Leto VI., štev. 228 | Ljubljana, petek 2. oktobra 1925 | Poštnina pavšalirana. | Cena 2 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta štev. 16/I. — Telefon štev. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v Knaflovi ul. št. 5/I. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 492
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180. Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 1. oktobra.

Dogodki, ki se odigravajo te dni v Grčiji, so logičen zaključek vsega tega, kar se razvija zadnje mesece v deželi. Odkar je Pangalos s posrečenim vojaškim pučem dne 25. junija t. l. vzel v roke vso oblast na Grškem in uvedel faktično vojaško diktaturo, je mogel vsakdo prorokovati, da mora skoraj priti do konflikta med diktatorjem in parlamentom in dalje, da mora ta konflikt končati z zmago prvega.

Pangalos se je sprva kapriciral na to, da ima njegova vlada značaj parlamentarne vlade. V dobro mu je hodilo, da je bil predsednik republike admiral Konduriotis na njegovi strani in da se je mogel sklicevati na to, da mu je predsednik podelil mandat za prevzetje vlade. Zato pa mu je bilo mnogo na tem, da dobi zaupnico od zbornice. Tamkaj je imel sicer ogromno večino nasprotnikov, ki so vsi odklanjali vsakršno sodelovanje v njegovi vladi, toda na prvih zborničnih sejah, ki jih je sklical Pangalos takoj prve dni svojega vladanja, se mu parlamentarne stranke vendar niso upale nasprotovati, ker so se upravičeno bale, da sicer takoj razžene parlament. Zakaj z vojaškimi diktatorji se ni šaliti. Še preden pa je moglo v zbornici priti do kakih razračunavanj, je Pangalos odgodil parlament čez poletne počitnice, določivši novo zasedanje na datum 15. oktobra.

Toda hkrati je dal sestaviti posebno komisijo njemu naklonjenih mož, ki naj izdela do jesenskega zasedanja novo ustavo — Grčija namreč nima še svoje definitivne ustave, ki je postala potrebna, ko se je odpravila monarhija in ž njo mnogo starih konstitucionalnih določb. Napovedovalo se je že dolgo, da ima Pangalos namen, predložiti zbornici nov ustavni načrt z zahtevo, da ga odobri brez najmanjše izpremembe.

Stvar pa se je iztekla še radikalneje. Opozicija demokratičnih strank zoper vojaški režim se je ojačila, dasi izvaja vojaška vlada najhujši pritisk, zlasti na časopisje in tisk sploh. Postalo je jasno, da parlament glede nove ustave ne bo prenesel enostavnega diktata. Pa celo v komisiji za sestavo novega ustavnega načrta je nastal konflikt s Pangalosom. Ustavni načrt namreč ni bil diktatorju povšeči, zato je hotel izpremeniti v njem nekatere točke. Temu se je komisija odločno uprla in je hotela natisniti ter objaviti svoj načrt, očividno v namenu, da služi kot substrat debatam v parlamentu. Pangalos pa je odločno nastopil proti publikaciji, izdal je o tem oficijelno izjavo, v kateri trdi, da se je politično naziranje grškega naroda popolnoma spremenilo, da je vlada trdno prepričana, da ima za seboj zaupanje devet desetin prebivalstva in zaupanje vojske ter mornarice. Ako tedaj vlada spremeni nekatere člene v ustavnem načrtu komisije, ne more biti govora o kakem nasilju nad konstitucijo. Vrh tega je vlada prepričana, tako je izjavil Pangalos, da bo zbornica spremembe odobrila, ako pa bi se to vendarle ne zgodilo, tedaj nima smisla podaljševati življenja konstituanti, ki ni več pravi izraz narodnega razpoloženja.

Oba svoja namena je Pangalosova vlada izvršila že sedaj. Predrugačila je ustavni osnutek komisije, kakor se poroča, osobito glede bodočih volitev, tako da se odpravlja proporčni volilni sistem, očividno po vzgledu fašizma. Razpustila je parlament, čemur bode vsekakor sledil razpis novih volitev po novem, nalašč za sedanje razmere sestavljenem volilnem redu, ki naj prinese zaželjeno večino Pangalosu ter potrdi njegovo ustavo.

Nihče ni mogel biti tako naiven, da bi pričakoval, da bo Pangalos ostal sredi pota. Kdor se loti poskusa, diktirati državi svojo voljo, ne bo odnehal prej, dokler ne bo preizkusil v to svrho vseh sredstev, ki so mu na razpolago. Pangalos jih poskuša in očividno bo imela Grčija v prihodnjih mesecih priliko, pokazati svojo zrelost in se izjaviti o demokratizmu in vojaški vladi. Pod kakimi pogoji, to bo pa določal Pangalos.

Naravno je, da nas Jugoslovene dogodki v sosedni Grški tudi neposredno interesirajo. Odkar je nastopila Pangalosova diktatura, so odnošaji med obema državama precej neurejeni. V Ženevi smo sicer čuli mnogo prijaznih grških besed, a na dejanja še čakamo. Vprašanje solunske cone in železniške zveze so pa za nas interesna vprašanja prvega reda in kar je važno, ona so tudi nujna vprašanja. Bojimo se, da bo udarec g. Pangalosa zaposlil vse sile grške vlade v notranjih problemih in avtomatično odgodil nujno razčiščenje odnošajev med Grško in Jugoslavijo.

Znižanje diskonta Angleške banke

London, 1. oktobra. s. Angleška banka je znižala diskontno obrestno mero na 4 odstotke.

Kralj se danes vrača v Beograd

Prisrčno slovo od Splita. — Slovesen sprejem v Šibeniku. — Zaključek kraljevskega potovanja.

Split, 1. oktobra. p. Danes dopoldne okrog 9. je šel kralj Aleksander s spremstvom na lov na Marjan pri Splitu, kraljica Marija pa je ostala na ladji. Lov je uspel zelo dobro in je bilo ustreljenih okrog 100 zajcev. Po končanem lovu se je odpeljala kraljeva dvojica z jahto «Velebit» ob Kaštelanski rivijeri v Trogir, kjer jo je prebivalstvo oduševljeno sprejelo in ji prirejalo burne ovacije. Opoldne sta se povrnila v Split. Ob 1. popoldne je odplula ladja «Karagjorgje» s spremstvom proti Šibeniku. Pri odhodu iz Splita je priredilo prebivalstvo kralju in kraljici zopet veličastne manifestacije. Cenijo, da se je zbralo na obali okrog 15.000 ljudi, da pokažejo svoje veselje in hvaležnost, da je vladarska dvojica bivala v njihovi sredi.

Šibenik, 1. oktobra. p. Kralj in kraljica sta dospela ob 4. popoldne v Šibenik. Prebivalstvo, ki se ga je zbralo iz mesta in okolice mnogo tisočev, je prirejalo vladarski dvojici navdušen sprejem. Postavljen je bil slavolok z napisom: «Aleksandre, čitav Šibenik je Tvoj!» Kralja so pozdravili predstavniki oblastev in vojske.

Ob 8. zvečer je zapustila kraljevska dvojica ob velikih ovacijah Šibenik z dvornim vlakom in se odpeljala po liški železnici proti Zagrebu, odnosno Beogradu, kamor dospe jutri zvečer.

Beograd, 1. oktobra. p. Dasi je kralj Aleksander izrazil željo, naj se njemu in kraljici ne pripravlja slavnosten sprejem, hočejo Beograjčani vseeno vidno izraziti svojo ljubezen do vladarske dvojice in so iz lastne inicijative okrasili hiše z zastavami in zelenjen.

Priprave vlade na jesensko politično kampanjo

Konferenca ministrov. — Naštevanje zakonov, ki naj pridejo na dnevni red parlamenta. — Povratek članov vlade in Pašića. — Spopolnitev predsedništva NS. — Kombinacije zemljoradniških «Novosti».

Beograd, 1. oktobra. p. Popoldne od 5. do 7. ure so imeli ministri, ki se nahajajo v Beogradu, sejo, na kateri ni bilo seveda nobene važnejše odločitve, ker je treba počakati na povratek ostalih članov vlade v prestolici. Ministri so se bavili s potovanjem kraljevske dvojice po Dalmaciji. Na seji se je govorilo tudi o tem, da bi se priredil kralju in kraljici pri povratku s triumfalnega potovanja po jugu kraljevine v Beograd svečan sprejem, o čemer je bil obveščen tudi kralj. Iz kabinetne pisarne pa je prišla brzojavka, v kateri se vladar zahvaljuje za ljubezen prebivalstva in njegovih voditeljev do dinastije, vendar želi, naj se njemu in kraljici ne prireja svečan sprejem, ko se povrne v prestolico. Po dosedanjih dispozicijah se povrne kraljevska dvojica v Beograd jutri zvečer ob 11.30. S kraljem se povrnejo tudi vsi ministri, ki potujejo z njim po Dalmaciji, razen ministrskega predsednika Pašića in prometnega ministra Radojevića, ki se nahajata v inozemstvu. Na ministrski konferenci je bila danes prečitana tudi brzojavka, ki jo je poslal predsednik vlade Pašić in ki veli, da pride v Beograd prihodnjo sredo, 7. oktobra. Za jutri zjutraj je napovedan povratek zunanjega ministra dr. Ninčića, ki je danes prispel v Ljubljano.

Na seji ministrov se je nadalje razpravljalo o delovanju Narodne skupščine, ki se najbrže sestane k izrednemu zasedanju dne 16. oktobra. Ministri so vzeli v pretres zakone, ki imajo najprej priti na dnevni red. Med njimi so zlasti zakoni o izenačenju pouka in o neposrednih davkih. Na eni prvih sej Narodne skupščine pride v razpravo tudi zakon o carinski tarifi. Ministri so podrobno razpravljali tudi o budžetu. Zaradi debate o državnem proračunu in odobrenju kreditov se sestane finančni odbor nemara že 10. oktobra.

Kar se tiče izpopolnitve skupščinskega predsedništva, je bilo na današnji seji ministrov govora, da prideta dva radičevca namesto odstopivšega drugega podpredsednika zbornice dr. Palečka in tajnika Božoviča, ki sta kot samostojna demokrata odstopila, ko je prišla na krmilo nova vlada RR. Kot kandidat za mesto drugega podpredsednika parlamenta prihaja najbolj v poštev dr. Gjuro Basariček, kot tajnik pa Rude Bačinić.

Beograd, 30. septembra. r. Zemljoradniške «Novosti» obširno kritizirajo dosedanje delovanje vladine večine. Nato navajajo, da sta klerikalna in muslimanska stranka, odkar je v vladi Radić, pokazali več uvidevnosti in voljo, da bi vstopili v vlado, v slučaju, da bi v njej ne bili radičevci. Medtem je postalo tudi jasno, da je v narodu veliko nezadovoljstvo, odkar je prevzela v svoje roke oblast sporazumaška vlada, odnosno vlada RR. S to vlado se ne bližamo konsolidaciji naših razmer, ampak se vedno bolj razpaljujejo narodne strasti. Vsled tega politični krogi v Beogradu že uvidevajo, da tako dalje ne more iti. «Novosti» napovedujejo razširjenje vlade, kar bi se naj zgodilo po povratku Pašićevem v Beograd. Opaža se, da pridobivajo samostojni demokrati vedno več pristašev.

Minister Ninčić o balkanskih problemih

Izjava drja Ninčića bolgarskemu listu. — Za razširjenje Male antante na Balkanu.

Sofija, 1. oktobra. r. »Slobodna Reč« objavlja sledečo izjavo našega zunanjega ministra dr. Ninčića pred njegovim odhodom iz Ženeve:

»Moje osebno mnenje je, da je zveza balkanskih držav boljša, kakor kaka razsodiščna pogodba brez jamstev in sankcij. Smatram pa, da je še prezgodaj, da bi se razmotrivalo o sklenitvi take zveze. Bodočnost pripada pogodbam, začasno pa moramo ustvariti atmosfero, ki bo ugodna za sklenitev takih pogodb. Splošna balkanska pogodba brez Bolgarske bi ne imela nobenega smisla.«

O jugoslovensko-bolgarskih odnošajih se je izrazil dr. Ninčić sledeče: »Politični ideal vseh pomembnejših strank v Jugoslaviji je sporazum z Bolgarsko. Ozračje med obema državama se vedno bolj čisti.«

O odnošajih napram Grški je izjavil dr. Ninčić, da je pričakovati nadaljevanja jugoslovensko-grških pogajanj. Ako bodo pogajanja končala uspešno, potem pride gotovo do sklenitve končne zveze med obema državama.

Bukarešta, 1. oktobra. r. »Neamul Romanescu« razvija idejo o razširjenju Male antante, v katero bi vstopile ostale balkanske države. List piše, da so to idejo simpatično pozdravile zapadne države, kakor tudi Rumunija, ki je v tem pogledu posebno zainteresirana in zahteva od rumunske vlade, da čim aktivneje deluje, da se razširi Mala antanta na vse balkanske države.

Sklicanje tarifnega odbora

Poziv gospodarskim korporacijam, da pošljejo svoje predloge, želje in pritožbe.

Beograd, 1. oktobra. p. Prometno ministrstvo je objavilo nocoj ta-le komunike: S 1. oktobrom t. l. je stopila v veljavo unificirana železniška tarifa za vso državo. Z unifikacijo se urejuje klasifikacija blaga in ukinja lomljeno računanje tarifov pri prehodu z ene železnice na drugo. Prometno ministrstvo je ustvarilo definitivno podlago, na kateri naj se začne sestavljanje popolnoma nove tarife. Sodeluje naj tudi tarifni odbor. Ker je s 16. avgustom tudi potekla funkcijska doba dosedanjih članov tega odbora, je storil prometni minister korake, da se takoj postavijo novi člani tarifnega odbora. Čim bodo ti člani imenovani z ukazom na temelju čl. 13. uredbe o organizaciji ministrstva za promet, bo ministrstvo pismeno sklicalo seje tarifnega odbora. Na naših korporacijah je ležeče, da pošljejo tarifnemu odboru svoje predloge potom prometnega ministrstva, da bodo mogli biti pravočasno postavljeni na dnevni red. Na ta način bo s sklicanjem tarifnega odbora dana zastopnikom vseh panog gospodarstva prilika, da povedo na sejah tarifnega odbora svoje želje in zahteve. Dala se jim bo nadalje prilika, da podvržejo železniško tarifno politiko tudi ustni kritiki, kar bo za njen bodoči razvoj velikega pomena.

Mučen incident v Sofiji

Sofija, 1. oktobra. p. Sofijska občina je priredila banket na čast češkoslovaškemu pevskemu društvu «Kriškovsky». Pri tej priliki je govoril tudi predsednik omladinske makedonske organizacije Vasiljev, ki je v svojih izvajanjih napadal Jugoslavijo. Govor je napravil na goste zelo mučen vtis. Čehoslovaki so odšli z banketa zelo nezadovoljni. Vse bolgarsko časopisje se obširno bavi s tem neprijetnim incidentom.

Cičerinova akcija v Evropi

Čičerin v Berlinu gost državnega kancelarja in zunanjega ministra. — Rusija namerava «posovjetiti» Poljsko. — Besarabsko vprašanje.

Berlin, 1. oktobra. l. Sovjetski komisar za zunanje zadeve Čičerin je posetil včeraj dopoldne državnega kancelarja dr. Luthra, pri katerem je bil tudi na obedu. Zvečer pa ga je povabil na večerjo zunanji minister dr. Stresemann. Rusko poslaništvo je zelo rezervirano glede namena Čičerinovega potovanja po inozemstvu. Jasno je, da se Rusija živahno zanima za vse zadeve, ki so v zvezi z varnostnim paktom in s konferenco v Locarnu. Da so sovjeti na stvari zelo interesirani, se vidi tudi iz tega, da bi mogle v slučaju vojne proti Rusiji korakati čete drugih držav preko nemškega ozemlja, ako bi vstopila Nemčija v Zvezo narodov, ne da bi se izpremenil čl. 16. statusov Zveze.

O varšavskih pogajanjih poročajo s poučene strani, da se Poljska pod nobenim pogojem ne bo vmešavala v besarabsko vprašanje. Ker sta tudi Italija in Japonska odklonili ratifikacijo pogodbe o Besarabiji, bi ostala Rumunija v tem vprašanju popolnoma osamljena.

Med velikimi berlinskimi bankami in sovjetsko trgovinsko delegacijo se vršijo pogajanja za sklep posojila v znesku 100 milijonov mark. S tem zneskom naj bi Rusija plačala nakup poljedelskih strojev v Nemčiji.

Moskva, 1. oktobra p. »Izvestija« priobčujejo daljši komentar k Čičerinovemu obisku v Varšavi in pravijo, da je njegov obisk logična posledica sovjetske mirovne politike in gospodarskega zbližanja s Poljsko. List pozdravlja spremembo poljske politike v svrho skupnega delovanja s sovjetsko Rusijo, ki je našlo prvi izraz v nevarni ureditvi obmejnih sporov. Zadržanje poljskih oficijelnih krogov in javnosti ob priliki Čičerinovega potovanja skozi Poljsko kaže pravilno umevanje dalekosežnosti eventuelnih gospodarskih posledic za Poljsko. Sovjetska Rusija ima z vsako državo posebne odnošaje in vsaka država ima svoje posebne interese v sovjetski uniji, ki hoče živeti z vsemi evropskimi državami v miru.

V istem letu piše Radek o razlogih, ki silijo Poljsko k zbližanju z Rusijo. Pregovori za varnostni pakt dokazujejo, da je Poljska osamljena in da ne more računati na pomoč antante. Zveza z Rumunijo je nevarna dokler ni rešeno vprašanje Besarabije. Velika Britanija ovira zvezo med Latvijo, Estonsko in Poljsko. Možnost nemškega pritiska v zvezi z notranjimi gospodarskimi težkočami sili Poljsko k Rusiji. Radek zagotavlja, da sovjetska Rusija nima namena razdeliti Poljsko. Rusija more delovati le na to, da se ustvari nerazdeljena sovjetska Poljska, do česar bo itak prišlo, kakor hitro pride do komunistične revolucije v Nemčiji.

Varšava, 1. oktobra. l. »Gazeta Varszawska« piše o Čičerinovem obisku: Nočemo smatrati Čičerinovih izjav za diplomatski manever, ampak za program praktične politike sovjetske vlade napram Poljski. Ne sme se pozabiti, da bo imelo poljsko-rusko zbližanje velik odmev v mednarodnih odnošajih

Italija in varnostni pakt

Italijanski odgovor na nemško noto. — V Rimu menijo, da konferenca v Locarnu [illegible]

London, 1. oktobra. z. Uradno se objavlja, da odpotuje angleški zunanji minister Chamberlain na konferenco v Locarno v soboto. Angleški delegaciji bo dodanih več izvedencev, med njimi tudi Cecil Hurst.

Iz Berlina zanikajo angleške vesti, da bi italijanski diplomati kdaj skušali svetovati Nemčiji, naj ne sprejme načrta varnostnega pakta. Italija ni nikoli stavila predlogov za kakršnokoli zvezo, naperjeno proti Angliji. Tudi ruska oblastva zanikajo, da bi bil Mussolini predlagal zvezo sovjetom, kakor so o tem pisali angleški listi. Ugotavljajo le, da obstoja gotova sličnost ruskih in italijanskih interesov na tem, da ne bi bil varnostni pakt sklenjen v oni obliki, kot jo predvideva načrt. Angleško časopisje jemlje ta demanti z zadovoljstvom na znanje.

Rim, 1. oktobra. z. Italijanska vlada je dobila od nemške hkrati z zaveznikami kabineti obvestilo o nemškem odgovoru na povabilo zaveznikov h konferenci v Locarnu in pa o ustnih izjavah, ki jih je podal nemški veleposlanik ob izročitvi odgovora svoje vlade. Italijanska vlada je bila na tekočem o izmenjavi misli med zavezniškimi prestolicami, ki je dovedla do note, poslane Nemčiji. Ker se pakt o medsebojni varnosti naslanja na absolutno spoštovanje pogodb, ni mogoče jemati v pretres vprašanja, ki jih skušajo načeti izjave nemškega diplomata. V tem smislu je tudi poslala Italija Nemčiji svoj odgovor, v katerem ji pojasnjuje svoje stališče v tej stvari.

Splošno mnenje je, da predstoječa konferenca o varnostnem paktu nikakor ne bo pravzaprav le priprava za prihodnji sestanek vodilnih državnikov interesiranih držav, na katerem naj se popolnoma razčistijo odnošaji med zavezniki in Nemčijo. To se vidi tudi iz dejstva, da se ne udeleži konference italijanski ministrski predsednik Mussolini ves čas, ampak da pride nanjo le na drugo sejo in na svečani podpis pakta, čeprav so mu šli zavezniki tako zelo na roko, da so določili mesto sestanka pred vrati Italije, na švicarski meji.

Pred „tretjim navalom“ fašizma

Ustavitev liberalnega dnevnika «Stampa». — Nova fašistovska nasilja v Turinu, Livornu in drugih mestih.

Turin, 1. oktobra. l. Liberalni dnevnik »Stampa« je priobčil od svojega poročevalca Ambrosinija, ki se je udeležil manevrov v Pijemontu poročilo o upustošenju in požiganju s strani italijanskega vojaštva na operacijskem ozemlju. List je bil takoj zaplenjen. Drugi dan je priobčil Ambrosini v listu izjavo v kateri zagotavlja, da je hotel v okvirju poročila o manevrih opisati le dozdevno opustošenje v slučaju vojne. Ta izjava pa ni našla milosti pri oblastvih, ki so že delj časa zasledovale »Stampo«. Turinski prefekt je izdal ukaz, s katerim se odvzema odgovornemu uredniku lista avtorizacija, vsled česar je morala »Stampa«, bivši organ ministrskega predsednika Giolittija, prenehati izhajati.

Turinski fašisti so izdali proglas, v katerem zahtevajo, da ne sme noben Italijan več brati »Stampe«, ako bi slučajno še kdaj izhajala. Ponoči so hoteli fašisti razrušiti redakcijske prostore in tiskarno, kar pa so jim orožniki preprečili. Fašisti so nadalje proglasili, da sme vsak pretepsti Ambrosinija, ako ga kje zaloti. Tajnik turinske fašistovske organizacije pa ga je pozval na dvoboj.

Rim, 1. oktobra. d. Fašisti so ponoči napadli in razdejali prostore protifašistovske organizacije v Livornu. Nato so zažgali prostore svobodomiselnega društva Giordano Bruno.

Fašistovski »Impero« zahteva, da je treba vporabiti zoper prostozidarje teror, na katere je treba prirediti pravcati lov, ker je med njimi še mnogo članov oficirskega zbora in državnega uradništva.

Iz raznih mest v Toskani poročajo o dnevnih fašistovskih napadih na pristaše opozicijonalnih strank.

Jugoslovensko-italijanska tarifna vprašanja

Beograd, 1. oktobra. p. Italijanska vlada je urgirala pri naši, naj bi se čimprej sestali italijanski in jugoslovenski železniški strokovnjaki, da urede vprašanje železniške tarife.

Klerikalne bolečine in Pucljevi upi

Beograd, 1. oktobra p. Nocojšnje »Novosti« se bavijo z Gospodarsko zvezo v Ljubljani, glavno gospodarsko organizacijo slovenskih klerikalcev. List pravi, da je imela Gospodarska zveza v preteklem poslovnem letu okrog 30 milijonov dinarjev primanjkljaja. Mnogo višjih in nižjih duhovnikov, pravijo »Novosti« se zavzema za to, da bi se sporazumeli z vodstvom Zveze slovenskega kmetijskega ljudstva, ki predstavlja organizacijo Radičeve stranke v Sloveniji. Zato se baje tudi dr. Korošec tako zelo ponuja vladi za vstop v kabinet, da bi se politično popravil. »Novosti« dostavljajo, da je treba to nakano klerikalcev na vsak način preprečiti.

Nov švedski poslanik v Beogradu

Stockholm, 1. oktobra. s. Švedski poslanik v Bernu, Budimpešti in Dunaju baron Alströmer je bil imenovan za poslanika v Bukarešti, *Beogradu* in Atenah. Za švedskega poslanika v Bernu, Budimpešti in Dunaju je bil imenovan državni tajnik Hening.

Cankov obišče Mussolinija

Milan, 1. oktobra. l. Kakor poroča «Secolo» iz Sofije, namerava bolgarski predsednik Cankov v kratkem obiskati Mussolinija. Cankov bo baje obiskal vsa zapadna glavna mesta.

Pravoslavni koncil v Moskvi

Moskva, 1. oktobra. s. Danes je bil tukaj otvorjen tretji cerkveni koncil pravoslavne cerkve, ki se ga je udeležilo 327 delegatov, med njimi 88 škofov (od teh 15 pristašev tkzv. Tihonove cerkve). Koncil ima namen združiti pod vodstvom sinoda razne med seboj se bojujoče smeri v pravoslavni cerkvi.

Razsodba v makedonskem procesu

Morilka Karniciujeva obsojena na 8 let težke ječe in na izgon Avstrije. — Zanimive izpovedbe prič.

Dunaj, 1. okt. s. Morilka Karniciujeva je bila pri današnji razpravi tako zmučena, da so jo morali položiti na bolniško posteljo. Naval občinstva v sodne prostore je bil tudi danes izredno velik.

Pri dopoldanski razpravi je bil zaslišan bivši tajnik bolgarskega železniškega ministrstva Boris Bumbarov, ki je izjavil, da je Karniciujeva pomagala očetu pri valutnih kupčijah in tihotapila valute. Štiri dni pred atentatom je ležala s 40 stopinjami mrzlice v postelji. Žena Panice, ki ji je stregla, je večkrat izjavila, da se boji, da bo Karniciujeva storila njenemu možu kaj hudega. Bumbarov je zanikal, da bi bile med Panico in vlado Stambolijskega obstojale kake zveze. Panica je bil edini, ki se ni vmešaval v makedonsko gibanje, in tudi ni organiziral emigrantov. Bolgarska vlada je običajno vse emigrante smatrala za roparje.

Zagovornik Karniciujeve je ugotavljal, da je Panica sprejemal turški denar in da je bolgarsko časopisje ugotovilo njegovo zvezo s Srbijo. Po obeh umorih, ki jih je organiziral, si je naenkrat kupil velika posestva. Priča zanika, da bi bila obtoženka sprejemala denar od šefa dopisnega urada na bolgarskem poslaništvu Antonova, s katerim je imela odnošaje. Tudi priča Magdalena Bumbarov, svakinja Panice, je omenjala te odnošaje.

Sodni dvor je sklenil staviti porotnikom dvoje glavnih vprašanj in sicer prvo radi zavratnega umora in drugo radi prekoračenja življenjske varnosti ter vprašanje radi prekoračenja orožnega dovoljenja. Predlog branitelja, naj bi se prvim dvem vprašanjem stavili dodatni vprašanji radi nepremagljive sile, je sodni dvor odklonil.

Državni pravdnik je v zadnjem govoru med drugim izjavil, da je zadeva zagonetna in da bi jo pojasnili lahko le dve osebi in sicer Panica, ki je mrtev, in obtoženka, ki molči. Pristal je na to, da je ljubezen do naroda deloma podžigala Karniciujevo k dejanju, vendar pa je vztrajal na tem, da ni bila edini povod. Možnosti je mnogo, vendar ni dokazov. Morda jo je zvabila nagrada, ki je bila razpisana na Panicovo glavo, morda ljubezen do njega, ki se je spremenila v sovraštvo. Zaključil je, da je imel umor državno-politične povode. Če je že mirovna pogodba vzela Avstriji vse, njene državne časti se ji ne sme jemati! Zato v Avstriji ne smejo trpeti, da bi ljudje z vzhoda na Dunaju uprizarjale politične umore.

Zagovornik obtoženke je izjavil med drugim, da se je v Bolgariji ustanovilo 42 Karniciujevih društev, kar dokazuje, kako zelo spoštujejo Karniciujevo v domovini. Prosil je porotnike naj zanikajo vprašanje umora. Predlagal je najdalekosežnejše olajšalne razloge. Naglašal je plemenito načelo, ki je vodilo obtoženko do atentata iz političnih vzrokov in izjavil, da bi z ozirom na zdravstveno stanje Karniciujeve nastopil za odgoditev nastopa kazni.

Porotniki so Karniciujevo z 8 proti 4 glasovi spoznali za krivo. Sodni dvor jo je nato obsodil, upoštevajoč olajševalne okolnosti **na 8 let težke ječe in na izgon iz države po prestani kazni.** Vprašanje odgoditve kazni, ki ga je storil formelno tudi zagovornik na podlagi kazensko-pravnega reda, zaenkrat ni prišlo v poštev, ker je obsojenka prosila da se ji dovoli čas za premislek.

Razorožitveno vprašanje

Plenarna seja Zveze narodov je dne 25. septembra sklenila sledeče:

«V duhu člena 8. pakta poziva plenarna skupščina Svet, da pristopi k pripravljalnemu proučevanju za organizacijo konference s ciljem znižanja in omejitve oboroženja, ki naj bi se sklicala tedaj, ko bodo s stališča splošne varnosti zagotovljeni zadovoljivi pogoji, kot to predvideva XIV. resolucija tretje plenarne skupščine, in se omogočila izvedba splošnega znižanja in omejitve oboroženja.»

Ženeva torej le ne mara, da bi ji ameriški predsednik Coolidge izvil iz rok iniciijativo za mednarodno razorožitveno konferenco. Lanski protokol je zaenkrat pač pokopan — smrtni udarec mu je zadala angleška konservativna vlada —, čeprav cela vrsta govornikov na tribuni v «Reformacijski dvorani» izjavlja z visokim glasom, da je duh protokola bolj živ kot kdaj. Toda če je zaenkrat likviciran načrt mednarodne organizacije za zajamčenje miru in skupne obrambe proti povzročitelju napadalne vojne, še vedno plavajo po mirotvornih ženevskih valovih razbiti sestavni deli famoznega protokola: varnost, arbitraža, razorožitev.

Glede varnosti je prevladal angleški recept: Anglija je pripravljena skrbeti za mir ob Renu, Francija naj se pobriga za varnost Poljske in Češkoslovaške. Ostale države pa naj se pomenijo med seboj, kako si mislijo zagotoviti mir. To postopanje se imenuje politika regijonalnih paktov, ki naj nadomesti enotno organizacijo, kot jo je zamišljal lanski protokol. Optimisti upajo, da vodi pot regijonalnih paktov h koordinaciji teh paktov, z drugimi besedami: naravnost nazaj k protokolu. Skeptiki pa sodijo, da je splošna izvedba regijonalnih paktov dvomljiva zadeva (Madžari n. pr. nočejo o taki stvari ničesar slišati) in da zelo lahko utegne ustvaritev cele vrste interesnih skupin voditi ne k miru, ampak izzvati vojno, strašnejšo, kot zadnja, ki je svet še ni prebolel.

Z arbitražo stoji nekaj boljše. Vendar nas dosedanje izkušnje uče, da večina držav prepušča v razsodbo tretjega faktorja navadno le take sporne zadeve, ki niso globokega življenskega pomena. Če pa le pride pred arbitražo kakšen važnejši spor, doživimo skoro redno tak klavern prizor, kot nam ga sedaj nudi mosulski problem. Turki so pripravljeni priznati odločitev Sveta Zveze narodov in mednarodnega razsodišča, če jim ta odločitev prisodi Mosul. Nočejo pa priznati tistega sodnika, ki bi izročil mosulski vilajet Veliki Britaniji . . .

Razorožitev ali pravzaprav znižanje in omejitev oboroženja je nedvomno pereča potreba sodobnega sveta. Razen fabrikantov orožja in vojaških dobaviteljev pač noben resen in k dobremu nagnjen človek ne gleda z veseljem na oborožitveno tekmo skoro vseh držav vseh delov sveta. Breme vojnega proračuna strahovito vpije po olajšanju. Zdelo bi se torej čisto prirodno, da bi se države sporazumele glede splošne redukcije oboroženja. Teoretično je stvar jasna.

Praktična izvedba pa ni lahka. Vsi dosedanji tozadevni poizkusi so se temeljito izjalovili. Nekateri optimisti se sklicujejo na pomorsko konferenco v Washingtonu l. 1921. Ta pa nikakor ne more poslužiti kot kriterij. Nje se je udeležilo samo pet pomorskih velesil in uspeh, v kolikor ga je dosegla, se tiče nekaterih linijskih ladij z dvomljivo bojno vrednostjo. O podmornicah in o pomožnih pomorskih silah se med temi petterimi državami niti govoriti ni smelo. Nihče ne more trditi, da je ta neuspeh pripisati zgolj slabi volji pogajalcev, zakaj prvovrstno ulogo igrajo pri negativnem izidu tudi ogromne materijalne in moralne težkoče problema samega.

Kako pa stoji z razorožitvijo na suhem?

Tu je treba pribiti sledeča dejstva:

Razorožitev mora biti splošna. Razorožiti se morajo, oziroma reducirati morajo svojo oboroženo silo **prav vse države brez izjeme.** Torej ne le članice Zveze narodov, ampak tudi države izven nje, zlasti **Nemčija, Rusija, Zedinjene države, Turčija.** Niti govora ne more biti o enostranski razorožitvi. To temeljno resnico so povdarjali prav vsi člani tretje komisije Zveze narodov, ki se je pečala z razorožitvenim vprašanjem. Da bi torej projektirana razorožitvena konferenca mogla imeti sploh kaj izgleda na uspeh, bi se je morale poleg članov Zveze narodov udeležiti tudi Zedinjene države, Turčija in v prvi vrsti — Sovjetska Rusija.

Niti ena država se ne bo hotela razorožiti, dokler ni prepričana, da je njena varnost zagotovljena na kak drug način kot z orožjem. Fantom varnostnega problema se torej zopet pojavlja.

Skrajno težko, če ne nemogoče je najti pravično razmerje za razorožitev. Jemati v obzir samo sedanje vojne proračune, ne zadostuje. Vpoštevati se morajo vsi mogoči faktorji: število prebivalstva, površina dežele, geografska lega, kakovost mej (nekatere meje je mnogo težje braniti kot druge). Silno važno je tudi dejstvo, da industrijske države veliko lažje improvizirajo armade kot kmečke. Tudi če se industrijska podjetja, ki danes služijo vojski, pretvorijo tako, da bi služila mirovnim ciljem, se morejo iste tovarne v danem trenutku zopet uporabiti za prvotni namen: izdelovanje morilnih sredstev. Kmečke države bi bile torej izročene na milost in nemilost industrijskim državam, posebno onim s težko industrijo. Da bi se izognile tej nevarnosti, bi morale kmečke države misliti na ustvaritev lastne industrije, ki bi v trenutku potrebe lahko služila vojnim ciljem. Odkrita oboroževalna tekma bi se pretvorila v maskirano oboroževalno tekmo. Navsezadnje pa nam ni pozabiti nevarnosti grozne kemijske in bakterijske vojne, ki daje naprednim državam strahovito morilno orodje na razpolago.

K vsemu temu je dodati, da je sploh težko razorožiti državo, ki se ne mara razorožiti. Ker se ne sme javno oboroževati, se oborožuje tiho. Klasičen primer za to je Nemčija.

Kje je torej izhod?

Predvsem je treba priti do prepričanja, da oboroževalna tekma ni vir obstoječega zla, ampak njegova nujna **posledica.** Narodi si med seboj ne zaupajo. Tisti, ki so se jim v svetovni vojni izpolnile nacijonalne želje, se oborožujejo zato, da bi branili svoje pridobitve. Poraženi narodi kujejo načrte maščevanja in sanjajo o ponovni osvojitvi izgubljenih dežel. So pa tudi narodi, ki se štejejo med zmagovalce, pa vendar niso dosegli svojih nacijonalnih ciljev.

Obstoječe mirovne pogodbe zadovoljujejo samo nekatere. Drugim je glavni politični cilj izprememba teh pogodb. Vsak pa si v prvi vrsti želi razorožitev — svojega soseda. Sedanjo zemljepisno karto sveta je ustvarila deloma pravica, deloma pa sila. Pravica je dala lastno državnost prej potlačenim narodom: Jugoslovenom, Čehoslovakom, Poljakom, Ircem, Arabcem, ruskim obrobnim narodom itd. Sila je izročila pol milijona Jugoslovenov Italiji in Avstriji, sila je določevala rusko - poljsko in rusko - rumunsko mejo. Sila drži petstomilijonski kitajski narod pod kuratelo itd., da ne govorimo v glavnem neopravičenih, a obstoječih pritožbah in revanžnih načrtih Nemcev in Madžarov.

Obstoječa zemljepisna karta sveta je velik vir nezadovoljstva. To nezadovoljstvo je deloma neupravičeno, deloma objektivno upravičeno. Do zaupanja med narodi ne pride prej, dokler se v tem vprašanju ne napravi red. Brez zaupanja pa ne bo in ne more biti resne **razorožitve.**

Mi Jugosloveni se nimamo prav nič bati novega in pravičnega razmotrivanja o obstoječi politični mapi sveta. Mi nismo nikomur ničesar vzeli. Pač pa so drugi nam izrezali plemenite dele našega živega narodnega mesa. Pred pravično sodbo bi mi prestali preizkušnjo.

Do revizije današnjega stanja pa je še daleč, jako daleč. Zato je tudi osnovana skepsa glede bližnje realizacije razorožitve.

Gotovo pa ni politični ustroj sveta edini vzrok današnji krizi človeštva. Enaki, če ne hujši nedostatek je v gospodarskem kaosu. Francoski delegat Loucheur je pravilno naglasil, ko je v imenu Francije predložil načrt za sklicanje svetovne gospodarske konference, da so navadno ekonomska nasprotstva izzvala oborožene spopade.

To vprašanje zasluži posebnega razmotrivanja.

Narodne manjšine pred Zvezo narodov

G. Marcel Ray je napisal v pariški politični tednik «L' Europe Nouvelle» pregled o delu Zveze narodov. Za nas so posebno zanimiva njegova izvajanja o varstvu manjšin:

Določbe mirovnih pogodb, ki varujejo narodne manjšine, so izrečno garantirane od Zveze narodov, ki se mora neprestano prepričevati o njih izvrševanju. Kot je bilo možno predvideti, pošiljajo te manjšine v Ženevo pogoste pritožbe ali reklamacije, tako da je morala Zveza narodov upostaviti postopek za izvrševanje kontrole, ki ji je bila poverjena.

V govoru, ki ga bo prihodnje leto zastopnik Nemčije gotovo ponovil, je grof Apponyi, prvi madžarski delegat, stavil predlog, da se dosedanji sistem popolnoma spremeni. On je mnenja, da bi moral Svet Zveze biti vezan, da sprejema vse prošnje, ki se mu pošiljajo in posluša vse tožnike, ki so jih izbrale manjšine. Slednjič naj bi Svet odstopal vse juridične prošnje razsodišču v La Hayeu. Ta novi postopek skuša kolikor mogoče odtegniti pogosto umetne manjšinske prepire presojanju in odločanju velikih zavezniških držav. Razen tega bi ta postopek suponiral revizijo mirovnih pogodb, ki določajo, da se morajo manjšinski spori predložiti Svetu in nikamor drugam.

V resnici pa nudi postopek, ki ga je odobril Svet, manjšinam resne in zadostne garancije. Tajništvo pregleduje vloge in jih smatra za sprejemljive vsakokrat, kadar ne vsebujejo niti nizkotnih razžaljenj, niti manifestacij, ki bi bile naperjene zoper mirovne pogodbe. Tajništvo zahteva nato nasprotno izjavo prizadete vlade. Odsek treh članov Sveta odloči, ali naj se zadeva predloži Svetu. Sicer pa ima Svet svobodo, da se bavi z zadevo tudi proti izjavi odseka treh članov. Pod takimi pogoji je težko izjaviti, da nasprotuje Svet pravičnim manjšinskim zahtevam s sistematično obstrukcijo.

Praktično je dosegel Svet predvsem v korist litvanskih manjšin v Poljski in madžarskih manjšin v Rumuniji uspehe, katere je težko izraziti v številkah, vendar pa so uvaževanja vredni. Brez hrupa in komedije se je posrečilo Svetu, potom diskretnih intervencij in oficijoznih pogajanj z vladami, zasigurati sprejemljive odnošaje med Poljaki in Litvanci in preskrbeti odškodnino 750 milijonov zlatih kron madžarskim kolonom v Rumuniji. Ta metoda naravno ne dovoljuje organizirati političnih manifestacij, ki bi stremele za revizijo mirovnih pogodb. In ravno to je, kar jo mora priporočati in opravičevati pri sodbi Zvezine skupščine. Sicer pa to nikakor ne zadržuje, da ne bi veliki narodi, in predvsem Francija, imeli posebno zanimanje pri tem, da bi se več bavili z uspešnim varstvom manjšin in vzele v pretres inicijativo za odredbe, ki bi prinesle malo več reda in pravice v gotove posebno vroče kote nove Evrope.

O novem pravilniku o zaščiti domačega delavstva

Vsled intervencij inozemskih zastopstev se je vršila v Beogradu anketa, ki je pripravila gradivo za nov pravilnik o zaščiti domačega delavstva. Mi nikjer v gospodarstvu ne zastopamo ekstremnih nazorov, moramo pa reči, da ni bilo nič kaj srečno, da se je zastopstvo domače industrije pojavilo na istem terenu s tujo diplomacijo in zagovarjalo tujce. To se je zgodilo v trenutku, ko ista industrija močno trka na nacijonalna prsa in zahteva z zaščitno carino velike žrtve od domačega konsumenta.

Mi gotovo nismo prijatelji šikan in že smo doživeli slučaje, ko se zares potrebnih delavcev in strokovnjakov ni dalo dobiti za pogon in celo ne za reparaturo obratov. A videli smo tudi mnogo slučajev grdih zlorab, kjer so se izigravale določbe zakona. Tuji delavci se niso prijavili ali pa so bili zlahka nadomestljivi, pa se je zanje navajalo vse možne izgovore. In industrijske korporacije so brez kritike te izgovore potrjevale in z vso vnemo posredovale. Doživeli smo par občutnih blamaž.

Povsem nepravilno je načelo, da bi morali vsi oni tujci, ki so bili pred letom 1922. zaposleni pri nas ostati tu. To bi se reklo potrditi pravilnost starega stanja. Bodi ta določba zakona kakršnakoli, izločitev nepotrebnih tujcev iz naše produkcije je potrebna, pa naj so bili tu že pred l. 1922. ali pa so prišli kasneje. Zato je administrativnih sredstev dovolj.

Sicer je stvar ta, da je lahko pravilnik tak ali tak. Glavna stvar je lojalnost podjetij: pravilnik je lahko strog, če se ga bo pa izigravalo z neprijavo in fingirano nenadomestljivostjo ter z drugimi figovimi peresi, efekta ne bo.

Odločno pa moramo pravilno opredeliti pojem tkzv. zaupnih mest, s katerimi tujci operirajo. Trdi se na pr., da podjetje mora imeti tujca, ker se domačim ne zaupa gotovih tajnosti in poslovnih trikov. Mi razumemo, da znatna udeležba tujega kapitala zahteva kontrolo po eni ali drugi vodilni osebi, a ta stvar ne more iti tako daleč, da bi se od klanjalo domače knjigovodje, da se ne bi izučilo domačinov v mojstre. Industrija, ki pride k nam, ne dela samo s svojim denarjem. Ona rabi tudi domače vodne sile, pogonske sile sploh, predvsem pa domačo delovno roko, domačo zaščito — in domačega konsumenta. Če mu bi sicer prišla sem, če bi ji to ne kazalo? Mi pa ne moremo dopustiti, da bi se domačinov ne smelo do kraja vežbati ali pa da se jim kar v naprej očita neka nezvestoba ali manjša zanesljivost. Pod poslovno tajnostjo nam lahko urinejo tuje tipkačice, korespondente, knjigovodje in vse boljše delavce. Take politike mi ne smemo dovoljevati, kajti po tem ostanemo večni podložniki. Energično odklanjamo razlog «zaupnih mest» in poslovnih in produkcijskih «tajnosti» kot razlog namestitve tujcev.

Ob tej priliki bi svetovali našim gospodarskim korporacijam, naj velik del teh sporov skušajo sami uravnati. Tujce, ki so nepotrebni, naj odslovijo podjetja sama, ako hočejo ta podjetja z nami v miru živeti, zlasti pa, ako naj ima carinska politika industrije prijateljev. Če tvrdka X. skriva delavce, se jo bo pač težko branilo. Tuje pisarniške uslužbence naj podjetja sama pošljejo stran, sicer ne bo nobena diplomacija pomagala in javnost bo taka podjetja obsodila. Glede raznih mojstrov in strokovnjakov pa naj se postopa lojalno in pošteno. Ne more pa biti mojstra, ki bi imel odreči domačinu pouk, da se sčasoma priuči in sam upelje v delo.

Primerjanje položaja tujcev v Jugoslaviji z našim delavstvom na Westfalskem je neumestno. Gotovo so represalije mogoče in bile bi mučne, a vreči našega rudarja v Poruhrju v en koš s pisarniškim personalom v tovarnah ali s tekači in pisači v stotinah zagrebških tvrdk, to je precej nepravilno.

Industrija naj skuša lojalno urediti celo to vprašanje sama. Ako tega ne bo storila, je situacija ta, da je ni moči, ki bi borbo domačinov zadržala: niti diplomati, niti novi pravilniki ne bodo preprečili, da gre vse ono tuje ven, kar sami ne potrebujemo.

Politične beležke

+ **Radić že popravlja.** Čim se je Radić vrnil iz Ženeve v Zagreb, kjer je pokazal, kaki ne smejo biti diplomati, je pričel študirati bolezni sporazuma. Spoznal je takoj vzroke in se poslužil svojega starega leka — ki pa se je izkazal za jako slab. Nastopil je namreč zopet pot demonstriranja in zvalil za svoje nepremišljene besede o Makedoniji vso krivdo na nesrečne žurnaliste, češ, da ga ne razumejo in da so napačno poročali. Zanikal je odločno, da bi kdaj izpregovoril besede, ki mu jih je podtaknila «Politika» in izjavil, da so njegovo izjavo odobravali vsi merodajni činitelji, ki so bili na njegovem predavanju, med njimi tudi dr. Ninčić. Čudno pa le ostane, zakaj se je čutil užaljenega radi njegove izjave o Makedoniji ravno dr. Vasa Jovanović, ki je Makedonec in je spadal kot naš delegat v Ženevi tudi med merodajne činitelje. — K temu Radićevemu demantiju lahko danes pristavimo že no konstatacijo. Ako pravi g. Radić, da je bil na njegovem predavanju tudi minister Ninčić, potem **laže.** Gosp. Ninčić **ni bil navzoč** in torej ni mogel njegovih izvajanj odobravati.

+ **Seja generalnega štaba SLS.** Včeraj se je vršila v Akademskem domu na Miklošičevi cesti v Ljubljani seja duhovščine, ki jo je sklical za tajništvo SLS kaplan g. Gabrovšek. Dr. Korošec je podal obširno poročilo o politični situaciji ter si prizadeval zagovarjati pravilnost svoje politike. Glavne referate sta imela tudi posl. Kulovec, bivši feldkurat, in posl. Škulj, župnik. Kakor se čuje, je bila seja generalnega štaba SLS sklicana zato, da bi duhovščina izrekla končno odločitev o bodoči taktiki SLS. Mnogo preglavic dela voditeljem klerikalne stranke tudi dejstvo, da se dober del duhovščine punta proti nesmiselni in škodljivi politiki SLS. Na temelju sklepov snočne seje duhovnikov, ki so bili predloženi škofu v odobritev, bo skušal dr. Korošec voditi taktiko SLS v jesenski politični kampanji.

Po svetu

— *O Čičerinovem potovanju* v Varšavo in Berlin piše pariški «Quotidien»: Nemška nota od 9. februarja t. l. zaveznikom je sovjete razočarala. Pristanek Nemčije na konferenco je bil za sovjete novo hudo razočaranje. Čičerin je nastopil svoje potovanje baš v času predstoječe konference v Locarnu. Nadalje je značilno, da obišče najprej Varšavo, kar bi se sicer moglo razložiti z zemljepsno lego tega mesta, toda vsem je znano, da gre v zadnjem času za poljsko-rusko zbližanje. Skrzynski je najbrže nezadovoljen z razgovori o varnostnem vprašanju, zato upa na ugodne posledice Čičerinovega obiska.

— *Medparlamentarni kongres v Washingtonu.* Priprave za kongres medparlamentarne zveze v Washingtonu so končane. Na programu kongresa je glavna točka modifikacija mednarodnega prava. Rumunski delegat Pella je predložil resolucijo o proučavanju gospodarskih in moralnih vzrokov napadalnih vojn in kaznovanje odgovornih osebnosti suverenov, diplomatov in novinarjev, ki ogrožajo mir. Med predlogi za preprečenje novih vojn je tudi predlog o ustanovitvi demilitariziranih con ob državnih mejah, kakor je n. pr. med Zedinjenimi državami in Kanado. Na programu kongresa je tudi banket pri predsedniku Coolidgeu, katerega se udeleži sedaj tudi državni tajnik Kellogg, ker je zabranjen prihod v Ameriko angleškemu komunističnemu poslancu Saklatwali.

— *Herriot o potrebi levičarskega kartela.* Te dni je imel predsednik poslanske zbornice in vodja radikalnih socijalistov Herriot v Parizu govor, v katerem je z ozirom na kongres svoje stranke, ki se vrši v Nizzi, naglašal potrebo nadaljnega obstoja levičarskega kartela. Vesti opozicije o razpadu kartela so neresnične. Nadalje je izjavil, da je pristaš varnostnega pakta in finančne politike sedanje vlade, ki je končno dosegla proračunsko ravnotežje.

„Kaznjenčeva božična noč"
pride v kino «Dvor»

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v IV. četrtletju 1925.

(Opozoritev Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

I. Stanovanjski izkazi.

Do dne 30. novembra t. l. morajo vsi posestniki hiš v ljubljanski in mariborski oblasti vložiti sami ali po svojih namestnikih pri pristojnih davčnih oblastvih hišne in stanovanjske izkaze, če so hiše dane v najem, za v najem neoddana poslopja pa zaznamek prebivalcev takih poslopij.

Tiskovine se dobivajo brezplačno pri vseh davčnih oblastvih in davčnih uradih.

II. Davek na zaslužek telesnih delavcev.

S 1. aprilom t. l. se je uvedel v naši državi davek na zaslužek onih telesnih delavcev, ki so stari nad 18 let in izpod 65 let, ako zaslužijo na leto preko 5.000 Din. Izvzeti so le sezonski delavci (dninarji). Za telesne delavce, ki so zavezani temu davku, se smatrajo poleg poslov in slug vsi obrtniški in trgovski pomočniki in vajenci, industrijski delavci itd. brez ozira na spol. — Davek, ki naj nadomesti dohodnino, znaša s pribitki, invalidskim davkom in vojaško komorsko doklado vred 3.3% od kosmatega zaslužka. Davka prost je edino zaslužek za čezurno delo. Zaslužku pa je prišteti tudi naturalne prejemke. Glede ocene naturalnih prejemkov je generalna direkcija neposrednih davkov odredila, da se mora vrednost proste hrane gibati med 240 do 480 Din, vrednost prostega stanovanja pa med 60—120 Din mesečno.

Za davek jamčijo delodajalci. Za telesne delavce, ki so v službi podjetniških, stavbenih, industrijskih in tovarniških obratov sploh, dalje v hotelskih in restavracijskih podjetjih in v veletrgovinah, poberejo delo-dajalci davek ob izplačilu zaslužka in ga s posebnim seznamom v dveh izvodih odpremijo davčnemu uradu takoj po preteku vsakega meseca.

Ostali delodajalci morajo za vsakega delavca ob sprejemu v službo tekom leta predložiti davčnemu oblastvu prijavo za odmero davka. Davčno oblastvo odmeri na podlagi prijave davek in delodajalec mora odmerjeni davek v četrtletnih obrokih odpremljati davčnemu uradu z davčno knjižico dotičnega delavca. Do konca januarja vsakega leta pa morajo taki delodajalci predložiti prijave o zaslužku, izplačanem delavcem v preteklem letu. **Ti delodajalci pa so upravičeni, ako to želijo, davek — enako kot veleobrati — odpremljati mesečno s seznamom.**

Do kdaj in na kak način je odpremiti davek za nazaj in podrobnosti za odpremo tega davka v bodoče objavi finančna delegacija v Ljubljani v najkrajšem času s posebnim razglasom v Uradnem listu.

III. Davek na poslovni promet.

Davčni zavezanci, ki so dolžni voditi za davek na poslovni promet knjigo opravljenega prometa (poleg podjetij, ki javno polagajo račune in družb z omejeno zavezo vsi obrati, katerih promet je presegal v letu 1923 vsoto 360.000 Din) so dolžni odpremiti davek za III. četrtletje 1925 do 30. oktobra t. l. in hkratu predložiti prijavo.

Zamudniki se še posebej opozore na svojo dolžnost ali s posebnim pozivom ali z javnim razglasom ter z zapretilom uradne ocene in rednostnih glob.

Kdor vloži nepravilno prijavo, izgubi pravico pritožbe.

IV. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. novembra dospo v plačilo vsi direktni davki za IV. četrtletje 1925. Davčni uradi so upravičeni jih prisilno izterjavati, ako se ne plačajo v 14 dneh po dospelosti in zaračunavati poleg 12 odstotnih zamudnih obresti še za opomin 4 % terjanega zneska.

V. Dopolnilna prenosna taksa.

Od dopolnilne prenosne takse v letnem znesku nad 500 Din je plačati tretji obrok od 1. do vštetega dne 15. oktobra 1925. Kdor ne položi predpisane vsote v določenem roku, plača poleg redne takse 12 % obresti in **kot kazen še dvakratni znesek nepoložene takse.**

Naši kraji in ljudje

Spomenica akademskega senata zagrebškega vseučilišča

Lani je slavila univerza v Zagrebu 50letnico svojega obstoja. Akademski senat je tedaj sklenil, da izda posebno publikacijo, ki pa je prišla javnosti v roke šele sedaj.

Spomenica začenja z latinskim predgovorom univerzitetnega rektorja drja. Zimmermanna, kateri sledita dve študiji profesorja Vjekoslava Klaića, ki piše o zgodovini zavoda. Znano je, da tvori predhodnico zagrebške univerze kralj. akademija znanosti, ki je bila ustanovljena že l. 1776., a je imela v dobi absolutizma samo pravno fakulteto. Razlika med akademijo in univerzo je bila le formalna. Prof. Klaić piše dalje o zavodih, na katerih so se šolali Hrvati, dokler niso imeli lastne visoke šole. Študirali so zlasti na vseučilišču v Bologni, kjer so imeli poseben oddelek v obliki kolegija, ki je nosil naslov «ogrsko - ilirskega» (hungaro - illyricum) oddelka. Ta oddelek je ustanovil zagrebški škof Pavel Zondinus l. 1553. Sličen «Collegium Croaticum» je ustanovil l. 1624. na Dunaju zagrebški kanonik Boltažar Dvorničić. Poleg tega so se šolali hrvatski študenti še na univerzah v Rimu, Padovi in v Loretu.

Sredi 17. stoletja so ustanovili Pavlinci v svojem samostanu Lepoglavi filozofski in teološki oddelek. L. 1674. je potrdil cesar Leopold I. papeževo bulo, da imajo Pavlinci pravico podelievati doktorate iz obeh navedenih strok. Te pravice se je poslužilo lepoglavsko vseučilišče še isto leto. Podelilo je prvi doktorat modroslovja, leta 1715. pa prvi doktorat bogoslovja. Pavlinsko univerzo so obiskovali tudi slušatelji inozemstva.

V Zagrebu so ustanovili v okviru kolegija Jezusovega reda filozofsko fakulteto l. 1662., teološka fakulteta pa je obstojala še prej v Škofiji. Tudi tej akademiji je podelil cesar Leopold značaj vseučilišča s pravico podelievanja doktoratov iz nekaterih filozofskih strok. Neodvisno od Jezusovega reda pa je osnovala cesarica Marija Terezija l. 1769. javno šolo za politične vede v Varaždinu. Leta 1772. so prinesli šolo v Zagreb ter jo priključili akademiji Jezusovega reda. Ko je bil Jezusov red odpravljen, je trajal tri leta provizorij, leta 1776. pa se je ustanovila kralievska akademija. Od leta 1776. do 1850. je obsegala ta šola nekaj časa tri, pozneje pa zopet samo dve fakulteti. Hrvaščina se je začela predavati na zavodu šele leta 1846., prej je bil učni jezik latinski; služila pa je hrvaščina kot učni jezik le kratek čas, kajti pod absolutizmom se je morala umakniti nemščini.

Od l. 1850. do 1874. je obstojalo hrvaško vseučilišče v okrnjeni obliki. Univerza je imela najprej samo tri fakultete. Šele l. 1882. je dobila prirastek v obliki tečaja za lekarničarje, leta 1898. so otvorili gozdarski oddelek, deset let pozneje pa še geodetski tečaj. Med vojno, leta 1917. je dobila zagrebška univerza po zaslugi predstojnika Milana Rojca še medicinso fakulteto.

Zgodovino posameznih fakultet so napisali za spomenico profesorji: dr. Fran Barac (teologija), dr. Mavrović in dr. Kostrenčić (pravoznanstvo), V Klaić (filozofija), dr. Čačković (medicina), dr. Frangeš in dr. Levaković (gozdarski oddelek), dr. Fancev (knjižnica) in dr. Signjar (statistika) ter predstojniki posameznih oddelkov. Spomenica vsebuje tudi članek o dijakih, katerega so napisali: prof. Klaić, Boranić in stud. Rešetarić ter nudi točen zgodovinski pogled na razvoj najvišjega učnega zavoda v Zagrebu.

Gradnja poslopja Trgovske akademije v Ljubljani

Prireditev velike denarne loterije.

Z veliko požrtvovalnostjo je društvo «Trgovska akademija» v Ljubljani v teku dveh in pol let svojega obstoja zbralo toliko sredstev, da more danes že z vso resnostjo misliti na dosego enega svojih glavnih ciljev, na gradbo poslopja za našo Trgovsko akademijo v Ljubljani. Kupljen in plačan je krasen stavbni prostor ob Bleiweisovi cesti poleg vladne palače. Vrhu tega je zbrana znatna glavnica za gradbeni fond.

Da se dobe še manikajoča denarna sredstva in se more čim prej pristopiti k gradnji sami, je društvo izposlovalo od poljedelskega ministra dovolienje za prireditev velike denarne loterije, za katero so vse priprave že izvršene ter pridejo umetniško izdelane srečke, ki predstavljajo zgradbo s posredovanjem Ljubljanske kreditne banke v promet že prihodnje dni.

Pogoji loterije so najugodnejši, ker bo stala posamezna srečka le 10 Din, a od dobitkov, katerih je 885 ter znašajo skupno 300.000 Din so 3 glavni dobitki za 100.000 Din, 50.000 in 20.000 Din, ostalih 883 dobitkov pa znaša po 10.000 do 50 Din. Kupec srečke torej na eni strani podpira velevažno kulturno akcijo, na drugi strani pa za svojo osebo naredi prav dobro kupčijo. Žrebanje se vrši že 15. decembra.

Pozivamo našo javnost, kateri je na tem, da omogoči svojim sinovom prvovrsten akademski trgovski študij na domačih tleh, posebno pa naše trgovske in druge pridobitne kroge, ki streme za vzgojo lastnega, dobro izšolanega komercijelnega naraščaja, ki nai nam pomaga do gospodarske osamosvojitve ter povzdiga naše trgovine, da velepomembno akcijo društva «Trgovska akademija» podpirajo s tem, da pridno posegajo po srečkah njene denarne loterije.

Pozivamo naše gospodarske korporacije, posebno trgovska društva in gremije, da v svojem okolišu store svojo stanovsko dolžnost ter podpirajo stvar, ki je predvsem njihova.

Dober uspeh loterije pomeni zgradbo in opremo lastnega doma naši Trgovski akademiji, pomeni omogočenje višjega trgovskega študija naši mladini in pomeni, da je naša javnost, ki hoče, da se gospodarsko osamosvojimo, storila svojo dolžnost.

Umetniška šola društva „Probuda“ v Ljubljani

V. šolsko leto.

Organizacija šole ostane tudi v letošnjem šolskem letu ista, kakor je bila lani. Šola se deli na tri oddelke in to:

A) Oddelek za figuralno risanje (glava in akt) s sledečimi predavanji: anatomija, tehniško risanje (geom. risanje, projekcijski nauk in konstruktivna perspektiva), oblikoslovje (slogoslovje) in umetnostna zgodovina.

B) Oddelek za um.-obrtno strokovno risanje (risanje načrtov za um. vezenje, keramiko, intarzijo, sobno slikarstvo itd.) s predavanji: tehniško risanje, oblikoslovje, zgodovina umetnosti in narodna ornamentika.)

C) Pripravljalni oddelek za začetnike. (Risanje po modelih in geom. risanje, kolikor je potrebno za razumevanje geometrijskih oblik.

Tem oddelkom so priklopljeni tudi letos specijalni tečaji, in sicer:

D) Tečaj za grafiko, E) tečaj za fotografijo, F) tečaj za maloplastiko, G) tečaj za narodno ornamentiko in H) tečaj za usnjerez in umetno knjigoveštvo. Za redne učence so predavanja dotične skupine obvezna.

Učna doba je določena za oddelke A in B na 4 leta, za oddelek C na 2 leti, za tečaje D—H na 2 leti. Dosedanjim učencem se všteje dosedanja učna doba.

Poleg rednih učencev se bodo sprejemali tudi izredni k vsakemu predmetu po svobodni izberi.

Pouk bodo vodili sledeči gg.: Figuralno risanje in anatomijo Ivan Vavpotič, um.-obrtno strokovno risanje: Maksim Daspari, tehniško risanje: Anton Sever, risanje po modelih Jaro Hilbert, zgodovino umetnosti: Davorin Volavšek, oblikoslovje: Ivo Spinčić, narodno ornamentiko: Maksim Gaspari, grafiko: Rajko Šubic, fotografijo: Fran Vesel, maloplastiko: Anton Sever, usnjerez in knjigoveštvo: Drago Vahtar.

Za tečaje: D, G in H se zahteva primerno predznanje v risanju.

Vpisovanje se bo vršilo v nedeljo (4. oktobra) od 10. do 11. ure ter v ponedeljek in torek (5. in 6. oktobra) od 18. do 19. ure v poslopju Tehniške srednje šole, pritličje, soba št. 5. Tam se bodo javile tudi vse nadaljnje podrobnosti. Ravnateljstvo um. šole društva »Probuda«.

Razdelitev prvih ‚Jutrovih‘ nagrad

Včeraj se je vršilo žrebanje I. serije «Jutrovih» nagrad za najstarejše naročnike. Prvo darilo 5000 Din je dobil g. Josip Bernot, mestni delavec v Ljubljani.

V smislu našega svoječasnega razpisa se je včeraj popoldne ob 5. vršilo v prostorih dnevne redakcije «Jutra» žrebanje nagrad v skupni ceni 20.000 Din, namenjenih za one prijatelje našega lista, ki so že od prvega leta nepretrgoma naročniki «Jutra». Žrebanje se je vršilo v navzočnosti posebne komisije, sestavljene iz zastopnikov konzorcija, redakcije in uprave «Jutra».

Mnogo prijavljenih ni izpolnilo pogoje, odnosno imajo pravico se potegovati le v II serijі (žrebanje 5 novembra), 1000 nagrad v vrednosti 30.000 Din) in v III. serijі (žrebanje 21. decembra, 1600 nagrad v vrednosti nad 60.000 Din).

Sreča je odločila tako - le:

prvo nagrado 5000 Din v gotovini je dobil g. Josip Bernot, monter mestne elektrarne v Ljubljani

5 nagrad, zbirko «Jutrovih» romanov v vrednosti po 400 Din

so dobili sledeči gg.:

Dr. Srečko Lajnšič, Maribor.

Herman Vidmar, podpolkovnik v pok., Maribor.

Franc Martinc, učitelj, Št. Janž na Dravskem polju.

Alojzij Črepinko, komisar fin. kontrole, Maribor.

Adolf Karmel, učitelj, Cerknica.

Seznam ostalih dobitkov (340 nagrad, obstoječih iz po enega «Jutrovega» romana) objavljamo na drugem mestu v današnji in prihodnjih številkah našega lista.

Nagrade se pričnejo razpošiljati prihodnje dni.

V nedeljo bo objavljen razpis za II. serijo «Jutrovih» nagrad.

«Jutro».

Veliki viharji in poplave v Bosni in ob Donavi

Porušene hiše. Več človeških žrtev.

Po Bosni in Hercegovini in deloma tudi v Vojvodini so divjali te dni silni viharji, spremljani od močnih nalivov, ki so napravili ogromna opustošenja in zahtevali tudi več človeških žrtev. Posebno žalostna poročila prihajajo iz raznih krajev Bosne.

Po tridnevnem neprestanem deževju, ki je trajalo od nedelje, so tamkaj vsi potoki in manjše reke, ki se izlivajo v Bosno, močno narasle in deloma tudi prestopile svoje bregove. V Sarajevu je reka Miljačka narasla za poldrug meter nad običajno višino. Vse ozemlje sarajevskega polja od Alipašinega mosta do Railovca je pod vodo in so ceste neprehodne. Tudi v Zenici, Usori, Doboju in drugih mestih je Bosna poplavila velike komplekse zemljišč. Mestoma je dosegla voda celo višino železniške proge in obstoja nevarnost, da bo ustavljen železniški promet. Največ škode je po vrtovih, kjer se sadi sočivje za Sarajevo, uničena pa so tudi polja s krompirjem in zeljem.

Močni orkani so besneli v torek in sredo tudi v Hercegovini. V Zijemlju in Velenu je zapadlo 20 cm snega. Velike čede volkov so radi nepričakovanega mraza pritisnile iz gozdov do vasi in napravile tamkajšnjemu prebivalstvu veliko škodo. V Popovem polju je orkan odnašal strehe. Po vsej Hercegovini so telefonske linije pokvarjene.

Naravnost katastrofalna je povodenj v Drventi in Prnjavoru. Reka Ukrina je tamkaj nenadoma prestopila svoje bregove ter poplavila vso ravnino do izliva reke v Savo. Doslej so našteli 15 mrtvih, nad 50 hiš pa je bilo porušenih. Prebivalstvo se je le z največjo težavo rešilo v sosednje kraje.

Na Donavi, kjer so bili v sredo valovi do dva metra visoki, se je zgodilo več nesreč. Najhujša burja je divjala okoli Borče in Pančeva. Pri Borči je struja zajela čoln, v katerem sta se nahajala seljak Janković in njegova žena, in ga prevrnila. Žena je postala žrtev valov, mož pa se je rešil. Drugi nesrečni slučaj se je zgodil ob obali. Na nekem čolnu sta se nahajala Ljubica Ljutišan in Sergij Nikodimov. Nenadoma so prihrumeli valovi, odtrgali čoln, vrgli Ljubico takoj v vodo, Nikodimova pa s čolnom vred odnesli s seboj. Ljubica je obupno klicala na pomoč, a zaman. Izginila je kmalu v valovih, dočim se je Nikodimov na čudežen način rešil. Podoben slučaj se je zgodil tudi pri Grodcki. Tamkaj je vihar butnil nekega seljaka v vodo in je utonil.

Na pontonskem mostu na Savi v Sremski Mitrovici se je zgodila v sredo nesreča, katere žrtev bi kmalu postalo več vojakov. 36 kamijonov šoferskega bataljona iz Beograda, ki so šli na vaje v Mačvo, je prispelo ob 8. zvečer na savski pontonski most. Ravno takrat je divjala huda nevihta. Ko je prišel prvi avto, v katerem je bil samo šofer, na sredino mosta, so trhle deske vsled velike teže pričele pokati. Avto je padel v vodo, šofer pa je še pravočasno skočil v Savo in se rešil s plavanjem. Naslednji avtomobili so se takoj ustavili in je bila tako preprečena nesreča, ki bi imela lahko katastrofalne posledice.

„Igračka Pariza“
Film, ki Vam bo ostal v večnem spominu!
Danes
se predvaja nepreklicno
zadnjikrat!
Jutri: velika senzacija sezije 1925/26.
Kino «LJUBLJANSKI DVOR».
Telefon 730
Predstave ob nedeljah ob pol 11. dop. in ob 3., ½ 5., 6., ½ 8. in 9. uri zvečer, ob delavnikih ob 4., ½ 6., ½ 8. in 9.

Nadomestna volitev članov in namestnikov v komisijo za priredbo občne pridobnine

Nadomestne volitve komisijskih članov in namestnikov se vrše po vsej Sloveniji razen v Prekmurju v nedeljo, dne 15. novembra. Razglas delegacije z dne 29. septembra izide te dni v Uradnem listu in se objavi tudi po vseh občinah na krajevno običajen način.

Razglas vsebuje vse podatke o načinu, kraju in času volitve.

Da se izvrše volitve namesto predčasno izločenih in izžrebanih voljenih komisijskih članov in namestnikov, so davčna oblastva I. stopnje sestavila volilne imenike, ki vsebujejo imena vseh pripadnikov posameznih davčnih družb.

Ti volilni imeniki bodo od 16. do 31. oktobra v uradnih prostorih davčnih oblastev I. stopnje razgrnjeni na vpogled davčnim zavezancem. Celotni volilni imeniki za davčne družbe I. in II. razreda bodo razgrnjeni le pri davčnem okrajnem oblastvu v Mariboru, oziroma pri davčni administraciji v Ljubljani, pri ostalih davčnih oblastvih I. stopnje pa le delni volilni imeniki onih pripadnikov teh družb, ki izvršujejo samostojna podjetja in opravila v njih področju. Vpogledati smejo imenike samo pridobnimi zavezane osebe dotičnega priredbenega okraja med navadnimi uradnimi urami.

Voliti bodo smele le osebe, ki so vpisane v imenik brez ozira na spol, če uživajo vse državljanske in politične pravice in one, ki si izposlujejo vpis v imenik na podlagi reklamacijskega postopanja. Rok za vlaganje reklamacij je določen od dne 16. do 31. oktobra. Vsak davčni zavezanec sme vložiti reklamacijo le za svojo osebo. Reklamacije se vlagajo pri davčnih oblastvih I. stopnje in so proste kolka. O njih odloča končnoveljavno delegacija. Vložitev reklamacij sama na sebi ne zavira izvršitve veljavnih volitev.

Po preteku reklamacijskega roka bodo smeli davčni zavezanci vpogledati imenik še nadalje do vštetega 5. novembra samo, če se primerno legitimirajo, da se jim na ta način omogoči izbrati kandidate izmed volilnih upravičencev.

KINO IDEAL
Samo danes predvaja se ljubka veseloigra
„Ko bi žene vedele . .“
z Gladys Walton.
Od sobote naprej velik mednarodni film
«Strast»
o katerem bomo še obširneje poročali. Opozarjamo na razstavljene slike v Šelenburgovi ulici.
Predstave v delavnikih: popoldne ob 3., ½ 5., 6., ½ 8. in 9. uri.
Ob nedeljah dopoldne ob ½ 11. uri, popoldne ob 3., ½ 5., 6., ½ 8. in 9. uri.

Pazite! — Berite! — Največja senzacija letošnje pariške sezije! — Shranite!
PHANTOM DU MOULIN ROUGE
Življenje duše izven telesa
Monumentalni film, misterija v 8 velikih dejanjih izdelan s sodelovanjem najslavnejših francoskih igralcev in najboljših režiserjev. Popolnoma originalna, do sedaj še nefilmovana vsebina. — Le Francoz! so zmožni izdelati film, tako poln duhovitih zapletljajev, kakor je ta film PHANTOM du Moulin rouge. — Zamislite si: Življenje človeškega duše izven telesa ter boj iste za nadaljno skupno življenje s telesom v času ko to telo, ki zaprav še živi, leži na operacijski mizi pod nožem za seciranje! — Zamislite si: Na umetni način iz človeškega telesa izvabljeno dušo, ki polna ljubezni obiskuje drugo živo bitje, za katerim je še do pred nekaj časa bilo srce telesa — njenega telesa. — Zamislite si: Razkošno, celemu svetu znano veliko pariško nočno zabavišče Moulin rouge, njegov veliki slovit balet, njegov sijaj in njegovo življenje v katerem se opraša vse, ker je vse storjeno. — Če pripomnimo da so veliki pariški kinematografi, v katerih se ta velefilm s kolosalnim uspehom predvaja že tretji mesec, od publike naravnost oblegani, tedaj je vsako nadaljno priporočilo nepotrebno. — Pridite in prepričajte se! — Posebno Vas še opozarjamo na izvrstno godbo pri tem velefilmu! Ves spored se predvaja neskrajšan v eni predstavi pri navadnih cenah!
ELITNI KINO MATICA
vodilni kino v Ljubljani — Telefon 124.

Kulturni pregled

Narodno gledališče v Ljubljani

Drama

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sobota, 3.: «Ifigenija na Tavridi». Premijera. Izv.
Nedelja, 4.: «Pegica mojega srca». Izv.
Ponedeljek, 5.: «Ifigenija na Tavridi». B.
Torek, 6.: Zaprto.

Opera

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Petek, 2.: Zaprto.
Sobota, 3.: «Hoffmannove pripovedke». A.
Nedelja, 4.: «Netopir». Izv.
Ponedeljek, 5.: Zaprto.

Eugen d' Albert: Mrtve oči

Premijera 1. oktobra.

Gledališka sezona se je otvorila snoči z novetito. D' Albertovo svetopisemsko opero »Mrtve oči« v enem dejanju s simbolistično predigro so obetali že lani, a je zaradi glavne ženske partije, Mirtokle, baje niso mogli uprizoriti. Zares je Mirtokle izredno težavna partija; pisana je zvečine silno visoko, z izrednimi intonacijami, v nenavadni harmoniki ter zahteva izdatnega glasbenega materijala in močno dramatične, tudi psihološko zelo komplicirane igre. Baje je komponist D' Albert napisal to partijo specijalno svoji ženi, ki je umetniško docela ustrezala vsem zahtevam zamišljene, tudi zunanje idealne Korinčanke Mirtokle.

Ga. Čaletova, za tekočo sezono menda naš stalni gosti, je vsekako vrlo inteligentna ter vrlo muzikalna in sposobna pevka. Muzikalno je podala Mirtoklo prav dobro, glasovno je vztrajala, prinesla zlasti lirične momente zelo čustveno in sploh vzdržala vso poetično partijo v dosledni liniji. Tudi zunanje je ustrezala. Pri reprizi pa se nedvomno otrese v igri še nekaterih premierskih zadreg ter se razigra (zlasti v trenotku umora in ob razkritju resnice po Arzinoi) psihološki očitneje in dramatski mnogo krepkeje. Vse priznanje ji gre, da je pela partijo z dobro vokalizacijo slovenski. Umetnica Hrvatica je v pevskem oziru neponorečno žela popoln uspeh in si pridobila pri publiki znova ugled.

Izvrsten partner ji je bil naš novi ruski bariton g. Holodkov, ki je pel Rimljana Arcezija s svojim zvonkim, izredno simpatičnim, vedno dojmljivim organom znamenito ter ga igral vseskozi mojstrsko. Menda pa sta za vse ruske pevce tipična patos in poza, ki sta značilna za laško šolo. Za naš realistični čut sta manj prijetna. Tudi njemu pohvala, da je pel svojo partijo dovolj dobro v slovenščini.

Slikovita po maski in obleki ter efektna Marija Magdalena je bila ga. Thierry-Kavčnikova; to je pevka, ki se zna vedno močno uveljaviti, pa naj si zapoje še manišo partijo. Zlasti povest o pastirju, ki išče svojo ovco, je podala z vrelim čustvom in ostavila najglobljі dojem.

Simpatična Arzinoa je bila ga. Ribičeva že dosti uglajene igre in lepega, le prešibkega glasu. Včasih se jedva še čuje. To je pač manira; ker ne dvomim, da ima dovolj materijala. Nerodno je tudi, da ima obleko iste boje, kakor Mirtokle. Različnost barv bi bila lepša, umestna.

Med židovskimi ženami se odlikuje gdč. Ramšakova; prav izvrsten tip pohabljenega židovskega fanatika je podal g. Šubelj.

Galba ima zelo majhno partijo, ki jo g. Kovač poje prav ugodno, še lepše pa se razigra v težkem momentu, ko ga Mirtokle smatra za Arcezija, ga vabi k sebi in objema. Ktezifas g. Mohoriča je malce karikiran; njegov part je zlasti v opisovanin medicine zelo aparten ter ga g. Mohorič podaja prav dobro.

Odlično je pel g. Banovec pastirja v predigri. Njegov glas je zlato! Samo nikar se naj ne postavlja pred rampo in naj ne peva v publiko, nego k partnerju. In igra naj pastirja ter čim naravneje. Kosec g. Šublja je docela zadovoljeval; glas se mu meči in prinaša čustvene kantilene že topleje. V igri je bil vedno zelo okreten. Le (v predigri) naj ne prihaja prezgodaj v ospredje, nego šele na ponovne pozive pastirjeve. Prečita naj si ves tekst iz klavir. izvlečka!

Orkester, končno pomnožen na 40 glasbenikov, je ustrezal, dasi mu za D' Albertovo veliko zasedbo manjka še več specijalnih instrumentov. G. kapelniku Štritofu in orkestru, ki je sedaj dosti bolje razposajen, vsekakor polno priznanje.

Uprizoritev je skrbno izvršil g. viš. režiser O. Šest. Za naše razmere prav lepo. Tudi ansambli so bili jako živi. Le pomladi, Velike noči nismo opazili. V jeruzalemski okolici je pomlad nedvomno razkošnejša. Razsvetljava je zelo nedostatna. Oder je v medlem somraku in niti kadar solnce nikakor ni morilno.

Oder je dobil okvirno portal ter se je v ospredju podaljšal in nagnil, da so zdaj vidna tudi stopala, torej vse noge, pevcev. S tem je slika mnogo ugodnejša, zlasti ker so zdaj skrite sofite, tiste neokusne plahte, vedno viseče izpod neba.

Opera »Mrtve oči« je silno rutinirano delo glasbenika velikega okusa in razsežnega poznanja moderne operne literature. D' Albert je svetovno slaven virtuoz na klavirju, kot operni komponist pa hodi po potih Pucciniija in R. Straussa, na katera se nasiania prav občutno. »Mrtve oči« tudi živo spominjajo na njegovo »Nižino«, pa tudi na »Butterfly«, »Skikija« i. dr. Overtura krasno začenja, prinaša motive iz predigre in opere ter so zlasti motivi »Mirtokle«, »pastirja« in »hrepenenja« krasno uporabljeni. Žal, da je uvertura nekam razkosana in da se ne razvija, nego ostane medla. Boljši sta dve kratki medigri, ker zaokroženejši.

Predstava je uspela prav dobro in solistke in solisti so bili pozvani s prisrčno toplino opetovano pred zastor. Lep začetek. Naj bi ostalo tako.

Fr. G.

Na koncertu pevskega društva »Ljubljanski Zvon« v ponedeljek, dne 5. oktobra ob osmih zvečer v Unionu bo doživel prvo izvajanje v Ljubljani »Psalm na višini« (tekst Janka Samca), goriškega skladatelja Emila Komela, daljša skladba za mešani zbor, sopranski solo, s spremljevanjem klavirja in harmonija. Vstopnice in besedila skladb se dobe v Matični knjigarni na Kongresnem trgu.

Vodstvo v razstavi portretov v Jakopičevem paviljonu je v soboto, 3. oktobra ob štirih popoldne z razlago g. dr. F. Mesesnela. V nedeljo, 4. oktobra ob 11. dopoldne vodi g. dr. Iz. Cankar.

Slovo Jos. Rijavca od beograjske opere. V sredo zvečer je bila v Beogradu predstava Tilomasove opere »Mignon«, v kateri je

Domače vesti

* **Zunanji minister Ninčič na povratku.** Včeraj ponoči je dospel v Ljubljano zunanji minister dr. Ninčič, ki se vrača iz Ženeve v Beograd. Zjutraj se je dr. Ninčič s soprogo in rodbino odpeljal na Bled ter je nato s popoldanskim brzovlakom nadaljeval svojo pot v Beograd. Napram našemu poročevalcu se je g. minister zelo povoljno izrazil o uspehih naše delegacije na zasedanju Zveze narodov.

* **Jaša Grgašević** rodom iz Dalmacije, tajnik v ministrstvu trgovine in industrije pisatelj in strokovnjak je dospel v Slovenijo, da si ogleda in prouči naše gospodarske prilike posebno pa našo industrijo. G. Grgašević namerava spisati večje delo o jugoslovenski industriji v katerem delu bo zavzemala slovenska industrija odlično mesto. Da bo to delo objektivno in strogo strokovno napisano, nam jamčijo njegova dosedanja dela in sicer: Rudarstvo v Srbiji, Industrija Srbije in Črne gore, ter nebrojni strokovni članki narodno-gospodarske vsebine v »Trgovinskem glasniku«, »Jugoslovenskem »Lloydu« ter »Privrednem pregledu«.

* **Odlikovani ministri.** Kralj je podpisal ukaz, s katerim je podelil red sv. Save prvega razreda: ministru za notranje zadeve dr. Boži Maksimoviću, ministru agrarne politike dr. Pavlu Radiću, ministru za javna dela Nikoli Uzunoviću, ministru vojske in mornarice Dušanu Trifunoviću in podpredsedniku Narodne skupščine Nikoli Subotiću: Kara đorđevo zvezdo prvega razreda predsedniku Narodne skupščine Marku Trifkoviću in ministru prosvete Velji Vukićeviću. Z redom Belega orla drugega razreda je odlikovan mniste pravde in namestnik ministrskega predsednika Marko Đuričić.

* **Himen.** V Celju se je poročil v torek g. Ačim Jurčić, učitelj srbohrvatskega jezika v Mariboru z gospodično Štefko Filipičevo.

* **Smrtna kosa.** V sredo zvečer je preminul v Ljubljani nenadne smrti g. Vinko Šuligoj, dolgoletni zvesti uslužbenec Kmetske posojilnice. Na cesti mu je postalo nenadoma slabo in se je zgrudil nezavesten na tla. Pol ure kasneje je umrl. Zadela ga je kap. Pogreb bo danes ob 16. uri iz Trdinove ulice št. 8. — Dne 30. septembra je umrl v Ljubljani stud. mont. g. Georgij Mihajlovič Mastikov, ruski emigrant. Zavratna bolezen, kateri je podleglo že toliko siromašnih ruskih emigrantov, je položila tudi njega v prerani grob. Pogreb bo danes ob 14. uri izpred mrtvašnice splošne bolnice. — V visoki starosti 82 let je umrl v sredo v Ljubljani g. Karol Franke, okr. orožniški stražmojster v pok. Pogreb bo danes ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti Rimska cesta 23. — Blag jim spomin, žalujočim naše iskreno sožalje.

* **Hrvatsko pevsko društvo »Kolo« v Parizu.** Hrvatsko pevsko društvo Kolo je prispelo v torek zvečer v Pariz. Na kolodvoru so pevce pozdravili zastopniki naše kolonije v Parizu, imenom našega poslaništva dr. Petrović, imenom uprave razstave prof. Juvančič, imenom uprave razstave prof. Jumas. V sredo je Kolaše sprejel naš pariški poslanik, dr. Spalajković.

* **Rešimo mladino, da ne zgreši poklica!** Pišejo nam: Jako hvalevredna je akcija, ki mladeničem pomaga h kruhu, če jih starši silijo v semenišče pa za ta poklic ne čutijo v sebi poziva. Mi vemo, da duhovniki morajo biti in bodo, in nič ne ugovarjamo, da se mladeniči posvetijo temu lepemu poklicu. Noben pameten človek pa ne more odobravati, da bi mladeniči, ki se branijo in ki bi vse prej raje storili nego vstopili v »lemenat«, šli tja pod pritiskom zaslepljenih sebičnih starišev. (Op. uredništva: Kdor bi bil v tem položaju, naj se zaupno javi tajništvu SDS v Ljubljani, ki je že mnogim pomagal). Ob tej priliki pa opozarjamo tudi na šentviški zavod, kamor slepi stariši pošiljajo otroke, ki so takorekoč obsojeni, da se vzgoje v duhu ene zastarele stranke. Enostranska vzgoja ne more biti koristna.

* **Davščina na ponočni obisk gostiln in kavarn v Litiji.** Z naredbo velikega župana ljubljanske oblasti se občini Litija dovoljuje da sme od gostov, ki so v gostilnah ali kavarnah eno uro pred zaključkom oblastveno splošno določene policijske ure, pobirati posebno občinsko davščino in sicer od vsakega gostilniškega ali kavarniškega gosta po 50 par. Za gosta se smatra le vsak tak posetnik gostilne ali kavarne, ki kaj potroši, ne glede na to, ali plača svoj potrošek sam, ali pa ga plača zanj kdo drugi. Davščina se pobira tudi od gostov, ki ostanejo v gostilni ali kavarni čez policijsko uro pred zaključkom policijske ure, tudi ako so si že pred navedeno uro kaj naročili ali plačali. Donos te davščine se steka v občinski ubožni sklad.

* **Zaposlovanje inozemskih delavcev.** Glede na naš včerajšnji članek o zaposlovanju inozemskih delavcev, v katerem je bilo med drugim tudi omenjeno, da se do objavljenja novega »Pravilnika o zaposlovanju inozemskih delavcev« ukine uzvršitev tekočih odlokov ministrstva socijalne politike radi zaposlenja inozemcev nam sporoča inspekcija dela v Ljubljani, da sedaj še ni prejela v tem smislu nikake odredbe ministrstva socialne politike ter so vsi tozadevni odloki, katere so stranke že prejele, izvršni. V nasprotnem slučaju se bo, kakor do sedaj postopalo strogo po predpisih. V splošnem se prizadete stranke opozarjajo, da se strogo drže dosedanjih predpisov in prakse toliko časa, da bodo službenim potom objavljene event. izpremembe dosedanjega »Pravilnika o zaposlovanju inozemskih delavcev«.

* **Gostovanje Opere Comique v Beogradu.** V kratkem prispe v Beograd nekaj članov pariške Opere Comique, ki bodo nastopili v več operah.

* **Izpit za rezervne podporočnike** administrativno-ekonomske stroke so napravili sledeči narednики-dijaki v dneh 26., 27. in 28. septembra v Beogradu: Anton Agnola, Vikt. Šenica, Vinko Pogačnik, Josip Privšek, Robert Ahfeld, Milan Kandare, Lojze Sirnik, Adolf Bar, in Karl Marne — vsi iz Ljubljane; nadalje: Oton Bernard iz Novega mesta, Franjo Levec iz Trbovelj, Janez Ogorevc, iz Škofje Loke, Ciril Žebre iz Kranja, Emil Markovšek iz Luč, Anton Lozej in Miroslav France iz Maribora, Albin Crnko iz Jarenine in Janez Seman iz Marenberga.

* **Zdravilišče Topolščica — zavod I. vrste.** Glasom odločbe ministra za narodno zdravje se zdravilišče za zatiranje tuberkuloze v Topolščici proglaša za zavod I. vrste. V njem se smejo pripravljati zdravniki in drugo osobje za zatiranje tuberkuloze in zdravniki morejo po delovanju, dovršenem v tem zavodu, dobiti naziv specijalista za tuberkulozo. Število zdravniškega osobja je določeno takole: šef-zdravnik, dva asistenta in trije sekundarni zdravniki.

* **Naši poljedelski gojenci na Danskem.** Naš generalni konzul v Kodanju je prispel te dni v Beograd ter je pri tej priliki obvestil ministra za poljedelstvo Krsto Miletića da je danska vlada pripravljena sprejeti nekoliko gojencev iz Jugoslavije, ki bi se hoteli spopolniti v kmetijski stroki.

* **Nova poštna palača v Splitu.** Ministrstvo pošte in brzojava je sklenilo, da se v Splitu zgradi nova palača za tamkajšnjo poštno direkcijo. V to svrho je določen večji kredit.

* **Režijske karte za brzovlake.** Po naredbi prometnega ministrstva smejo dovoljenje za nakup režijskih voznih listkov za brzovlake izdajati odslej samo načelniki oddelkov posameznih železniških direkcij.

* **Železničarji,** ki ste bili na podlagi spričeval meščanske in osnovne šole prevedeni v III. urad. kategorijo, ter oni, ki čakate še nadaljne prevedbe, se pozivate na sestanek, ki se bo vršil v Mariboru v Narod. domu 4. oktobra ob 10. dopoldne. Tovariši pokažimo s tem, da smo proti krivičnemu, vsiljenemu nam osmutku nove službene pragmatike! Udeležite se sestanka polnoštevilno, ker to je Vaša dolžnost! 1920

* **Razstava krojev učnega zavoda Ivana Bizjaka v Ljubljani** dne 27. septembra je bila zelo dobro obiskana. Obisk se ceni nad 300 interesentov iz krojaške in šivilske stroke. Razstavljenih je bilo 160 tabel in nekaj map s približno 550 risbami, deloma v naravi, deloma v polovični velikosti. Obiskovalci se zelo pohvalno izražali o razstavi. Vpisalo se je v tečaj 45 oseb, in to po večini taki, ki so že obiskovali druge v Ljubljani prerejene krojne tečaje. To je dokaz, da jim kroj g. Bizjaka prav dobro ugaja. 1927

* **Tobačna tovarna v Ljubljani** razpisuje v smislu odobrenja uprave državnih monopolov v Beogradu ustmeno dražbo na dan 7. decembra ob 11. uri za prodajo 70.000 kg kompostirane duvanske prašine. Pogoji dražbe in pojasnila se dobe v ekonomatu tobačne tovarne. 1924

* **Kdo od ljudi dobrih src** bi bil pripravljen akademiku z dežele brez vsakih sredstev pripomoči na kakršenkoli način do eksistence, da bo mogel redno nadaljevati svoje študije? — Prevzame instrukcije, kako delo v pisarni itd. Naslov se izve v našem uredništvu.

Ženitbeni goljuf
se skriva po Ljubljani.
Dekleta, bodite previdna!

Velurje, baržune, vsakovrstne plišе, volneno blago za damske kostume in plašče nudi po najnižjih cenah z največjim popustom tvrdka
Jos. Snoj, Ljubljana, Prešernova ulica.

pel g. Josip Rijavec tenorsko vlogo Viljema Meistra. G. Rijavec se je s to partijo poslovil od beograjske publike za delj časa.

Predavanja Delavske Akademije v Ljubljani. Poročajo nam: Delavska Akademija v Ljubljani priredi v času od 1. oktobra 1925. do 18. marca 1926. niz predavanj iz splošne zgodovine, iz naravoslovja in fizike iz leposlovja, umetnosti in znanosti, iz zgodovine delavskega gibanja in socijalne politike. Poleg predavanj bosta dva recitacijska večera in en glasbeni večer. Prvo predavanje z naslovom »Zgodovina starih Grkov in Rimljanov« se je vršilo sinoči ob sedmih zvečer v prostorih III. državne realne gimnazije.

Razstava portretnega slikarstva na Slovenskem v Jakopičevem paviljonu. Narodna galerija je prvotno namerjala zapreti razstavo dne 1. oktobra. Ker pa se podobna prireditev ne bo mogla več vršiti v doglednem času in ker mnogi še niso imeli prilike, da si jo ogledajo, se razstava podaljša in definitivno zapre 15. oktobra. Odprta je dnevno od 9. do 18. ure tudi čez opoldne.

Razstava zgodovinskega portreta se je v preteklem tednu zopet dopolnila z nekaterimi novimi deli. Tudi druga dopolnjena in popravljena izdaja kataloga je dotiskana. Razveseljiva je vest, da so končno prispeli portreti Jožefa Tominca, znamenitega goriškega slikarja, sodobnika Langusovega. Tominčevo umetnostno delo bo tako prvič razstavljeno v Ljubljani.

Oglejte si nizke cene klobukov
v modnem salonu
Stuchly-Maške.
7510-a

Čevlje 5700-a
trpežne, najmodernejših oblik po **znatno znižanih cenah** dobite pri tvrdki
M. Trebar, Ljubljana, Sv. Petra c. 6.
Proti jamstvu dajem na obroke.

Najnovejši in najlepši film
Pat in Patachon na rivieri
pride v kino «Dvor».

* **Zanimiva najdba v triglavskem pogorju.** Kakor je našim čitateljem menda še v spominu se je v septembru leta 1922. na Bambergovi poti ponesrečil češki turist Kusy. Ko je letos na istem mestu zdrsnila v globočino hrvatska turistinja gospodična Švarcova, katero je pa iz mučne situacije rešil njen spremljevalec g. Pirc, je izgubila svojo listnico z denarjem. Prošlo nedeljo se je g. Čop z Jesenic spustil po steni v globino in našel pogrešano listnico gdč. Švarcove. Pri tej priliki pa je g. Čop potegnil izpod snega tudi usnjati pas leta 1922. ponesrečenega Kusija v katerem se je nahajala ura. Ko so jo navili, je ura brezhibno tekla, čeravno je ležala cela tri leta na prostem.

* **23 mesecev po nedolžnem v verigah.** O bogatem muslimanskem veleposestniku Čani-begu v Skoplju se je predlanskim mnogo pisalo. Bil je obdolžen, da je umoril svojo ženo Milico, ki je bila pred možitvijo učiteljica v Skoplju. Sodišče je Čani-bega obsodilo na dvajset let težke ječe. Odsedel je že 23 mesecev v težkih verigah. Pri reviziji procesa, ki se je vršila te dni, pa so zdravniki dokazali, da je Milica izvršila samomor. Čani-beg je bil oproščen in izpuščen takoj iz ječe.

* **Druga žrtev bombne eksplozije v Zagrebu.** Kakor smo že poročali, je v pondeljek popoldne na smetišču zagrebške klavnice eksplodirala v rokah 14 letnega dečka Štefana Petrinjca francoska bomba in ga ubila, dočim je njegovega tovariša Štefana Žnidaršiča težko ranila. Žnidaršiča so v bolnici takoj operirali, vendar pa so nastopile komplikacije in je v sredo tudi on podlegel poškodbam.

* **Žrtev neprevidnosti.** V Grabovem dolu v Hercegovini je kočar Cvetko Pajić lovil ribe z dinamitom. Prošli pondeljek ponoči je Pajićeve sosede zbudil močan pok. Ko so šli gledat, so našli Pajićevo kočo popolnoma razrušeno njega pa so mrtvega potegnili izpod razvalin.

* **Požar v banjaluškem samostanu.** V samostanu trapistov v Banjaluki je v nedeljo zvečer izbruhnil požar. Zgorela je mizarska delavnica. Škoda znaša pol miljona dinarjev. Požar je nastal vsled kratkega stika.

Suknje, raglane, površnike
moderne, prvovrstno blago, cene najnižje samo pri tvrdki
FRAN LUKIČ, Pred Škofijo 19.

Posetite sportno razstavo
na velesejmu v paviljonu „H"

Dr. Pavel Avramović
ordinira zopet redno vsak dan od 9. — 11. in od 2. — 4. ure popoldne.
Aleksandrova cesta 7/I. (Vhod Beethovnova ulica 9.)

Iz Ljubljane

u— **Portugalski narodni praznik.** Na portugalski narodni praznik, v pondeljek, dne 5. t. m., radi preurejevanja konzularnih prostorov sprejemi odpadejo. Praznoval se bo ta dan le z razobešenjem zastave.

u— **Koncerta pevskega društva «Ljubljanski Zvon»** v pondeljek dne 5. oktobra v «Unionu» se poleg zastopstev naših pevskih društev udeleži tudi deputacija Saveza hrv. pjevačkih društev iz Zagreba.

u— **Na tomboli Sokola I.** lahko zadeneš za 2 Din krasno nevestino opremo, kuhinjsko posodo, stensko uro, moško dirkalno kolo, žensko zapestno uro in še več drugih krasnih dobitkov. Oglejte si razstavljene predmete. Tombola se prične točno ob pol 3. uri popoldne. Kupujte tombolske listke!

u— **Godba Sokola I.** igra v nedeljo dne 4. oktobra koncertne komade eno uro pred tombolo na Kongresnem trgu.

u— **Sportni klub «Jadran»** vabi na vinsko trgatev, ki jo priredi v nedeljo dne 4. oktobra v gostilni pri Mraku na Rimski cesti.

u— **Društvo «Soča» v Ljubljani** poziva vse svoje člane, da se polnoštevilno udeleže pogreba nenadoma umrlega obče priljubljenega in zvestega tovariša Vinka Šuligoja, ki se vrši danes, v petek ob 4. uri popoldne iz Trdinove ulice št. 8 na pokopališče k Sv. Križu.

u— **Olepševalno društvo v Rožni dolini** priredi dne 4. oktobra na strelišču pod Rožnikom vinsko trgatev. Začetek ob 4. uri popoldne. 1929

u— **Zveza nastavljencev denarnih zavodov in velepodjetij v Ljubljani** naznanja tužno vest, da je njen vestni član Vinko Šuligoj nenadoma preminul. Pogreb se vrši dne 2. oktobra ob 16. uri iz hiše žalosti Janez Trdinova ulica 8. — Odbor. 1923

u— **Vinsko trgatev** priredi Zveza živilskih delavcev Jugoslavije, sekcija pekovskih pomočnikov v Ljubljani. Prireditev se vrši v soboto dne 3. oktobra ob 8. uri zvečer v prostorih restavracije pri «Levu» na Gosposvetski cesti. 1907

u— **Prva številka ljubljanskega Gledališkega lista** izide danes zvečer ter bo v predprodaji pri biljeterjih po 5 Din. Gledališki list prinaša zelo interesantno gradivo v prvi vrsti o vseh premijerah, ki se bodo vršile te dni v operi in drami, pa tudi razno drugo zanimivo gradivo, med drugim spomine staroste slovenskih igralcev g. Danila.

u— **Turistovski klub «Skala» javlja,** da se otvori v torek, dne 6. oktobra ob pol 8. uri zvečer, poučni tečaj za foto - amaterje (novince) v klubovi sobi hotela «Tivoli». Vabljeni so brez izjeme vsi člani, ki se zanimajo za fotografiranje. 1910

u— **Policijske prijave.** Od srede na četrtek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 2 suma tatvine, 1 tatvina, 2 prestopka kaljenja nočnega miru, 1 izgred, 1 prestopek igranja z ognjem, 9 prestopkov cestnega policijskega reda, 1 prestopek železniškega reda in 1 slučaj nenadne smrti. Aretacije so bile izvršene 4 in sicer: 1 radi razgrajanja, 1 radi pretepa in 2 radi postopanja.

u— **Zatekla psa.** K železničarju Ivanu Levcu v Zeleni jami št. 203 se je pred nekaj dnevi zatekel precej velik lovski pes, črne barve, z veliko belo liso med prednjima nogama. Pes ima ostrižen rep, dolga ušesa ter nosi na vratu dve znamki. — K Avgustu Homovcu na Vodovodni cesti v Ljubljani se je zatekel mlad lovski pes srednje velikosti, rjave barve z belimi lisami. Glavo in rep ima ostrižen.

u— **Vlom v drvarnico.** V drvarnico Marije Trček na Viharjevi cesti je vlomil v torek ponoči nepoznan uzmovič ter ji odnesel 20 kg fižola, več kg čebule in dve kokoši v skupni vrednosti 150 Din. Tatvine je sumljiv starejši moški, rdečih pristriženih brk, ki se je motovilil ponoči okrog hiše.

u— **Surov dovtip.** Ko se je železniški uslužbenec Ivan Frantar, stanujoč v Linhartovi ulici, v sredo zvečer zbudil, je opazil na oknu velik ogenj. Nepoznan zlikovec mu je nametal na okno kup listja in vse skupaj zažgal. Res skrajno surov dovtip.

u— **Kdo je lastnik?** Dne 22. t. m. je priplaval po Grubarjevem prekopu prazen večji čoln in se ustavil ob zatvornici. Čoln se nahaja še vedno na mestu in se ne ve, kdo je lastnik.

u— **Izgubila** je neka služkinja v četrtek opoldne na poti skozi Šelenburgovo ulico in čez Frančiškanski most 13 damskih robcev z monogramom A. M. in Abba. Najditelj se naproša, da jih izroči v naši upravi proti nagradi.

Iz Maribora

a— **Iz mariborskega občinskega sveta.** Poročajo nam, da obč. svetnik g. Ivan Roglič radi tega formalno še ni odložil svojega mandata kot občinski in mestni svetnik, ker še ni formalno rešena pritožba proti sklepu občinskega sveta, s katerim je bil mestni kino izročen g. Ivanu Rogliču v upravo. — Kar pa se tiče podpor kulturnim društvom, je bil z zadnjim sklepom občinskega sveta uveljavljen na prejšnji seji odklonjeni sklep finančnega odbora.

a— **Nasprotja radi določevanja cen.** Mariborska zadruga pekov ni hotela ugoditi oblastvom glede določitve cen kruhu, kakor je bilo sklenjeno na tozadevni anketi dne 17. septembra, ter je vložila glede tega pritožbo. V kratkem se bodo vršila nova pogajanja z nadzorstvenim oblastvom, dotlej pa morajo peki prodajati po cenah, kot so bile določene dne 17. septembra, to je po znižanih cenah.

a— **Z britvijo in vrvjo.** Epidemija mariborskih samomorov noče ponehati. Včeraj so našli 34-letnega železniškega uslužbenca Ivana Podlipnika na Koroški cesti na oknu obešenega. Predno se je obesil, se je še sam obril in se pri tej priliki prerezal glavno žilo. Samomorilec se je oblekel v najlepšo svojo obleko. Baje je šel v smrt radi neozdravljive bolezni.

a— **Učiteljsko društvo za Maribor in bližnjo okolico** zboruje v torek dne 6. oktobra ob 9. uri v III. deški osnovni šoli na Ruški cesti. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu predavanje g. prof. G. Šiliha «O etičnem kongresu v Sarajevu» ter predavanje šol. upravitelja A. Hrena «O nalogi šole z ozirom na 10. oktober 1920.».

a— **Ljudska knjižnica** v Narodnem domu je pričela zopet s polnim jesenskim obratom. Vodstvo je dobilo medtem nekaj denarnih sredstev ter nakupilo predvsem vse slovenske književne novosti od poletja naprej, obenem pa se je posrečilo ponovno nabaviti več kolekcij večjih bibliotek antikvarično, pri čemur je «Ljudska knjižnica» dobila dragocene slovenske knjige, pa tudi nebroj svetovnih romanov v nemščini in drugih evropskih jezikih. Srednješolsko mladino, zlasti z učiteljišč, kjer se morajo perfektno priučiti srbohrvaščine, ne da bi jim šolske knjižnice zato nudile zadostno čtivo, pa opozarjamo na oddelek srbohrvatskih knjig, ki ga je «Ljudska knjižnica» spopolnjevala ravno z ozirom na učne potrebe dijaštva. Tozadevna literatura je torej izbrana, seve tudi iz najnovejšega slovstva, na pr. vsi povojni zvezki Srpske književne zadruge itd. Knjižnica posluje v I. nadstropju Narodnega doma vsako nedeljo dopoldne in ob četrtkih ter sobotah zvečer in je vsakomur dostopna proti nizki vstopnini in skromni izposojnini. Za dijake pa bodo pri srbohrvatskem oddelku in sploh pri knjigah v študijske svrhe znižane cene.

a— **V mariborski panorami** kažejo ta teden krasne niagarske slapove. Opozarjamo na tozadevni oglas v «Jutru». Panorama se nahaja v Slovenski ulici nasproti Kreditne banke.

a— **Nalezljive bolezni.** Pretekli teden je zabeležil mariborski mestni fizikat sledeče stanje nalezljivih bolezni: škrlatinka 1, tifus 3.

a— **Novo vino.** Po nedeljskih predtrgatvah so začeli mariborski gostilničarji točiti že novo vino, ki ga prodajajo po 8 dinarjev liter.

Iz Celja

e— **Celjsko pevsko društvo.** Na izrednem občnem zboru CPD se je po živahni debati sklenilo nadaljevati društveno delo in zopet pričeti s pevskimi vajami. Namesto dosedanjega društvenega pevovodje g. C. Preglja, ki radi preobloženosti z delom ne more več stalno vršiti te funkcije, je bil izvoljen za pevovodjo g. učitelj Kovač. Upati je, da se društvu posreči pritegniti v svoj krog mnoge pevce in pevke ter si tako zagotoviti potrebni razmah v narodnem in kulturnem pogledu. Tega je nam v Celju krvavo treba.

e— **Izobešanje in razstavljenje blaga** na ulicah, javnih prostorih ter v vežnih vhodih je dovoljeno le v zaprtih izložbah in s predhodnim pristankom. Izobešanje za prodajo namenjenih predmetov izven izložb, tako, da visijo na ulico, je strogo prepovedano. Prestopki se kaznujejo po § 20. cestno policijskega reda.

Od danes dalje
kupite najugodneje blago za moške obleke, suknje, raglane pri tvrdki
Jos. Snoj, Ljubljana, Prešernova ulica.

Iz Trbovelj

t— *Zgradba žične vzpenjače iz Retja na Ojstro.* Pred kratkim se je vršil komisijonalni ogled zaradi razlastitve zemljišča med Retjem in Ojstrem, ki jo je razpisalo celjsko rudarsko glavarstvo. Na omenjenem prostoru se bo namreč gradila nova žična vzpenjača, po kateri bodo prevažali različen materijal. Dela so poverjena stavbni tvrdki «Slograd» iz Ljubljane.

t— *Zborovanje učiteljstva v Hrastniku.* Jutri v soboto bo zborovalo v Hrastniku učiteljstvo iz vsega laškega okraja. Med drugim je na sporedu predavanje prof. Hinka Druzoviča iz Maribora o petju vobče. Zborovanje se bo vršilo v deški šoli.

t— *Gasilsko društvo v Hrastniku* je prejelo od občine podporo v znesku 22.000 Din.

* **Ljudska visoka šola s sedežem v Trbovljah,** ki bo raztezala svoj delokrog na Hrastnik in Zagorje, bo pričela v najkrajšem času s svojim delovanjem. Ob tej priliki bo izšel program s smernicami in obenem z natančnim seznamom predavanj in predavateljev v tekočem šolskem letu. Predavanja so iz sledečih področij: rudarskega in prirodoslovnega, zdravniškega, zgodovinskega, narodno-gospodarskega, filozofskega, literarnega, umetnostnega, kulturno vzgojnega, glasbenega in gledališkega. V načrtu je poleg tega dvoje razstav: higijenska in umetniška, več koncertov itd. Če bo pokazala razumevanje za to velevažno kulturno institucijo litijska občina, bo raztegnila šola svoje torišče tudi na Litijo, tako da bodo vključeni najbolj važni posavski kraji. Predavanja bodo seveda brezplačna. Pripravljalni odbor Ljudske visoke šole se obrača tem potom na vse izobražence v teh krajih, kakor tudi drugod, da mu priskočijo na pomoč z nasveti, ker je pripravljen uvaževati prav vse, v kolikor bodo prispevali k izobraževanju najširših ljudskih plasti. Naslov: Pripravljalni odbor Ljudske visoke šole, Trbovlje I.

t— *Otvoritev kina v hrastniškem Narodnem domu.* Kino-aparat za Narodni dom, ki je lastnina vseh naprednih kulturnih društev je že mesec dni na potu iz Draždan v Nemčiji in ga nestrpno pričakujejo vsak dan.

Iz Primorja

* *Poslovilni večer goriških dijakov.* V soboto 3. oktobra priredi akad. fer. društvo «Adrija» v Gorici poslovilni večer z akademijo. Na sporedu akademije je več recitacij: ena pesem Otona Župančiča, trije prizori iz «Hamleta», prizor iz Cankarjevega «Pohujšanja», odlomek iz «Beneškega trgovca» in iz «Sna kresne noči».

* *Vinsko trgatev na Goriškem.* V strahu, da letošnje grozdje ne zgine v nenasitnih želodcih nepovabljenih trgačev, so se odločili poljedelci v zgornji vipavski dolini, da začno takoj s trgatvijo. Letošnja vinska trgatev na Goriškem bi morala biti radi slabega vremena precej pozna, ker pa je vreme nepovoljno, so sklenili vinogradniki, da jo opravijo takoj. Letina grozdja bo pičla.

* *«Goriška Straža» zopet zaplenjena.* Goriška podprefektura je zaplenila četrtkovo številko «Goriške Straže», čim je prišel list iz tiskarne v drobno razprodajo.

* *Brezuspešen vlom v barkovljanski poštni urad.* Tatovi, katerih nikoli ne manjka v Trstu, so se te dni spravili nad poštni urad v Barkovljah, hoteč ga opleniti. Štirje izurjeni vlomilci so vlomili vežna vrata poštnega poslopja ter so že srečno prišli do notranjih vrat, kjer jih je presenetil — poveljnik barkovljanskih orožnikov, brigadir Garrone. Tatovi so se videvši njega brž spustili v beg, pustili pa so vlomilsko orodje. Orožniški brigadir pa tudi ni bil len, ter je tekel za tatovi. Vjel je enega, ki se piše Valerij Marsich in je 32 let star ter dober znanec tržaške policije.

* *Dve društveni prireditvi na Goriškem.* V Štandrežu pri Gorici uprizori tamošnje «Bralno in pevsko društvo» v nedeljo dne 4. oktobra Finžgarjev igrokaz «Divji lovec», v Kobaridu pa bodo igrali v soboto, dne 3. oktobra, Ganglovo dramo «Sin».

Inteligenca po deželi!

zahtevajte naš novi, jesenski ilustrovani cenik, naš cenik, modernih in trpežnih čevljev, nogavic in copat **brez plačila!**
Razpošiljalnica „VOIKA", Ljubljana, Krekov trg 10.

Zahvala

Ni se dalo izogniti, tudi jaz sem zašel med slavljence! Kdor me pozna, ve, da ne vidim rad natisnjenega svojega imena. In če sem kdaj sam kje podrobno navajal, kaj sem pisal, je vzrok temu točnost, ki mi tiči nekako v krvi, in ne morda to, ker si kdo ve kaj domišljujem. — Dasi pa bi bilo moji dušni razpoloženosti vsekako bolj ustrezalo, ako bi se bila moja 70letnica, če že ne zamolčala, pa vsaj bolj skromno omenila, sem pa vendar od srca hvaležen vsem, ki so mi pokazali tem povodom na katerikoli način svojo naklonjenost. Zlasti ganili sta me čestitki, ki sta me ž njimi presenetila akad. društvo «Trglav» in «Kolo jugoslovenskih sester». Zaman bi iskal besedi, da bi primerno izrazil, kar mi je pri srcu! Zelo se čutim obvezanega tudi napram onim uredništvom naših listov, ki so smatrala nekako za svojo časnikarsko dolžnost, da se me spomnijo in so posvetila moji osebi vse več pozornost, kot jo zasluži. Najlepša hvala vsem, ki so imeli pri tem dobro voljo, trud in delo!

Dr. Fr. Zbašnik

Iz življenja in sveta

Nebo v oktobru

Letošnji oktober ne obeta nobenih pomembnejših astronomičnih pojavov. Edino zanimanje zbuja pričakovani povratek nekaterih perijodičnih kometov.

Solnce se pomakne v oktobru pod nebesni ekvator. 1. oktobra opoldne je imelo deklinacijo —3° 4, 1. novembra pa doseže že —14° 20' tako, da se zniža njegova lega v oktobru za 11° 16'. S tem je v zvezi tudi naglo krajšanje dneva, zlasti zvečer. Dan je bil dolg 1. oktobra 11 ur 42 minut, 1. novembra pa 9 ur 45 minut tako, da se skrči v oktobru za 1 uro 48 minut. V začetku oktobra je solnce v znamenju Tehtnice, 23. oktobra ob 23.31 pa preide v znamenje Škorpijona. Zemlja se na svoji letni poti stalno približuje solncu, čigar premer vidimo zato pod čedalje večjim očesnim kotom. Dozdevni solnčni premer znaša 1. oktobra 32' 1", 1. novembra pa 32' 18".

Luna. Glavne lunine faze bodo: ščip ali polna luna 2. oktobra ob 6.23, zadnji krajec 9. oktobra ob 19.34, mlaj 17. oktobra ob 19.6 in prvi krajec 24. oktobra ob 18.17. Luna bo najbolj oddaljena od zemlje 11. oktobra ob 2. uri, ko jo bomo videli pod očesnim kotom 19' 36". Najbližje zemlji bo 25. oktobra, ko bo znašal njen dozdevni premer 32' 20". Lunine lege glede na ekvator bodo sledeče: 12. oktobra pred 11. uro prekorači luna ekvator na poti z juga proti severu in se dvigne najvišje nad ekvator 9. oktobra ob 10. (deklinacija 21° 13'); nato se začne zopet približevati ekvatorju, ki ga prekorači 16. oktobra po 19. uri in doseže največjo južno deklinacijo (— 21° 21') 23. oktobra ob 10. uri. Po tem se obrne zopet nazaj in prekorači ekvator 29. oktobra ob 19. uri.

Planeti. Merkur bo 7. oktobra v zgornji konjunkciji s solncem in zato ga ves mesec ne bomo videli. Venera je precej daleč vzhodno od solnca, vendar pa ima znatno južno deklinacijo. Na nebu jo vidimo ves oktober kot svetlo večernico, ki zahaja stalno pred 19. uro. Mars, ki je bil 13. septembra v konjunkciji s solncem, se v oktobru praktično ne da opazovati. Šele koncem oktobra se pojavi zgodaj zjutraj na vzhodnem delu nebosklona. Jupiter je v sozvezdju Strelca blizu stalnice Pi. Takoj zvečer je na zapadnem delu nebosklona in zahaja zgodaj. Začetkom oktobra po 22. uri, koncem oktobra pa že pred 21. uro. V daljnogledu ga vidimo 1. oktobra kot kolobarček s premerom 39.1", 1. novembra pa s premerom 33.9". Z navadnim daljnogledom za opazovanje nebesnih teles bo mogoče v oktobru opazovati nastopne mrke Jupitrovih spremljevalcev: 3. oktobra ob 20.53 konec mrka I. lunice, 19. oktobra ob 19.12 konec mrka I. lunice, istega dne ob 20.27 konec mrka II. lunice, 21. oktobra ob 17.44 konec mrka III. lunice, 28. oktobra ob 18.12 začetek mrka III. lunice in istega dne ob 20.4 konec mrka IV. lunice. — Saturn se bliža svoji konjunkciji s solncem, ki nastane 10. novembra opolnoči. Zato ga v oktobru praktično ne moremo opazovati. Uran je na meji med sozvezdjem Vodnarja in Rib (blizu stalnice 20 v Ribah. Vidi se ga takoj zvečer in zahaja začetkom oktobra pred 5. uro, koncem pa pred 3. uro zjutraj. Neptun je v sozvezdju Leva zapadno od Regule. Vzhaja začetkom oktobra okrog 2. ure, koncem oktobra pa že opolnoči.

Meteorji. Med 15. in 23. oktobrom bo v aktivnosti roj Orionid, čigar radiant je blizu stalnice Ny v sozvezdju Oriona. Od pričakovanih nadaljnih petih perijodičnih kometov doslej še niso nobenega opazili.

Položaj zvezdnega firmamenta začetkom oktobra ob 21., sredi oktobra ob 20. in koncem oktobra ob 19. uri: V zenitu Labod in Cefeus, severno Mala Medvedica, severovzhodno Kasiopeja, Perzej in Vozlček, na vzhodu Andromeda, Trikotnik in Beran, na jugovzhodu Pegaz, Ribe, Vodnar in Kit; na jugu Delfin in Kozorožec; na jugozapadu Puščica, Orel, Strelec in Gadokožec; na zapadu Lira, Herkules in Kača; na severozapadu Zmaj, Bootes, Velika Medvedica in Vrtinci.

Nov avtobus

Odkar si je avtomobil osvojil ves svet, je postal nevaren tekmec ne samo konjskim vozovom, ki jih je že precej izpodrinil, ampak celo cestni železnici. V velikih mestih se električne železnice polagoma umikajo pod zemljo

ali nad njo. Po ulicah je začel kraljevati avtomobil, ki zavzema vse mogoče oblike, kakršna je pač naloga, ki mu je odmerjena.

Zadnja leta so začeli z avtomobili prevažati potnike kar v množinah. Seveda morajo biti ta vozila v to svrho posebno zgrajena. Že povsod se je v velemestih udomačil »avtobus«, ki prevaža včasih do sto oseb. V Berlinu je prišel v promet nov tip avtobusa, ki ga vidimo na sliki in na katerem ima prostora prav lahko 70 oseb, pa tudi 100, če je voz nabasan.

Katastrofalna povodenj na Kitajskem

Največja zadnjih stoletij.

Poročali smo že, da so vsled dolgotrajnega deževja zadnjih dni začele silno naraščati reke na Kitajskem. Na kratko smo omenili, da je Jangtsekiang pretekli teden že v drugič v par dneh predrl nasipe ob obeh brgovih in da so se motni valovi vlili na polja daleč naokoli.

Sedaj prihajajo iz Kitajske poročila, da je to velikansko državo, eno največjih na svetu, zadela grozna katastrofa. Ne samo Jangtsekiang, ampak tudi druge reke so tako silno narastle, da so prestopile bregove, predrle nasipe in izpremenile na stotine kilometrov daleč ravan v velikansko jezero. To je največja povodenj, ki se je pripetila v zadnjih stoletjih. Vode pa še nikakor ne upadajo. Nasprotno, dežuje še vedno v nekaterih krajih in reke postajajo še višje.

Ljudje, ki so sicer navajeni na poplave, saj se imajo z njimi boriti skoraj vsako leto, so vsi iz sebe. Doslej je po vesteh iz Kitajske utonilo že več tisoč ljudi, poročila pa še nikakor niso zaključena. Koliko je utonilo živine in drugih živali, se sploh ne da oceniti. Ljudje so v neprestani nevarnosti. Kakor hitro so začele vode naraščati, so takoj zapustili svoje sicer več ali manj borne koče in pobegnili na višje ležeče kraje. Toda voda jim je za petami. Mnogo krajev, ki sicer veljajo za varne pred povodnijo, so že ogroženi in ljudje so pričeli obupavati. Ako izgubi upanje Kitajec, mora biti že nekaj hudega, ker ga ne spraviš tako hitro iz ravnodušja.

Še hujše kot z Jangtsekiangom, je s Hvanghom, to je Rumeno reko. Prebivalstvo se sploh boji, da ne bi reka izpremenila svoje struge, kakor jo je že večkrat, in se ne bi več iztekala v Pečilski zaliv, ampak da bi se povrnila na svojo staro pot po provinci Kiangtsu. Pri tej priliki bodi omenjeno, da je Rumena reka zadnja stoletja že večkrat izpremenila svoj tok, ker se v svojem spodnjem delu vije po sami ravnini in so bregovi le prav nizki. Po sedanji strugi je začela teči voda leta 1855. Izpremembe pa niso tako znatne, kot je bila ona pred par sto leti. Stara struga je še danes dobro vidna in jo zaznamujejo tudi vsi zemljevidi Kitajske. Ker reka tako zelo dere, da je celo ovira za plovbo, je prav lahko mogoče, da izpremeni Hvangho sedaj ob tej silni poplavi zopet svojo smer. Res je, da tudi drugod izpreminjajo reke in sploh vodni toki večkrat smer, toda nikakor ne v tako veliki meri, kakor je to pri Rumeni reki. Doslej največja izpremememba vodne struge znaša kar 600 kilometrov. Tudi Donava je ob svojem ustju pri Črni vodi večkrat izpremenila svoj tok, toda kvečjem za 50 kilometrov.

Kako velik obseg je zavzela povodenj na Kitajskem, se vidi že iz tega, da je ogroženih več milijonov prebivalcev. Res je, da je ta neizmerna država, do pred par leti še najstarejša monarhija na svetu, izredno gosto naseljena. Toda da je rešilo le golo življenje kar več milijonov ljudi, je nekaj izrednega in je to takšna katastrofa, kakršne svet že dolgo ne pomni. Škodo, ki jo je naredila gigantska povodenj, se sploh še ne da oceniti, ker gre na milijarde, pa ne morda današnje, ampak predvojne valute. Podrlo je že na desettisoče hiš in po umazanih valovih vidiš plavati vse mogoče stvari, pohištvo, leseno orodje, cele bajte in na njih mnogokrat nesrečne ljudi, ki se tudi v smrtni nevarnosti niso mogli ločiti od svojega edinega imetja, živino, pa tudi zveri, trupla nesrečnih Kitajcev, tuintam tudi kakega Evropejca, ki ga je tam daleč na vzhodu doletela žalostna smrt.

Kamor sega oko, ne vidiš drugega kot bobneče umazane valove, ki drve z nebrzdano silo tja proti vzhodu, proti morju in se izlivajo v Rumeno morje, ki ob obali danes res zasluži to ime. Promet, v kolikor je sploh izvedljiv, je mogoč le s čolni.

Mednarodni kongres mest v Parizu

Že pred vojno, leta 1913., se je vršil v Gandu prvi «Mednarodni kongres mest», ki je hotel razviti čim tesnejše prijateljske vezi med mesti vseh držav na kontinentu. Na prvem kongresu so bila izdelana pravila za zvezo mest, toda kmalu sledeča vojna je prekinila začeto delovanje. Kmalu po premirju se je sklical otvoritveni kongres Zveze z enakim namenom v Amsterdamu, letos pa se bo vršil kongres Mednarodne zveze mest v Parizu. To mesto je bilo izbrano za sedež kongresa radi tega, ker je radi razstave dekorativnih umetnosti dotok tujcev letos v Parizu ogromen in se tudi drugače nudijo kongresistom vse mogoče ugodnosti.

Vendar se tega kongresa letos ne bodo udeležile vse evropske države. Rusija in Nemčija bosta odsotni, druge države pa bodo zastopane po svojih odposlancih. Kongres bo imel zelo slavnosten značaj. Predsedovali mu bodo: predsednik Mednarodne zveze mest Guillaumin, predsednik francoskega parlamenta Herriot, lyonski župan Vibaut in vodja amsterdamske občine obenem predsednik Mednarodne zveez mest Dausset. Zborovanja se bodo udeleževali poleg teh gospodov tudi številni drugi odličniki. Omenjamo še francoskega prosvetnega ministra Monziea, predsednika Unije francoskih mest Lavala in druge.

Glavni poročevalec na kongresu mest bo senator Vinek, dalje Montagen Harris, upravnik angleškega ministrstva za zdravstvo, Fortunin Drogleever, občinski svetnik v Haagu, ter Henry Sellier, župan v Suresnu.

Po kongresu obiščejo zborovalci mesto Reims in porušene kraje v severni Franciji ter se ustavijo v Lyonu in Grenoblu, kjer bodo proučevali organizacijo tamošnjih mestnih uprav. Za kongres je prijavilo doslej udeležbo 30 držav, 24 prestolic in 400 občin.

Oderuški podžupan

Takoj v začetku moramo povedati, da ta župan ne živi pri nas, ampak v lepi zlati Pragi, ki je danes ponosna prestolica češke republike. Praškemu županu je ime Baxa, njegov namestnik pa se piše Pstros in zastopa mestno občino samo za županove odsotnosti. A v Pragi so tudi občinski svetniki pod nadzorstvom policije, če pride na dan, da delajo proti zakonu — izroči čast drugemu, brate! Čast je na Češkem zvezana s kvaliteto človeka, ki jo uživa.

Gospod Pstros je po poklicu pekarski mojster. Seveda ne takšen, ki sam prenaša vreče moke, nosi vodo in mesi testo ter prodaja kruh na drobno. Ne, gospod Pstros je rejen gospod, ki ima svoje pekarsko ime samo nad trgovino. Drugače mu vodijo gospodarstvo otroci in žena, pomočniki in uslužbenke. In ti so zagrešili nekaj, kar ni v navadi pri poštenih ljudeh: začeli so delati manjše žemlje, ki se niso pojavile v prodajalni samo enkrat, ampak večkrat. Ker ima gospod Pstros poleg prijateljev tudi sovražnike, ni bilo posebno težko, naprtiti mu težkega očitka, da odira ljudi s tem, da prodaja premajhne žemlje. Ta očitek se je izkazal za utemeljenega in gospod Pstros je imel opravka s policijo. Ta je naznanila stvar naprej, nakar je moral odložiti Pstros veliko čast praškega podžupana.

Proti oderuškemu pekarju je vložena kazenska ovadba, ki bo imela za odstavljenega gospoda podžupana gotovo neprijetne posledice.

× *Splošna beloruska umetnostna razstava.* Nova struktura državne zveze sovjetske Rusije ima za posledico, da se pogosteje kot poprej pojavljajo v posdinih republikah samostojni umetnostni pokreti. Tako pripravlja Institut za belorusko kulturo v Minsku, sedanji prestolici Belorusije, za sredo oktobra splošno belorusko umetnostno razstavo. Ta izložba bo obsegala slikarstvo, grafiko, kiparstvo in umetno obrt in si je stavila za nalogo, da pokaže delovanje umetnikov iz Belorusije, kakor Havala, Lisickega, Maleviča in drugih. Razstava naj pokaže tudi kulturo dežele, njeno zgodovino in značaj, v kolikor se izraža v plastični umetnosti in kolikor je v zvezi s tremi glavnimi plemeni republike, namreč Belorusi, Židi in Poljaki.

× *Maščevalen norec.* Iz umobolnice v SaintPonsu v Franciji je pobegnil neki norec, ki je najprej obiskal nekdanjo ljubico in jo zadavil. Nato je pridrvel v stanovanje staršev umorjene deklice, kjer je hotel poklati ljudi z nožem, kar se mu pa k sreči ni posrečilo. Šel je v prvo nadstropje, kjer se je zabarikadiral ter oddal kakih 50 revolverskih strelov. Po večurnem oblegaju je končno policija ustrelila znorelega morilca.

× *Dragocena najdba na strehi vagona.* Policijsko ravnateljstvo v Budimpešti je dobilo v nedeljo od avstrijske obmejne postaje v Brucku ob Litvi obvestilo, da so obmejni stražniki zapazili na strehi vagona moža in ga prijeli. Ta človek pravi, da se piše Josip Nagy in da stanuje v Budimpešti. Ko je dospel vlak v Budimpešto, je našla policija na strehi vagona precej velik kovček, v katerem je bilo dragocenosti za nad milijardo madžarskih kron. V kovčku je bilo med drugim sto komadov srebrnega pribora, z briljanti posuta ura, stari cekini in nemški vrednostni papirji v znesku 935 milijonov madžarskih kron. Ta najdba je vsekakor v zvezi z aretacijo dozdevnega Nagyja.

Danes prvi dan

prodaja oblačil brez dobička.

Zaloga je velika, vendar se vabijo oni, ki žele zbrati najboljše, da čimpreje pridejo.

Drago Schwab – Ljubljana

„Jutrove" nagrade

Nagrade po 45 Din (po en izvod «Jutrovega» romana «Lucifer») dobe:

Mejovšek Radovan, Slivnica pri Mariboru; Mervič Anton, Ribnica; Kopič Rado, Maribor; Koranter Franc, Medvode; Kösti Ivan Maribor; Kostanjevec Viktor, Maribor; Košenina Janko, Ljubljana; dr. Kotnik Josip, Celje; Kožuh Mirko, Maribor; Kren Antonija, Koroška Bela; dr. Krevl Josip, Ljubljana; Kuder Anton, Novo mesto; dr. Serko Edvard, Vransko; Šijanec Ludvik, Hoče pri Mariboru; Šmajdek Ivan, Št. Vid; Srimšek Ivan, Cerknica; Stadler Franjo, Celje; Stirn Franc, Kranj; Stojkovič Josip, Moste; Suhač Ana, Celje; Supan Ignac,, Brežice; dr. Šalamun Franjo, Ptuj; Šerbec Josip, Slovenj gradec; Karba Jože, Banjaluka; Karbaš Fran, Ljutomer; Kavarna «Slon», Ljubljana; Kazafura Kristjan, Rožna dolina; Vuga Ivan, Komenda; Vuk Slavko, Vrhnika; Šumer Jurij, Škofja Loka; Šnuderl Stanko, Studenci pri Mariboru; dr. Švigelj Anton, Ljubljana; dr. Josip Tavčar, Radeče; Sorli Ivo, Gorenja vas; Šribar Maksim, Sevnica; dr. Truden, Bled; inž. Tavčar Karol, Ljubljana; Kante Matko, Ljubljana; Radivoj Tušak, Krčevina pri Mariboru; Vidic Anton, Velesovo; Jaklič Milan, Medvode; Jamšek Franc Breg pri Ptuju; Janša Josip, Ljubljana; Zupan Viljem, Verd pri Vrhniki; Žbuelc Josip, Karlovac; Kodelja Alfonz, Senovo Rajhenburg; Koder Anton, Murska Sobota; Kogelnik Franc, Črna pri Prevaljah; Kokol Elizabeta, Sv. Barbara v Halozah; Ph. M. Klanjšček, Rogaška Slatina; Kocbek Franc, Gornji grad; Wudler Rudolf, Petrovče; Zabukovec Franc, Lipsenj Grahovo pri Cerknici; Založnik Ignacij, Maribor; Zavrl Avguština, Komenda; Zelenik Franjo, Ljubljana; Zinauer Friderik, Maribor; Zobec Ivan, Radovljica; Brezigar Josip, Ljubljana; Brinar Fran, Gotovlje; Brumen Marija, Sv. Jur ob Ščavnici; Bezenšek Ernest, Podsreda; Bobič Ferdo, Maribor; Božič Jakob, sodnik, Celje; Baričevič Josip, Cerknica; Ivan Batič, Trbovlje; med. dr. Hugo Baumgartner, Trbovlje; Benič Mavricij, Ljubljana; Benčina Ivan, Stari trg pri Rakeku; Bergant Katica, Grosuplje; David Roza, Loče pri Poljčanah; Dequal Ciril, Dvor pri Žužemberku; Čargonja Ladislav, Ljubljana; Časl Janko, Žiče; Ivanetič Lojze, Novo mesto; Fran Jaki, Maribor; Casper Fran, Ksav., Ljubljana; Cegnar Anton, Žabnica; Campa Joško, Ljubljana; drogerija «Sanitas», Celje; Feštajn Franjo, Trbovlje, Fink Konrad, Celje; Fleré Pavel, Beograd; dr. Foerster Vladimir, Novo mesto; M. Franzl sin, Feliks, Ljubljana; Drašler Franc, Kranjska gora; Drnovšek Fran, Sevnica; Gobec Dragotin, Celje; dr. Matko Heric, Maribor; prof. Holeček Pavel, Celje; Grabrijan Terezija, Ljubljana; Golež Fran, Sv. Trojica v Slov. gor.; Golob Otmar, Kozje; Juh Avgust, Moste; Kaiser Gvidon, Dravograd; dr. J. Hadži, Ljubljana; dr. Jenko Ivan, Ljubljana; Jereb Rado, Konjice; Jerman Anton, Sarajevo; Jesih Adolf, Trbovlje; Judež Josip, Moravče; Judnič Marica, Vršice — Semič; Salmič Rafko, Celje; Samec Ivan, Ljubljana; Schweiger Janko, Zagreb; lekarna Mr. I. Karneiuti, Cerknica; Leskovšek Ivan, Gor. Radgona; Sirnik Franjo, Ljubljana; Skrbinšek Ignac, Fram pri Mariboru; dr. Obersnel Maks, Jesenice Fužine; Orožen Aleksander, Šmarje pri Jelšah; Otrin Jakob, Ljubljana; dr. Žiher Fran, Maribor; Žitko Matija, Velike Lašče; Pečar L. Albin, Celje; Lukman Ivan, Maribor; inž. Janko Mačkovšek, Ljubljana; Marinc Franc, Kamnik; Markelj Leopold, Ljubljana; Rugelj Franc, Ljubljana; Josip Niko Sadnikar, Kamnik; Ribič Anton, Ptuj; Minka Močnikova, Žiri; Ante Muc, Celje; Nadilo Avgust, Škofja Loka; Naglav Juro, Trbovlje; Novak Alojzij, Ljubljana; Petrič Avgust, Ljubljana; Pibrovec Leo, Jesenice; Pihler Josip, Maribor; Pintarič Drago, Sv. Miklavž pri Ormožu; Potočnik Ante, Podsreda; Povh Ivan, Konjice; prof. Plemelj, Ljubljana; Praprotnik Miroslav, Homec Radomlje; Prekoršek Ivan, Celje; Pulko Valentin, Gorica Mozirje; dr. Rajšp Ivan, Celje; Rajšp Ida-Stoček, Ormož; Rankel Josip, Litija; Andrej Rapé, Ljubljana; inž. Pirc Ciril, Ljubljana; Pirc Matija, Maribor; Plesničar Pavel, Ljubljana; Plut Štefan, Kranj; Jožica Petelin, Sv. Barbara pri Mariboru; Ponikvar Franc, Ljubljana; Sorec Mila, Sela pri Ptuju; Pokržnik Ferdo, Skale, Velenje.

Nagrade po 30 Din (po en izvod «Jutrovega» romana «Tigrovi zobje») dobe:

Dr. Jenko Andrej, Št. Vid pri Stični; Iskra Franc, Javornik; Peternel Andrej, Maribor; Jos. Horvat, Sv. Lenart v Slov. gor.; Lovro Humer, restavracija, Jesenice; dr. Fran Spiller Muys, Ljubljana; Švajgar Verij, Ljubljana; Roš Miloš, Hrastnik; dr. Fran Tomšič, Maribor; Šercer Ivan, Medvode; Saša Šantel, Ljubljana; Dolar Franc, Loče pri Poljčanah; Rosina Adolf, Ormož; Peršak Joško, Črnomelj; Pogačar Ivan, Radovljica; Peterlin Filip, Ribnica; Porekar Anton, Ormož; Miklavčič Josip, Zagreb; Lovšin Franjo, Vinica; Novak Martin, Zidani most; Miklavič Fran, inž., Bled; Lokovšek Pavel, Ljubljana; Lazar Filip, Jesenice Fužine; Kocjan Franc, Škofja Loka; dr. Küssel Božidar, Črnomelj; inž. Fran Lapornik, Zagorje; Kunc Ivan, Ljubljana; Jurčec Ivan, Kostanjevica; Kejžar Ivan, Maribor; Skvarča Ivan, Vrhnika; Žerjal Anton, Ljubljana; Baraga Janko, Kor. Bela; Tratar Jože, Ljubljana; Pirc Ciril, Kranj; Betriani Božidar, Kočevje; Trobej Joško, Ljutomer; Belec Miško, Radomlje; Vrhovc Franc, Ljubljana; Weber Valentin, Rečica ob Paki; Belšak Ludvik, Velika Nedelja; Bradač Rudolf, Celje; Globočnik Manica, Voklo pri Kranju; Gilčvert Dragotin, Maribor; Gajšek Franc, Celje; Roš Franjo, Celje; Drobne Mihael, Dvor, Šmarje pri Jelšah; Gobec Vekoslav, Celje; inž. Silvin Burger, Hrastnik; Gostinčar Fran, Zidani most; Gregorka Miroslav, Ljubljana; Čander Davorin, Hrastnik; Struna Alojz, Maribor; dr. Šumenjak Slavko, Šmarje pri Jelšah; Šribar Vojko, Litija; Schweiger Viktor, Maribor; Skok Blaž, Maribor; dr. Ponebšek Janko, Ljubljana; Kapus Anita, Ljubljana; Judnič Martina, Stale Črmošnjice.

(Dalje sledi.)

Iv. Dobravec:

Frater Donatus

V skrivnem arhivu starega samostana očetov bosopetcev je našel častiti opat dobro ohranjen latinski rokopis z naslovom «Vita doloresque fratris Donati».

Opat, v življenju izkušen mož, se je z umevanjem in s sočutjem zatopil v čudno zgodbo popolnoma pozabljenega brata in prednika na opatski stolici. Devet noči je prečul nad obsežnim rokopisom in doživljal dogodke, ki jih je pred stoletji opisal brat Donatus v pomirjenje svoje duše in v večen spomin na skesanega grešnika, kakor je previdno pripomnil na koncu svojega rokopisa.

Da obvaruje stari rokopis, ga je izročil opat v vezavo edinemu knjigovezu v okolici s prošnjo in naročilom, da ga ne pokaže nikomur, zlasti ne samostanskim prebivalcem.

Knjigovez ni bil navajen takih tajnih prošenj in naročil ter je po smislu opatovih besed sklepal o veliki vrednosti rokopisa. Grešna misel ga je zapeljala, da je pokazal rokopis meni. Njegove besede so smrdele po slabem namenu. Dovolil mi je, da sem prihajal pod moč k njemu in bral. Znal sem omehčati njegovo voljo. Dokazoval sem mu težave z branjem starega rokopisa z zavitimi črkami. Tako sem mogel nemoten pr[illegible] sati strani, ki so se mi zdele vredne prepisa in ki bi sicer morda za vedno ostale nepoznane med skrivnostmi samostanskega tajnega arhiva.

Po dolgem srednjeveškem razmišljevanju, sličnem razodetjem raznih žensk, ki jih je cerkev postavila na oltar, pričenja brat Donatus s pretiranimi izlivi skesane duše ter omenja vse tiste svetnike in svetnice, ki so po dolgem grešnem življenju našli pozabo svojih pregreh v osebnih žrtvah in milosti božji.

Takoj nato sledi izpoved njegovih grehov. Iz načina izpovedi je razvidno, da se je brat Donatus mistično naslajal ob spominih na dovoljeno in nedovoljeno uživanje sladkosti tega sveta. To poglavje obsega največ strani rokopisa. Njegov greh, ki ga je opatal še v poznih letih stroge pokore, je bila domina nobilis Candida, uxor Quirini, praefecti ecclesiastici in rebus mundanis.

Po njeni smrti, ki jo je zakrivilo rojstvo njegovega otroka, filii legitimi Quirini praefecti, kakor je pristavil v sveti hudomušnosti, češ, da je tako napisano v krstni knjigi, se je spozabil nad njeno hčerjo Deziderijo, ki pa mu je na mig božji ušla v samostan spokornic Matere svete milosti.

In sedaj se prične kesanje brata Donata, njegovo hrepenenje po smrti, ki naj bi ga združila s Candido in Deziderijo v čisti ljubezni.

Človek ne ve, ali bi imenoval njegovo pokoro lopovstvo ali norost ali kaj. Tako - le piše:

Tisti dan, ko je uvenel cvet vse lepote na zemlji, ko je usahnil studenec radosti in se je razlila pod nebeškim svodom neskončna tema brez vsake življenjske slasti tisti dan, o Bog, sem se našel ob prepadu, ki je zeval pod menoj kot peklo tvojih hudobnih angelov. Bog življenja in ljubezni, ti, ki si me poslal na svet, da te spoznam, ti, ki si mi dal mladost in vse, kar jo poveličuje, ne pozabi, da sem bil vedno tvoj tudi v grehu! Ti veš, da sem ljubil, ker sem moral ljubiti, prisiljen od tvoje božanske volje. Od vekomaj mi je bilo določeno, da bom moral hoditi po poti, ki me je pripeljala k tvojim nogam, da jih močim sedaj s solzami, v bojazni, da prezreš moje kesanje.

Bog dobrote in usmiljenja, reci svoji dekli Smrti, naj se približa tvojemu [illegible]abniku, da ga reši bolesti, uničujoče [illegible]govo poslednjo moč in krhko voljo, biti podoben tebi, ki vse razumeš in vse odpuščaš!

Glej, edina želja, ki mi je ostala v samoti pokore, je želja, da postanem vreden snidenja ž njo, ki je bila tako moja, da se je darovala vsa in popolnoma moji vroči ljubezni, ki je začetek moje poti k tebi! Ti veš, da v tvojem naročju ne bom mogel več grešiti in ti veš, da sem grešil samo iz ljubezni in zato, ker si dal človeku take postave! Pri tebi in v tebi ni greha. Ob tvojih nogah hočem ljubiti njo, ki je mati mojega sina, sedaj tvojega zvestega služabnika na grobu tvojega prvaka Petra, in njo, ki je kri njene krvi, tvojo sveto spokornico Deziderijo.

Po tem poglavju, pisanem v tem duhu, se bavi brat Donatus s precej posvetnimi stvarmi. Tudi se vidi, da je pisal zadnje poglavje po več letih kot opat. Njegove besede so sedaj vsakdanje, podobne besedam človeka, ki so ga prevzele pridobljene časti.

Samo proti koncu se spomni še enkrat svoje grešne preteklosti z vdanostjo starca in pravi:

Želim, ako ta želja ni greh in ako jo morejo izpolniti bratje v večjo čast božjo, da me pokopljejo na pokopališču izven samostanskega obzidja tik ob grobu služabnice božje Candide, žene Quirina, Bogu in ljudem dragega moža in zastopnika posvetnih zadev našega samostana . . .

Povedal sem knjigovezu, da vsebuje rokopis le znana samostanska pravila in običaje, da ima pomen samo za očete bosopetce in da je tudi sicer brez vsake vrednosti.

Drugo jutro sem obiskal ostanke pokopališča za samostanom. Nikjer nisem našel sledu o izpolnitvi opatove želje. Šel sem v staro samostansko cerkvico in tam, ob vznožju glavnega oltarja, sem našel zabrisane sledove dveh nagrobnih plošč. Na eni se komaj še vidi napis, da je našel tam večni mir spokornik in milostni opat Donatus, na drugi pa je vidnejši napis v smislu njegove zadnje želje.

Gospodarstvo

Izgledi vinske trgatve v Evropi

Pri nas v Jugoslaviji bo, kakor smo že pisali, zaradi postopka peronospore in oidija ter zaradi čestih neurij vinska trgatev po količini povprečno znatno slabša, kakor je bila lani. Tudi povprečna kakovost bo najbrže precej zaostajala za lansko. Sicer posamezni kraji tako v Sloveniji kakor v drugih pokrajinah države obetajo obilno trgatev in kakovostno dobro vino, toda to so letos skoro le izjeme. Najslabša trgatev bo v Bački in Baranji, kjer je neurje uničilo vinograde. Najboljša vinska letina se obeta v Župi v Srbiji in prilično dobra tudi v Banatu.

Toda tudi pri naših sosedih in v ostalih državah Evrope se letos ne obeta posebno dobra vinska trgatev. Naša največja konkurentinja na zunanjih vinskih tržiščih Italija bo pridelala po cenitvi le 63,830.000 metrskih stotov grozdja napram 70,690.000 metrskih stotov v letu 1924. To pa pomeni vseeno več kakor srednjo trgatev, kajti povprečna trgatev zadnjih desetih let je znašala samo 59,472.000 metrskih stotov grozdja. Pridelek vina pa se ceni na 42 milijonov hektolitrov. Precejšnje količine grozdja se tudi razprodajo kot namizno grozdje. Izgledi v posameznih italijanskih pokrajinah so jako različni. Nekatere pokrajine, kakor Južna Tirolska, Apulija, obetajo obilno trgatev, druge zopet srednjo ali slabo. Julijska Krajina kaže dobro, le mestoma je neurje napravilo ogromno škodo.

Madžarska bo imela nekoliko nad srednjo trgatev. Enako Avstrija in Češkoslovaška. Srednja trgatev bo v Nemčiji. Verjetno je, da bo Avstrija letos precej uvažala, kar je važno predvsem za naše vinogradnike iz mariborske oblasti. Žal le, da izvozne količine na Štajerskem ne bodo velike.

V Franciji bo letos pridelek rdečih vin v Bordeauxu zelo majhen. Različno je stanje v vinogradih z belim grozdjem. Burgundija obeta kljub dolgotrajni suši dobro trgatev, toda ne rekordne, kakor se je poleti pričakovalo, kajti trtne bolezni so povzročile mnogo škode. V Beaujolaisu in v Champagni je stanje dobro, v Girondi zopet slabo. Celokupni letošnji francoski vinski pridelek bo najbrže prilično enak lanskemu.

V Španiji je dež koncem avgusta rešil trgatev. Stanje trte je zelo različno. Ponekod je trgatev zaradi suše že uničena, drugod pa je popolnoma normalna. Celokupni letošnji pridelek vina v Španiji ne bo zaostajal za lanskim. Začela se je trgatev v Španiji 15. septembra.

Enako je v Švici stanje v posameznih vinskih okrožjih zelo različno. V Freienšteinu skoro ne bo vina, dočim pokazuje Tessin rekordno trgatev. V Wallisu bo srednji pridelek; enako ob gornjem Curiškem jezeru. V Waadtlandu je slabo. Trgatev se je začela 21. septembra. Kakovost bo različna.

Vinska trgatev v Rumuniji ne bo dala takšnih rezultatov, kakor so jih pričakovali v začetku poletja. Deževno vreme zlasti pa mraz zadnjih dveh tednov sta zelo poslabšala izglede za kakovost novih vin. Grozdje je v razvoju močno zaostalo. Po množini trgatev ne bo manjša, kakor je bila lani.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (1. oktobra.) Notirale so: pšenica baška, 2 vagona 240, baška, fco post. 3 vag. 240, oves, sremski, 3 vag. 160, baški 7 vag. 157.50 — 165, turščica, 2 vag. baška 175, baška - Ruma, 6 vagonov 180.

Dunajska blagovna borza (1. oktobra.) Temeljna tendenca svetovnega trga ostaja še nadalje mlačna. Uspeh, ki ga je dosegla špekulacija včeraj na ameriških borzah, je ostal skoraj neopažen, je pa vendarle zajezil nadaljne padanje cen na dunajskem trgišču. Interesenti se še nadalje vzdržujejo kupčij in krijejo le najnujnejše potrebščine ob nespremenjenih cenah. V pšenici je bilo nekaj neznatnih sklepov. Trgovina z ržjo je bila mirna ob le malo spremenjenih cenah. Pomanjkanje zanimanja s strani konsuma se opaža še nadalje. — Notirale so za 100 kg v šilingih, vštevši davek na poslovni promet izvzemši carino: pšenica domača 36.50 — 38 madžarska s Potisja 42 — 43, rž domača 27.75 — 29.50, madžarska 29 — 29.50, ječmen 35 — 47, turščica 30.75 — 31.75, moka št. »0« 71 — 74, krušna 51 — 54, ržena 47 do 49.

= **Izplačevanje kuponov Južne železnice.** Oni kuponi Južne železnice, ki niso bili vnovčeni za vojne, se imajo po načrtu amortizirati tekom 25 let potom žrebanja. To se izvede na ta način, da se za obligacije, ki so se nahajale v francoski posesti oziroma v rokah pripadnikov antantnih držav, odobri znesek dveh frankov v zlatu, za one obligacije, čijih lastniki so bili Avstrijci ali Nemci, pa po 1.40 zlatih frankov. Lani so bile izžrebane številke 170.000 obligacij, čijih zaostali kuponi so vnovčeni. Tudi letos bo izžrebano enako število. Potrebni zneski so že pripravljeni za izplačilo teh kuponov, tako da bodo izplačani do polovice januarja 1926.

= **Cenovnik za trte v vseh državnih kmetijskih napravah jeseni 1925. in spomladi 1926** Zadnja, 91. številka »Uradnega lista« za ljubljansko in mariborsko oblast od 30. sept. t. l. prinaša gornji cenovnik, ki ga je določil oddelek za vinogradništvo in sadjarstvo ministrstvo za poljedelstvo in vode in na katerega opozarjamo interesente.

= **Razglas glede sladkanja letošnjega vinskega mošta prinaša 91. številka »Uradnega lista« z dne 30. septembra. Opozarjamo nanj kmetovalce, ker je zanje velike važnosti.**

= **Vpisi in izbrisi v trgovinskem registru.** Vpisane so nastopne tvrdke na ozemlju ljubljanske in mariborske oblasti: Dungit tovarna, družba z o. z. v Ljubljani, proizvajanje in prodaja sredstva za konserviranje in pomnoževanje naravnega gnoja; Express-avtomobili, motocikli, kolesa, družba z o. z. v Ljubljani; Tovarna kovinskih izdelkov Emil Lajovic v Ljubljani. — Izbrisali sta se tvrdki Medic & Keršmanc v Kamniku, ker se je tvrdka razšla, in »Tornamid« Plaper & Co. v Ljubljani, ker je obratovanje prestalo.

= **Odlikovani živinorejci.** Veliki župan mariborske oblasti je odlikoval več posestnikov, ki so prignali na letošnja pomladanska licencovanja prvovrstne bike, za dobre uspehe v živinoreji s podelitvijo umetniško izdelane pohvalnice. Odlikovani posestniki so: I. mirijadvorska pasma: 1.) 2¼ letni bik železarne na Muti, 2.) 4 letni bik g. Franca Satlerja, Št. Andraž št. 109, obč. Golavabuka. 3) 3 letni bik g. Marije Štrucelj, Mozirje okolica 29. 4.) 3¼ letni bik g. Srečka Robiča, Limbuš 3.) 2½ letni bik g. Vincenca Breznika, Ivanjci 12, 6.) 4 letni bik drž. vinarske šole v Mariboru. II. pomurska pasma 1.) 3½ letni bik g. Blaža Klanečka, Hajdina 56. 2.) 2½ letni bik g. Jurija Zidanška, Tolstivrh 3.) 3½ letni bik g. grofa Herbersteina, Graščina Ravnopolje. 4.) 3 letni bik g. grofa Herbersteina, 5.) 3 letni bik g. grofa Herberstein oba graščina Ravnopolje. 6.) 2 letni bik grofa Herbersteina, graščina Hrastovec, občina Zavrče. 7.) 2¼ letni bik Štajerske hranilnice v Podlehniku. 8.) 2 letni bik g. Ivana Kropeja, Žreče. 9.) 4½ letni bik g. Hugona, kneza Windischgrätz, Konjice. 10.) 2 in tričetrt letni bik g. Antona Pučnika, Grušovje. 11.) 2 letni bik g. Jožefa Mejcena, Dobrova 6 obč. Celje okolica. 12.) 2 in tričetrtletni bik drž. kmetijske šole v Št. Jurju ob j. žel. 13.) 4½ letni bik g. Irme Jeschounig, Velika Pirešica 1. III. simodolska pasma 1.) 2 letni bik g. Štefana Bakana, Nedelica 105. 2.) 2 letni bik g. Štefana Küharija, Markišavci 20. 3.) 2 letni bik g. Janeza Kerčmarja, Križevci 30.

= **Dohodninski davek. Kako se napoveduje in kako se delajo pritožbe?** Založila Kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena 10 Din po pošti 1 Din več. Odličen davčni strokovnjak opisuje, zelo pregledno in lahko umljivo, kaj vse je treba vedeti davkoplačevalcu glede dohodninskega davka. Posebno važen je spis za one, ki hočejo davek pravilno napovedati in sestaviti dobro utemeljene pritožbe proti predpisu visokega dohodninskega davka. Naroči naj se vsak kmetovalec. Naroča se pri Zvezi slovenskih zadrug, Ljubljana, Janez Trdinova ulica 8.

= **Dobave.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 9. oktobra t. l. ponudbe za dobavo krtač; do 13. oktobra za dobavo »Schweisstabe« in svinčenih zalivk in vrvice za zalivkanje. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 17. okt. pri intendanturi Savske divizijske oblasti v Zagrebu glede dobave 250.000 kg pšenice, 27. oktobra glede dobave 750.000 kg pšenice dne 26. oktobra pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave tekstilnega materijala bakrenih plošč; pri direkciji državnega rudnika v Zabukovci glede dobave decimalne tehtnice za 1000 kg; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave žebljev, žice in vijakov ter bakrenega materijala; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave pleskarskega materijala ter čopičev. Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

= **Prodaja starih ognjenih cevi.** Ekonomsko odelenje direkcije državnih železnic v Ljubljani ima v zalogi materijalnega skladišča v Mariboru večjo količino starih, za železniški obrat neuporabljivih ognjenih cevi iz vlečenega železa v dolgosti 1—5 m. Cevi so uporabne za ograjo itd. in se oddajalo privatnikom po ceni Din 2.50 za 1 kg loko materijalno skladišče Maribor, kor. kolodvor. Stranke, ki reflektirajo na dobavo takih cevi, naj predlože tozadevne, pravilno kolekovane (kolek za Din 5 in Din 20) prošnje direktno ekonomskemu odelenju direkcij dr. žel. v Ljubljani.

= **Izraba gozdov v Liki.** Že delj časa je, odkar je stavila znana lesna tvrdka »Velebit« ponudbo za izsekavanje velikih gozdnih kompleksov v Liki. Glavni delničarji te tvrdke so znani veleindustrijec Milan Prpić in zagrebški odvetnik Ivica Kovačević ter Dobrovoljačka banka. Medtem se je sklenilo, naj se dovoli izsekavati šume samo onim ponudnikom, ki se obveže, da zgrade normalnotirno progo med Plitvičkimi jezeri in Senjom ob Jadranu. Gre za izrabo nad osem milijonov kubičnih metrov lesa iz velikih gozdov v severni Liki. Delniška družba »Velebit« ponuja 5 dinarjev za kubični meter. Pogodba naj bi se sklenila na 25 let. Družba je tudi pripravljena zaenkrat zgraditi samo ozkotirno industrijsko železnico, ki se pa kasneje lahko razširi v normalno tirno.

= **Bančni pogoji v Madžarski ostanejo nespremenjeni.** Med denarnimi zavodi v Budimpešti se že dalje časa vrše pogajanja za znižanje obrestne mere na vloge. Srednje banke se upirajo izpremembi pogojev, češ da bi zgubile klijentelo. Zato se je sklenilo, da zaenkrat ostane pri dosedanji obrestni meri Zniža naj se šele tedaj, ko zniža obrestno mero madžarska Narodna banka.

= **Nazadovanje rumunskega izvoza.** Iz podatkov o rumunski zunanji trgovini za prvo polovico 1925. se vidi, da je rumunski izvoz precej nazadoval. V prvih treh mesecih t. l. je izvozila Rumunija raznih žitaric za nad dve milijardi lejev, v drugem četrtletju pa le za dobro milijardo. V istem razdobju je uvozila Rumunija 36.000 ton pšenice in moke v vrednosti 700 milijonov lejev. Nazadoval je tudi zvoz živine, ki je znašal v prvem četrtletju 1925. 870, v drugem pa le 850 milijonov lejev.

= **Rumunska vlada znižuje uvozno carino na premog.** Zadnje dni je sklenila rumunska vlada znižati postavke uvozne carine za premog na 65 lejev.

= **Krupp izstopa iz železnega trusta.** Velika tvrdka Krupp je pred par dnevi dala pri pogajanju za ustanovitev velikega zapadno - nemškega železnega trusta izjavo, da ne vstopi v ta kartel, da pa ni izključeno njeno sodelovanje z njim. Krupp si pridržuje pravico, da še nadalje sodeluje pri produkciji jekla in njegovem oplemenjevanju. Tvrdka je izjavila, da bo podpirala vsa stremljenja, ki gredo za tem, da postane produkcija železa in jekla čim racijonalnejša.

= **Ustanovitev tekstilnega središča v Palestini.** Nekaj večjih nemških tvrdk se bavi z načrtom ustanovitve velikega tekstilnega središča v obnavljajoči se Palestini. V to svrho se je že določilo posebno mesto. Za uresničenje tega načrta je že pripravljenih precej finančnih sredstev. V poštev prihaja samo nemški kapital. Neki nemški koncern je že sklenil zgraditi predilnico, belilnico, tiskarno in napravo za apreturo. Družba ima okrog 300 članov, ki prevzamejo 75 odst. delniške glavnice v znesku dveh milijonov mark, in sicer v enakih delih. Začeli so že zidati 300 hiš, vsako za eno rodbino. Uvedena so tudi pogajanja s tvrdko Siemens - Bau - Union, ki spada med Siemens - Schuckertove tvornice. Ta pogajanja pa še niso končana.

= **Povišanje delniške glavnice. »Metalum« delniška družba za promet železa, kovin in tehničnih proizvodov v Zagrebu,** povišuje delniško glavnico od 3.75 milijona na 6 milijonov Din z izdanjem 22.500 komadov delnic po 100 Din nominale. Stari delničarji imajo prednost na vpis delnic ter morejo vpisati na 5 starih 3 nove delnice. Subskripcija traja do 5. oktobra.

Borze

1. oktobra.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe, v oklepajih kupčijski zaključki). **Vrednote:** investicijsko posojilo 80—0, Vojna škoda 370—378, zastavni listi Kranjske deželne banke 20—25, zadolžnice Kranjske deželne banke 20—25, Celjska posojilnica 201—205, Ljubljanska kreditna 220—0, Merkatilna 100—104, Praštedionа 1000—1008, Kreditni zavod 175—185, Strojne 125—126 (125), Trbovlje 360—370, Vevče 130—0 Nihag 37—39, Stavbna 165—180, Šešir 115—150. **Blago: Les:** hmelovke, ravne, neobeljene, komad od 6 m napr., fco meja trans. 0—6.25, breza okrogla, 10—30 cm, fco meja 0—380, žrizi, 4—10, 25—60, cm, fco meja 0—1300; bukova drva, 1 m dolž., fco nakl. postaja 5 vagonov 17.50—17.50 (17.50) **poljski pridelki:** pšenica domača, fco Ljubljana 255—0; turšbica, sremska, fco nakl. post. 182.50—0, v storžih, par. slav. post. 0—75, nova, november-januar, par. slav. post., 100% kasa pri sklepu 0—122.50 fižol, ribničan, fco Ljubljana 300—0, mandalon, fco Ljubljana 300—0, koks fco Ljubljana 325—0.

ZAGREB. Na tržišču bančnih papirjev je bilo danes nekaj več prometa v Praštedioni, ki je tekom sestanka polagoma porastla od 1000—1010. Za druge bančne papirje je prevladovala ponudba in so v glavnem ostale ob zelo majhnem prometu včerajšnje cene. Industrijski papirji so še nadalje zanemarjeni. Bilo je nekaj zaključkov v Eksploataciji, Slavoniji in Trbovljah ob nekoliko nižjih tečajih. — Od državnih papirjev je bil sreden promet v Vojni škodi, ki je v primeri z včerajšnjim dnem neznatno porastla. Investicijsko posojilo in agrarne obveznice so za dve točki višje od včeraj. — Vsled notacije dinarja na curiški borzi, dopoldne 9.18, je bila tendenca tujih **deviz** danes za spoznanje čvrstejša; zato so tudi malo porastle. Povpraševanja je bilo še precej in Narodna banka je intervenirala večinoma v vseh devizah. Skupni promet je znašal okoli 15.5 milijonov dinarjev. — Notirale so **devize:** Amsterdam 2275—2295, Dunaj 790.80—800.88 Berlin 1336—1346, Budimpešta 0.0789-0.0799 Bukarešta 28.50—29.50, Italija izpl. 228.66—231.66, London, izplačilo 272.60—274.60, ček 272.50—274.50, Newyork, ček 56.075—56.675 Pariz, ček 265.60—169.60, Praga 166.35—168.35, ček 166.35—163.35, Švica 1086—1094 ček 1085.25—1093.35 **valute:** lire 228.10—231.10; **efekti:** Litorale 0—55, Trgo 11—0 Eskomptna 135—135.50, Kreditna Zagreb 139—140, Hipo 73—73.50, Jugo 112—115, Ljubljanska kreditna 220—0, Praštedionа 1007.50 1010, Slavenska 49.50—50, Srpska 144—146 Narodna banka 0—5000; Eksploatacija 52.50—56, Dubrovačka 700, Šećerana Osijek 530—530, Narodna šumska 0—25, Nihag 38—0, Gutmann 435—445, Slaveks 140——150, Slavenija 54—54.50, Trbovlje 360—365, Union 0—450, Vagon 85—0, Vevče 120—0, Danica 66—70, investicijsko posojilo 83, agrarne obveznice 52.50, Vojna škoda, promptna 372—374, za oktober 377.50—378, november 382—385.

BEOGRAD. Tendenca na današnji borzi je bila neznatno čvrstejša. Od državnih papirjev so notirale Vojna škoda 368—371, investicijsko posojilo 83—84.50. **Devize:** Dunaj 795.50—796, Berlin 1344—1345, Budimpešta 0.0792 Bukarešta 26.50—27, Italija 229.50—229.75, London 273.25—273.35, Newyork 56.30—56.35, Pariz 267.25—267.50, Praga 167.25—167.40, Švica 1088.50—1089, Solun 80—84

CURIH. Beograd 9.1875, Berlin 1.2330, Newyork 518.25, London 25.10, Pariz 24.52, Milan 21, Praga 15.355, Budimpešta 0.007250 Bukarešta 2.45, Varšava 86.50, Dunaj 73.15, Sofija 3.79.

TRST: **efekti:** obligacije Julijske Krajine 67.50, Živnostenská 272, Assicurazione Generali 6440, Riunione Adriatica A 3100, Riunione Adriatica B 3100, Cosulich 281, Dalmazia 268, Libera Triestina 484, Lloyd 1000, Oceania 168, Tripcovich 380, Dalmazia cement 632, Split cement 465, Krka 329; **devize:** Beograd 43.65 — 44.15, Dunaj 340 do 355, Budimpešta 0.0335 — 0.0350, Praga 73 do 73.50, Bukarešta 11.25 — 12, Pariz 116.75 do 117.50, London 119.40 — 119.70, Newyork 24.60 — 24.70, Curih 475 — 480; **valute:** dinarji 43.25 — 44, 20 zlatih frankov 94 do 97.

DUNAJ. Beograd 12.5225 — 12.5625, Berlin 168.40 — 168.90, Budimpešta 99.07 do 99.37, Bukarešta 3.3350 — 3.3550, London 34.2750 — 34.3750, Milan 28.66 — 28.78, Newyork 705.35 — 709.85, Pariz 33.49 do 33.65, Praga 20.96 — 21.04, Sofija 5.1375 do 5.1775, Varšava 116.75 — 117.25, Curih 136.47 do 136.97; dinarji 12.50 — 12.56, dolarji 707.75 — 711.75.

PRAGA. Beograd 60.175, Berlin 804.25, Curih 652.125, London 163.50, Milan 137.25, Newyork 33.75, Pariz 160.25, Budimpešta 4.663, Dunaj 478.

BERLIN. Beograd 7.44, London 20.318, Newyork 4.195, Milan 17.03, Pariz 19.87, Praga 12.42, Curih 80.93, Dunaj 59.20.

LONDON (Opoldne) Beograd-Zagreb 273, Pariz 102.30, Newyork 484.31, Milan 119.125, Praga 163.50, Dunaj 34.35, Berlin 20.35, Curih 25.10, Bukarešta 1017, Sofija.

NEWYORK. (Ponoči) Beograd-Zagreb 1.75, Pariz 4.7275, London 4.8462, Milan 4.06, Praga 2.9625, Dunaj 14, Berlin 23.80, Curih 1930.50, Bukarešta 0.4975.

Sokol

Sokol I. Razpored telovadnih ur je sledeči: Telovadnica na realni gimnaziji, Poljanska cesta: pondeljek, sreda, petek od 20. do 22. ure člani; torek, četrtek od 20. do 21.30, članice; torek, četrtek od 18.30 do 20., ženski naraščaj. Telovadnica na Ledini: torek, četrtek od 19.30 do 21., moški naraščaj; pondeljek, sreda od 17.30 do 19, moška deca; torek, četrtek od 17.30 do 19., ženska deca. — Prednjački zbor.

Sport

Lado Zupančič (S. K. Ilirija)
zmagovalec v akademskem petoboju ter v olimpijskem petoboju pa prvenstvo Slovenije 1925.

Lahkoatletski miting Gradjanskega

Rezultate ženskih tekmovanj na lahkoatletskem mitingu Gradjanskega, na katerem so atletinje Ilirije tako častno odrezale, smo že priobčili. Danes objavljamo rezultate moških.

Tek 50 m: 3 predteki. Finale: 1. Krajačić (Ašk) 6.2, 2. Helebrandt (Hašk), 3. Obradić (Ašk).

Tek 200 m: 3 predteki. Finale: 1. Krajačić (Ašk) 23.7, 2. Plehaty (Hašk), 3. Bornić (Marathon).

Tek 300 m: 1. Krajačić 39, 2. Ferković (Hašk), 3. Čurčić (Ašk).

Tek 3000 m: 1. Koren (Gradjanski) 10:15.9, 2. Vuković (Hašk), 3. Knežić (Marathon).

Štafeta 4 × 60 m: 1. Hašk 28.6, 2. Ašk, 3. Marathon.

Skok v daljavo z zal.: 1. Jakupić (Hašk), 2. Babić (Ašk).

Skok v višino z zal.: 1. Zgaga (Marathon) 1.76.5. Se je dotaknil prečke. 2. Jakupić (Hašk) 1.76.5. Nov rekord. 3. Kalay (Hašk).

Skok ob palici: 1. Ferković 2.87, 2. Kovačić (Ašk) 2.77, 3. Kalay (Hašk). Zelo slabi rezultati.

Troskok: 1. Ferković 12.42, 2. Krajačić 12.36, 3. Čurčić 11.98.

Troboj: 1. Ferković, 2. Krajačić, 3. Čurčić.

Met kopja: 1. Helebrandt (Hašk) 46.55, 2. Ferković, 3. Čurčić.

Skupna kvalifikacija je nastopna: 1. Hašk 53 točk, 2. Ašk 29, 3. Marathon 7, 4. Gradjanski 5.

Plebiscit za državno nogometno reprezentanco

Splitski list «Jadranska Pošta» je razpisal plebiscit za sestavo naše državne reprezentance, ki bi igrala proti Češkoslovaški in Italiji.

Bilo je oddanih 816 veljavnih glasov. Od teh so dobili:

Vratar: Mihelčič 779, Virag 24, Friedrich 6, ostali 7.

Desni branilec: Vrbančić 328, Rodin 317, Kujundžić 101, Sulejmanpašić 35, ostali 35.

Levi branilec: Ivković 406, Bonačić I. 239, Rodin 62, Dasović 31, ostali 108.

Desni krilec: Hitrec 274, Križ 185, Rodin 116, Bonačić II. 99, Poduje II. 19, ostali 123.

Srednji krilec: Premrl 322, Kurir 315, Hamerer 144, Rupec 17 ostali 3 z vprašajem 15.

Levi krilec: Poduje II. 492, Križ 136, Bonačić 97, Rodin 78, Marjanović 43.

Desno krilo: Poduje I. 527, Szarasz 83, Grdenić 69, Jovanović 23, ostali 114.

Desna zveza. Vseh 816 glasov je dobil Hajdukovec Benčić.

Srednji napadalec: Perška 402, Luburić 400, Bonačić II. 11, Oman 3.

Leva zveza: Petković 648, Bonačić II. 111, Marcikić 52, Buble 5.

Levo krilo: Radić 771, Slezak 35, ostali 10.

Vse glasove je torej dobil Benčić, drugi za njim je Mihelčič, a tretji Radić. Petković je dobil 648 glasov. To so oni igrači, ki pridejo brezdvomno v našo reprezentanco.

LNP. (Službeno.) Danes, v petek, seja u. o. ob 20. v restavraciji Ljubljanski dvor. K isti se pozivajo tudi odborniki p. in k. odbora. — Tajnik I.

LHP. (Službeno.) Seja u. o. v soboto dne 3. t. m. ob 20. uri v kavarni Emona. Seja nujna in važna. Prosim polnoštevilne udeležbe. — Predsednik.

S. K. Ilirije nogometna sekcija. Danes, v petek ob 16. trening I. moštva in rezerve. Sestava moštev v garderobi. — Načelnik.

ASK. Primorje, lahkoatletska sekcija. V soboto 3. t. m. morajo biti obvezno najpozneje ob 13.30 uri na igrišču, sledeči atleti: Weibl, Janovsky, Gruntar D., Baltič, Železnik, Glaessener, Bizjak, Arhar, Pintarić, Stolfa, Jančigaj, Omladić, Puc, Erman J., Cimperman, Vukmanović, Slamič Herman, Rovan, Podobnik, Slamič Vinko in atletinje: Šantel Duša, Zorc Ana, Maguša, Kump, Gregorin, Tratnik, Krisch, Sever, Prevec, Ahčin in Jerina Marija. V nedeljo 4. t. m. najkasneje ob 13. uri razven preje imenovanih atleti dr. Perpar, Valtrič, Vidic, Slapničar, Kovačević, Čamernik, Lah in dame: Zorc Zora, Tratar. V nedeljo se pred pričetkom mitinga vrši pozdrav vsem startujočim atletom. — Načelnik.

Olimp (Opatija) : Atena (hazena). V nedeljo 4. t. m. nastopi v Ljubljani hazena opatijskega Olimpa, najboljša hazenska družina v hrvatskem Primorju. Olimp, zagrebškim boljšim klubom ravna družina, bo za Ateno zelo težak protivnik. Ker so tudi Atenke baš sedaj v izvrstni formi, bo privedla tekma na igrišče Atene ob Tivolskem drevoredu gotovo mnogo publike. Tekma se prične ob 11. dopoldne.

Hazena v Zagrebu in Beogradu. Izid nedeljskih prvenstvenih hazenskih tekem so: *Zagreb:* ASK. : Concordia 20 : 3 (11 : 3), Hašk : Viktorija 21 : 0 (10 : 0). *Beograd:* BSK. : Jedinstvo 29 : 1, Jugoslavija : ZASK. (Zemun) 5 : 3, Vitez : Soko 6 : 0.

Lepi uspehi Heška. Zagrebški Hašk je prošlo nedeljo nastopil s 4 nogometnimi moštvi in eno hazeno družino. Vsi timi so končali svoje tekme zmagovito, in sicer: Hašk I. : Sparta 8 : 0, Hašk II. : Sokol 8 : 1, Hašk III. : Slavija 8 : 2, Hašk IV. : Borongaj 6 : 2, hazena Hašk : Viktorija 21 : 0. Haškovi igrači oz. igračice so zabili 51 golov, prejeli pa samo 5.

Graški Sturm igra prihodnjo nedeljo v Zagrebu proti naši državni reprezentanci. Ta tekma je za našo reprezentanco nekak trening za tekmi proti Italiji in Češkoslovaški.

Maratonska teka v Pragi in na Dunaju. Šila maratonska teka na približno 42 km V Pragi in na Dunaju sta se v nedeljo vrdolgi progi. V Pragi je startalo 38 tekačev. Zmagal je Maly (Slavija) v 2:51.08 pred Kroftom (Sparta) 2:51.57 in Stiasnyjem (Sparta) 2:53.45. — Na Dunaju so zasedli prva mesta tekači z provincije. Prvi na cilj dospeli tekači so: 1. Penzl (Vorwärts, Steyr) 2:59.21 (avstrijski rekord), 2. Woisk (G. A. K., Gradec) 3:02.27, 3. Kladerich (S V. Urfahr) 3:02.32.

Italijansko-madžarski nogometni kartel so sklenili v Turinu delegati madžarskega saveza z Italijani. Ta dogovor stopi v veljavo 20 oktobra za dobo treh let in s šestmesečnim odpovednim rokom. Z ozirom na italijansko prvenstvo pa velja kartel za klube I. in II. razreda že od 4. oktobra. Najvažnejša točka tega kartela je, da madžarski igralci ne smejo igrati brez dovoljenja svojega saveza v Italiji in obratno. Dovoljenje pa bodo dobili šele po enoletnem bivanju v dotični državi. Tekma med madžarsko in italijansko reprezentanco se vrši 8. novembra v Budimpešti.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 1. oktobra 1925. — Ljubljana, 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana . . .	7.	770·1	12·3	sev. vzh.	več. obl.	
Ljubljana . . .	14.	768·9	18·4	brezv.	„	
Ljubljana . . .	21.	769·9	15·0	„	dež	
Zagreb	7.					
Beograd . . .	7.	768·9	14·0	„	več. obl.	
Dunaj	7.					
Praga	7.	767·6	13·0	sev. vzh.	„	
Inomost . . .	7.					

Solnce vzhaja ob 5·57, zahaja ob 17·42, luna vzhaja ob 17·46, zahaja ob 4·38. Barometer nestanovit, temperatura visoka.

Beograjska vremenska napoved za 2. oktober. Vreme se po vsej državi polagoma boljša. Vetrovi bodo šibkejši in tudi oblačno bo vedno manj. Na jugu in jugozapadu večinoma jasno, na severovzhodu mestoma še vedno oblačno a megleno. Temperatura se polagoma dviga po vsej državi.

Dunajska vremenska napoved za petek: Počasno boljšanje. Zjutraj megleno, podnevi večinoma jasno, posebno v gorah. Milo.

S pravniki v Beograd

Maribor, 1. oktobra.

Mraz in slana sta nas sprejela, ko smo morali mariborski juristi 17. septembra hiteti k jutranjemu vlaku, da dohitimo v Zidanem mostu Ljubljančane, ki so lepo komodno stopili šele po zajutrku v beograjski brzovlak. Ko bi nas ne sprejel tako lep in svež jesenski dan, bi godrnjali nad ljubljansko režijo. Tako pa smo že pod Hočami uživali zarjo vzhajajočega solnca, ki se je iznad Vurberškega gradu v mogočnem rdečem sijaju zlivala nad Ptujskim poljem. Pri Pragerskem so že blestelj gozdovi in sadonosniki v polnem žaru jesenskih barv. Pri Grobelnem pa nas je zajela megla celjske kotline, ki smo jo rezali skoro doli do — Brežic. Na Savinji in Savi smo puščali za seboj dolge splave lesa, ki smo jih čez nekaj dni videli zopet pri Zemunu. Nad Brežicami pa je zopet bilo solnce in poigravalo nad dolgo vrsto vozov polnih pestrih jabolk, katere so skladali v vagone.

In že smo čez — mejo, v čovečanski republiki koruze. Za njo pa vstajajo hišice, visoki dimniki, zagrebška industrija, morje hiš, prahu, vozov in ropotanja. Na zagrebškem glavnem kolodvoru zapuščamo osebni vlak, iščemo garderobe in nazadnje pooblastimo zanesljivega advokata, da nam jo straži v restavraciji, ker nam stražnik ne dovoli promenade na peronu. Na poučnem potovanju je treba izrabiti vsako minuto in zato vsi hitimo. Vsaj videti hočemo svetovni hotel Esplanade. Korajžno, kot bi ga hoteli kupiti, nas stopa nekaj po luksuznem marmornatem hodniku, portirja še ne pogledamo, in ne brhkih sobaric, ampak ošabno navzgor, prvo, drugo nadstropje, v čitalnico, družabno sobo, klavirno dvoranico, v par minutah smo videli ves komfort in osobje se nam diskretno umika, kdo bi ločil toliko — bogatih tujcev, ki se košatijo od pritličja do tretjega nadstropja.

Na kolodvoru so med tem sestavili posebni vlak juristov. Menda nas je bilo okrog 600 sodnikov, advokatov, notarjev in vseh mogočih branž pravniške mladine. Tudi zagrebške juristinje so se mešale med nas — brez večje privlačne sile. Pred vagoni tipična nervoznost juristov, ali pa recimo tudi romarjev. Samo Ljubljančani so mogli mirno motriti prerivanje iz svojih rezerviranih vagonov. Med gnečo promenira prof. Dolenc, mi pa iščemo vagonov, da se udobno etabliramo do Beograda. Mariborska oblast je okupirala zadnjega drugega razreda, seve s kartami tretjega in še smo plačali samo četrtinsko: torej enkrat po ceni nobel. Tudi nekaj Zagrebčanov se je primešalo in žensk.

Vlak pričenja opoldne rezati široko ravnino pod Zagrebom. Solnce ogreva ravan in mi jemo in jemo pa skoro nič debate o juristariji. Devov kvartet zapoje, ko brzimo mimo brezdanjih planjav koruze, sliv, hrastovih gozdov s čredami svinj, močvirja. Med njivami vodijo široke in ravne blatne ceste v daljino, a nikjer nobene hiše. Samo vlak, polje in včasih ceste. Pa tuintam seljak, par žensk.

Sisak — velikanske lesne industrije, celo polje naloženega hrastovja, desk in dimniki. Bogastvo, ki gre v milijone, a hrvatski so menda samo napisi. Ista slika v Capragu. Blizu takšne tovarne vidimo »Gostiuno Jugoslovenov«. Pes se čudimo. Pozneje pa na celi poti nismo skoro ne videli in ne slišali besede »Jugosloveni«, samo župan v Arangjelovcu je poznal Jugoslovene, drugi so se vsi skrbno izogibali, da ne bi žalili. Daleč je še cilj. — Za Capragom se dvigajo hribi kakor naše Pohorje, le da tam znajo svoje lesno bogastvo izrabiti in pravilno vnovčiti. Nam pa še manjka pod Pohorjem lesne industrije.

Vlak hiti še vedno mimo koruze in grmovja, vstajajo pa že tudi vinogradi. Solnce pripeka, postaje pa so brez bufetov, brez časopisov, sadja in grozdja. Žejni smo. Založen pa je samo kvartet.

Slavonski Brod. — Na zaledju med vinogradi vstajajo bele hišice, kot bi gledal naše pojoče Slovenske gorice — pod njimi pa okrogli prašički po širnem polju. Okrog postaj pa zopet nepregledno skladišče lesa, ki ga privažajo iz Bosne. Na drugi strani skladajo vagone pese za sladkor. Kultura raste. Ob progi redki a lepi domovi, obkroženi s plotovi, vmes pa jate gosi, pri delu ženske v snažnih črnih oblekah z velikimi zloženimi rutami na glavi. Še vedno široke, ravne, blatne ceste sredi vasi v nedogledna koruzna polja.

V jedilnem vozu pijemo kavo, ko pada mrak v zasanjane ravnine. Na mizi kruh in sladkor in velike porcije kave. Sodnik se spominja vojnih časov, ko smo fantazirali, če še doživimo idile, ko bo ležal zopet beli kruh na mizi. Danes ga imamo v izobilju in vozimo se v naše Mekko, vedno bližje smo Beogradu. Juristi kvartajo in že tudi juridicirajo. Vlak paragrafarjev in vendar se ti ne zdijo ti čuvarji pravice prav nič drugačni kot veseli pasažirji, ki jih gledamo ob srečanju v drugih razsvetljenih vagonih.

V Vrhpolju stojimo malo dalje v mraku. Nekaj pestrih narodnih noš in mlada prodajalka sadja, lepo dekle 18 let z bujnimi lasmi hodi samo z eno nogo v bergljah — a ta edina noga diha življenja, izpod kratkega krilca igrajo lepi boki in tudi oči so žive in vesele. Mrak zajema vitke, visoke topole in vrbe nam zakrivajo zrumenelo koruzo. Devov kvartet poje mehke koroške. Preko širokega travnika bleste od gozda bele lise — v dolgih vrstah racajo domov bele gosi. Poleg njih hrzajo konji na paši.

Proti Vinkovcem nam prižigajo luči. Kvartet intonira sentimentalnejše in ne brez učinka. Državni pravnik razlaga mladi devojčici Cankarja in Zupančiča, kaznilniški ravnatelj deli maslene hruške, samo dr. Dolenc docira neutrudno. Enkrat srečamo Simplon-Express. Dolgi, krasno razsvetljeni vagoni s še lepšim jedilnim in spalnim vozom. Mednarodna bogatija nas niti ne pogleda. Pravkar servirajo večerjo. V vsem noblesa denarja.

Enkrat je vsega konec, tudi prevažanja do Beograda. Proti polnoči so pričele blesteti iz teme lučke in iz vlaka smo gledali pravljično panoramo nočnega Beograda nad tiho Savo in Donavo. Dolga vožnja je bogato poplačana. Večina slovenskih juristov, tudi starih nadsvetnikov in advokatov, je dospela prvič v jugoslovensko prestolico. Nemo zremo bajno krasoto in smo hvaležni usodi. Trudni izstopamo o polnoči in vendar čutimo vsi, da smo doma. In Beograd nas kljub pozni nočni uri pozdravlja hrupno, iskreno, bratsko. Gooba svira na peronu naše himne. Župan beograjski pozdravlja brate Slovence, Hrvate in Srbe.

Dr. Avg. Reisman.

Ji ne verjamete!

če ne verjamete, da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih! Zato kupite eden par in prepričajte se. Dobivajo se v prodajalnah. 23-a IV

Dopisi

STRAŽIŠČE. Sokolski oder v Stražišču otvori letošnjo sezono z vaško tridejansko burko «Vozel», ki jo uprizori v soboto dne 3. oktobra ob 8. uri zvečer in v nedeljo dne 4. oktobra ob 4. uri popoldne. Iz prijaznosti sodeluje orkester Narodne čitalnice v Kranju. Obilnega poseta, kar je bila navada v minulem letu, pričakuje — odbor.

RADOVLJICA. Sokolsko gledališče v Radovljici otvori letošnjo sezono v soboto dne 3. oktobra ob 20. uri s Shakespearejevo pravljico «Sen kresne noči», ki se ponovi v nedeljo dne 4. oktobra ob pol 16. Prosimo točnega obiska, da se predstava ne zavleče. Kakor je sedaj razdeljen repertoar, se igra pozneje ne ponovi več. Opozarjamo, da pri tej predstavi gostuje naš priljubljeni član br. Klavora.

POLZELA - BRASLOVČE. Na povabilo krajevne organizacije JDS bo imel poslanec g. dr. Pivko v nedeljo dne 4. oktobra v gostilni pri Plaskanu v Braslovčah po prvi maši političen shod. Somišljeniki, napredni volilci! Imamo redko priliko, da slišimo in vidimo našega poslanca. Udeležite se torej shoda v obilnem številu! — Odbor.

LITIJA. Sokolsko društvo Litija-Šmartno priredi v slučaju lepega vremena v nedeljo dne 4. oktobra popoldanski pešizlet. Pot izleta: Litija, Šmartno, Vagenšperk, Kostrevnica. K obilni udeležbi vsega članstva in prijateljev Sokolstva vabi prednjački zbor.

KRESNICE OB SAVI. V nedeljo dne 27. septembra se je vršilo pri nas slavje odkritja spominske plošče v svetovni vojni padlim vojakom. Že rano so se zbirali Kresničani, vaščani šestih okoliških vasi, Ribčani in Hotičani pred cerkvijo, kjer je bil postavljen ličen oder, okrašen z zelenjem, dočim je iz cerkvenega stolpa plapolala zastava, obdana s črnim pajčolanom. Po maši je pred cerkvijo zapel moški zbor nagrobnico «Vigred se povrne», nakar je šolska mladina deklamirala več slavlju primernih pesmi. Gospod drž. ur. Špunt je omenjal trpljenje, junaštvo domačih mož in fantov, ki so preminuli v svetovni vojni in grajal one germanske stotnike, madžarske sodnike, ki so obsojali na smrt slovenski živelj. Bodril je matere in žene padlih in jim pokazal, da njihova kri ni bila zastonj prelita, da so prav ti junaki položili temelj novi državi — Jugoslaviji. Solzne so bile oči mož in fantov, ki so se srečno vrnili, ihtele so matere, žene in otroci pokojnih. Po govoru so odkrili ploščo in zbor je zapel Prelovčev «Doberdob». Gospod kurat Bonač je orisal trpljenje slovenskih mož in fantov na bojnih poljanah, domači gospod župnik je opravil na mestu «Libero» za padle. Zahvaliti se mora pri tej priliki g. župniku Dolinarju, slavnostnima govornikoma, pevskemu zboru in zlasti ondotnemu pevovodji g. Zupanu in šolskima upraviteljicama, ki sta tako lepo naučili mladino deklamacije.

SV. KRIŠTOF PRI LAŠKEM. Nedeljska volitev župana je pokazala žalosten slučaj, da moška beseda dana med poštenjaki pri nekaterih naših možeh ne drži. Častihlepnost in nevoščljivost sta naredili nekaj odborníkov za figamoža ter je bil radi izdajstva teh izvoljen za župana mož, kateri ni sposoben za to mesto. Vsi občani so ogorčeni nad to izvolitvijo ker čutijo, da ta odločitev občini ne more prinesti nobene koristi, in bodo prav gotovo pri prvi priliki obračunali z nezmožnimi odborniki. JDS bo takoj obračunala z zahrbtniki, ki so se vrinili v njene vrste ter jo izdali. Ljudstvo pa bo že uvidelo, da nezmožni ljudje ne spadajo v občinski odbor, pa če bi jih tudi priporočal sam papež in bo dobilo može, ki mislijo in ukrepajo z lastnimi možgani. Čim hujše bo SLS vihtela svojo božjo zajžlo nad ubogim slovenskim človekom, tem preje mora spregledati in takrat bo rešen pekla na tem svetu.

SV. LENART V SLOV. GORICAH. Na inicijativo in po dovršitvi vseh formalnih predpriprav ravnatelja meščanske šole gosp. Milana Vauda, s sodelovanjem načelnika skupne obrtne zadruge g. Jožefa Čeha in s pomočjo požrtvovalnih lokalnih faktorjev se je tukaj ustanovila dvorazredna obrtna nadaljevalna šola, ki prične s poukom na dan otvoritve dne 3. oktobra. Za posečanje pouka je vpisanih obveznih 65 vajencev in vajenk, kar znači, da bo obrtna nad. šola pri Sv. Lenartu v Slov. gor. ena izmed najmočnejših podeželskih nadaljevalnih šol. Imela bo v šol. letu 1925.—26. k prvemu razredu celo paralelko.

Izjava

Podpisani izjavljam, da so vse govorice, ki jih je raznašala moja žena Marija Kozina o strankah, stanujočih v šentpeterski vojašnici, neresnične, ker je storila to v duševni zmedenosti. Ista se nahaja sedaj v umobolnici.

V Ljubljani, dne 30. septembra 1925.

Josip Kozina
kancl. v p.

1922

OBLEKE
kupite najceneje pri 141-t
Josip Rojina, Ljubljana

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—.

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10·—.

Obrt

Popravila
Mehanik Ivan Legat
specijalist za pisarn. stroje
Maribor
samo Vetrinjska ulica 30.
Telefon št. 424.

387

Preoblikovanje
damskih in moških fileklobukov — predelovanje baržunastih — kakor novi — po najnižji ceni v manufakturni lopi štev. 10, Vodnikov trg. 24927

Službe (dobe)

Prodajalka
za delikatesno trgovino v Splitu, z znanjem hrvatskega, slovenskega, italijanskega in nemškega jezika, ki je že bila v taki trgovini in more položiti kavcijo — samostojna v trgovini — se išče. Reflektantinje ne nad 30 let stare naj pošljejo ponudbe po možnosti s sliko na naslov: Alpa, Split. 24851

Hišnik
trezen in pošten, oženjen brez otrok, ki je enako službo že drugod opravljal se takoj sprejme. Zahteva se red v hiši in obdelovanje majhnega vrta. — Ponudbe na poštni predal 28, Ljubljana. 24806

Postrežnica
se išče za enkrat na teden. Naslov pove uprava «Jutra» 24950

Služkinja
vešča kuhanja in nekoliko šivanja se sprejme h boljši družini brez otrok na deželi. Naslov v upr. «Jutra» 24922

Prvi prekajevalec
se išče za prvovrstno mesarijo in prekajevalnico v glavnem mestu Slovenije — popolnoma samostojen, izurjen v vseh prek. izdelkih in zanesljiv. — Plača zelo dobra po dogovoru. Nastop takoj. Pismene ponudbe že mogoče z navedbo službenih mest, na upr. «Jutra» v Ljubljani pod šifro «Prvi prekajevalec». 24985

Postranski zaslužek
dobi lahko vsakdo, kdor bi hotel prodajati umetniško izdelane nabožne slike, ki se ponoči svetijo. Izredna novost. Vzorce razpošilja proti naprej vposlanemu denarju (30 Din) Viljem Zipser, Bled. 24933

Mizar. pomočnika
takoj sprejme Ferdo Primožič, Trnovski pristan 4. 24966

Spreten mlinar
za navadni kmetski sestav na 3 tečaje se takoj sprejme po dogovoru. Ozira se le na takega, ki se izkaže z daljšimi dobrimi spričevali. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «5000». 24980

Postrežnica
ki zna biksati ter liksati se išče za jutranje ure. Naslov v upr. «Jutra». 24992

Uradnico
zanesljivo, s kavcijo Din 2000—5000 iščem za takoj. Naslov pove uprava «Jutra» 24987

Službe (iščelo)

Šivilja
dobro izurjena, želi izpremeniti sedanje mesto. Cenj. ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Spretna šivilja». 24861

Kot učenca
dam v večjo trgovino mešane stroke v mestu ali večjem industrijskem kraju Slovenije svojega sina, ki je absolviral 2 meščanski šoli. Event. sem tudi pripravljen nekaj plačevati za hrano ali stanovanje. Nastop takoj. — Naslov: Alojzij Kanc, Mengeš. 24774

Knjigovodja
samostojen, s petnajstletno prakso, z znanjem srbohrvatskega in nemškega jezika — verziran v vseh trgovskih in bančnih poslih išče namestitve pri večjem podjetju ali denarnem zavodu. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Br. 1500». 24644

Dekle
zmožno boljšega kuhanja, šivanja in vseh gospodinjskih del želi mesto, kjer bi ji bilo omogočeno imeti pri sebi sedemletno hčerko Naslov pove uprava «Jutra» 24847

Absolventinja
drž. trg. šole išče kakršnokoli mesto v pisarni, 1 mesec je že prakticirala. Ima veselje do trgovine. Naslov v upravi «Jutra». 24905

Mesto voditeljice
knjigarne, papirne trgovine ali druge v Ljubljani ali izven iščem. Grem tudi kot blagajničarka ali družabnica. Imam večletno prakso in dobra izpričevala, zmožna sem knjigovodstva, ev. položim tudi kavcijo. Prevzamem tudi kako trgovino na račun. — Naslov pove uprava «Jutra». 24967

Samostojen vrtnar
želi spremeniti službo, najraje na Hrvatsko ali v Srbijo. Ponudbe pod znakom «Vrtnar» na upravo «Jutra» 24925

Starejša kuharica
samostojna z boljšimi spričevali išče službo pri boljši majhni družini. Gre tudi k samostojnemu gospodu. Naslov pove uprava «Jutra» 24926

Kontoristinja
z večletno prakso, vešča slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, vajena vsega pisarniškega dela, išče mesta v podjetju Gre tudi kot vzgojiteljica, ker je izprašana učiteljica. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «E. C. Ljubljana» 24910

Uradnica
z večletno prakso, samostojna knjigovodkinja in korespondentinja, vešča slovenskega, nemškega in francoskega jezika, želi spremeniti službo Cenjene ponudbe pod znako «Samostojna 12211» na upravo «Jutra». 24973

Orožn. stražmojster
v pokoju, vešč slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, dober računar, zmožen tudi vseh občinsko - tajniških poslov, oženjen, brez otrok, išče primerne službe. Ponudbe pod «Energičen 48» na upr «Jutra». 24977

Kontoristinja
z večletno prakso, zmožna kavcije želi spremeniti mesto. Gre tudi kot blagajničarka ali slično. Cenj. dopise pod «Zanesljiva 12225» na upravo «Jutra». 24986

Gospodična
zmožna vseh pisarniških del išče zaposlenja za popoldanske ali večerne ure. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Popoldne». 24993

Pouk

Za italijansko konverzacijo
iščem učiteljico ali dijaka enkrat 2 uri tedensko. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Perfektno 12188» 24934

Iz francoščine in nemščine
nudim najboljše instrukcije za dijake in druge. Naslov pove upr. «Jutra». 24943

Mlle. Berthe Delorme munie de son brevet d' institutrice décerné par
l' Academie Francaise
enseigne conversation, théorie dela langue, littérature. Pred Grofijo 7, Celje. 24940

Učitelja srbohrv.
išče gospodična. Prednost imajo Srbi — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Srbohrvaščina». Navedeio naj se kondicije. 24929

Strojepisje
Državno konces. zasebno učilišče Gita Petač, Ljubljana, Valvazorjev trg 6, pritličje. 24965

Prodaja

Železna peč
(gašperček) se proda. — Naslov pove uprava «Jutra» 24841

Sadno drevje
Za jesensko in spomladansko sajenje ima veliko v zalogi visoko-debelnato drevje, piramide, palmete, kordone, visoke in niske (cepljene) vrtnice, grozdji, če, kosmulje, maline in ingoče, lepotično grmičevje, cepljen Klematis itd. M. Podlogar, drevesničar in vrtnar v Dobrni pri Celju. — Zahtevajte cenik. 24821

Dirkalno kolo
znamke «Adler» se proda Istotam se proda dva para krasnih, 6 tednov starih psov-ptičarjev. Naslov pove uprava «Jutra». 24921

Ugodno prodam:
starinsko škrinjo, veliko pisalno mizo, veliko mizo, divan, tri posteljnake in umivalnik. — Rimska cesta št. 10/II, desno. 24960

Mizni štedilnik
skoro nov poceni proda radi selitve Franc Štirn, Stražišče. 24918

Pletilni stroji
za nogavice in maje prvovrstni izdelek št. 7, 8, 9, 10 in 11 se radi pomanjkanja prostora prodajo. Kupca se bo popolnoma izučilo plesti vse izdelke na isteci stroju. Za stroje jamčim, da so v dobrem stanju in malo rabljeni. Kdor se zanima naj ne opusti te prilike. Mehanična pletilnica F. Jakovac, Karlovac, Zagrebačka ul. 1. 24920

Stenska ura
(Pendeluhr) se poceni proda Naslov pove uprava «Jutra» 24951

Električna žica
8 kg se radi selitve proda. Naslov pove uprava «Jutra» 24956

Oficirsko uniformo
popolnoma novo proda rezervni častnik, tudi posamezno. Naslov pove upr. «Jutra». 24924

Železna postelja
zložljiva z mrežo se proda. Naslov pove uprava «Jutra» 24972

Moška suknja
površnik in čevlji se cenoprodajo Naslov pove upr. «Jutra» 24928

Pisalna miza
iz orehovega lesa se ugodno proda. Naslov v upravi «Jutra». 24911

Zimska suknja
lepa črna se poceni proda. Ogleda se v trgovini «Pri Kerošeci» na Poljanski c. št. 5. 24988

Novo pohištvo
1 spalna, 1 jedilna in kuhinjska soba, dobro in solidno izdelano se po ugodni ceni proda. — Anton Kaiser, mizarstvo, Maribor, Zrinskega trg 9 24981

Prideleki

Najboljšega ovsa
1000 kg proda Andrej Gaber, vas Trnje št. 13, pošta Škofja Loka. 24957

Kupim

Srebrne krone
po Din 4·25 in stare goldinarje po Din 11, v vsaki množini kupim. Ponudbe na podružnico «Jutra» v Mariboru pod «Prodam srebro». 24896

Les
Smo stalni odjemalci in točni plačniki za 20 mm deske, širina od 13—18 cm Naslov pove uprava «Jutra» 24822

Stroj za pesek mleti
dobro ohranjen kupi tovarna cementnih izd. Mislinje (Štajersko). 24824

Štedilnik
železen ali emajliran, za prenos, s najmanje 2 lukenjama in pečilnikom kupim Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Štedilnik». 24974

Soba
v bližini Tabora se odda. Poizve se v Prisojni ulici št. 3/I, levo. 24952

Opremljena soba
lepa, z balkonom in elektriko se takoj odda dvema solidnima gospodoma ali samcem brez otrok. — Poljanska cesta 18/II, levo. Med 11.—13. uro. 24953

Več mesečnih sob
odda hotel Tratnik. 24954

Stanovanje
obstoječe iz 1—2 sob s kuhinjo v Ljubljani se išče. Ponudbe na upravo «Jutra» pod znako «Jesen 12173». 24931

Opremljeno sobo
bližu kolodvora išče gospod. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Miren 12175». 24929

Opremljena sobica
majhna se takoj odda. — Naslov pove uprava «Jutra» 24941

Stanovanje
iščem proti visoki najemnini. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Plačam naprej». 24906

Trije akademiki
iščejo sobo, event. z dvema posteljama in divanom. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod znako «Zračno 12172». 24908

Sobico
preprosto opremljeno s posebnim vhodom išče gospod Ponudbe na upravo «Jutra» pod «1880». 24907

Stanovanje
s kuhinjo in 2 sobama se odda pod pogojem, da se plača par let naprej. — Poizve se v Rožni dolini II, 27. 24904

Akademik
v zadnjih semestrih išče sobo, ako mogoče s posebnim vhodom, v bližini tehnike. Ponudbe pod «Solidnost 12223» na upr. «Jutra» 24890

Opremljena soba
lepa se odda. Klavir na razpolago. — Naslov pove uprava «Jutra». 24901

Lokal

Lokal
z lepo opravo v Ljubljani se takoj odda. Ponudbe na upravo «Jutra» pod znako «Lokal 12122». 24857

Lokal s skladiščem
na Marijinem trgu se odda proti odškodnini (event. s stanovanjem), oziroma se proda hiša. Naslov v upr. «Jutra». 24995

Razno

Stanovanje
Stanovanje
2—3 sob s kuhinjo ali brez iščem. Plačam do 1000 Din. Dam lahko 20.000 Din nosotila Ponudbe pod znako «Nujno 12164». 24901

Na stanovanje
se sprejme dijak (visokošolec). Naslov pove uprava «Jutra». 24889

Ves dan odsoten gospod
gre kot sostanovalec
event. vzame tudi sobo takoj. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «1. oktober». 24814

2 novo opremljeni sobi
(spalnico in kabinet) v vili, solnčna stran, mir, lep razgled, poseben vhod iz stopnišča, oddam boljšemu gospodu. Cena 600 Din, luč in postrežba posebej. — Dopise prosim pod «2 novo opremljeni sobi» na upr. «Jutra». 24743

Soba
z eno ali dvema posteljama se takoj odda. Naslov pove uprava «Jutra». 24961

Opremljeno sobico
preprosto in čisto iščem s 1. novembrom. Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Opremljena». 24968

Preprosto sobo
čisto oddam solidnemu gospodu, ki je ves dan odsoten za 200 Din. Naslov v upravi «Jutra». 24959

Opremljena soba
se odda solidni gospodični Naslov pove uprava «Jutra» 24979

V upr. «Jutra» naj se dvignejo pisma
pod naslednjimi šiframi:
Akademik 11198, Agilnost, Dobro srce 2219, Eksistenca, Harmonija, Hana, Hvaležnost Irena, Komisija 47, L. 1904, Lé 1000, M. J., Mlad. Materne kolo 130, M. S., Nova vila, Nepokvarjeno srce, Opalegraf, Pričakujem, Resna ljubezen 1000, 30. september, Salon, Svetozar, Sakelifi, Štajerska roža, Takoj 11682, Zanesljivo 11805, Zele nujno, Zvestoba. 1500—2000 D, 2700—4500, Mara, Gostilna 24734, Danica, Domače razmere, Knjigovodstvo, Mehmed, Provizija 11786, Praktikant 24729, Skrbna 24729, Simpatija 12051, Trajna služba 966, Spreten 12029, Solidna 11738, Zvestoba, Zora in Danita.

Mladenka
želi dopisovati z značajnim mladeničem. Pisma na upr. «Jutra» pod «Melita 12192». 24955

Kapital

Gospodična
z dobro zasigurano službo, moment. v zadregi išče 6000 Din posojila. Vrnitev v enem leta ali tudi preje z visokimi obrestmi. — Ponudbe pod «Nujno 12205» na upravo «Jutra». 24969

400.000 Din posojila
se išče. Popolna varnost v posestvu. Cenjene ponudbe pod «Posojilo varno» na upravo «Jutra». 24978

Glasba

Pianino
dobro ohranjen, se kupi. Ponudbe s ceno na upravo «Jutra» pod šifro «Pianino 12117». 24840

Črn klavir
(Konzertflügel) z lepim glasom se poceni proda. — Naslov pove uprava «Jutra» 24916

Izgubljeno

Zlat emajl. medaljon
se je izgubil v Florijanski ulici. Pošten najditelj dobi dobro nagrado. Naslov v upravi «Jutra». 24888

Razno

Slikar (diletant)
talentiran, toda brez sredstev išče mojstra, ki bi ga hotel sprejeti in izpopolniti znanja ali dobrohotnega človeka, ki bi mu poveril delo ali kakorkoli pomagal do udejstvovanja. — Veseli ga predvsem dekorativna umetnost, umetna grafika ter religijozni motivi. Vodi ga čisto veselje do umetnosti brez materijalnih motivov in je pripravljen vezati se na večjo dobo, oziroma delati samostojno za skromen honorar. Cenjene ponudbe pod «Poizkušnja» na upr. «Jutra». 24932

«Jutrov» roman
LUCIFER
katerega skorizakos zapeta vsebina, prepletena s fantastičnimi zapletljaji od začetka do konca, ki priznašajo navdušenemu čitatelju z interesantnim razmotrivanjem vsak kip presenečenja, ki mu že sledi razočaranje in konsternacija in zopet presenečenje tako, da so čitatelji nestrpno pričakovali vsako nadaljevanje romana, je izšel in se dobiva pri upravi «Jutra» v Ljubljani.

Vsi ki so ga čitali in oni, ki niso imeli te prilike, naj si ga takoj naroče za domače knjižnice.

Boljši zabavati Vas ne more nobena knjiga!

Vezana stane . . . . 55 Din
Breširana pa . . . 45 Din

Dostojevski:
„Besi“
Broš. Din 40, vezana Din 52 brez poštnine. Roman v treh delih, preložil Vladimir Levstik se dobi v knjigarni „Tiskovne zadruge“ v Ljubljani, Prešernova ul. 54. (Nasproti glavne pošte.)

Modne liste
najnovejše, za jesen in zimo
1924-1925
ima v veliki izberi v zalogi knjigarna
Tiskovne zadruge
v Ljubljani, Prešernova ulica štev. 54
(nasproti glavne pošte)

Gustave le Rouge:

Misterija

(Roman) 3

— Najboljše sredstvo, pregnati tako domišljijo, si je dejal sam pri sebi, je prižgati električno luč in preiskati z browningom v roki vse kote, kjer se skrivajo pošasti môre. Nato bom pa legel in lepo zaspal.

Hotel je udejstviti svoj načrt in dvignil se je, a v tem trenutku se je navalila nanj črna postava in ga zgrabila za vrat.

Napadalec je bil od nog do glave oblečen v tesen črn svilen triko, na obrazu je imel črno masko in bil je spreten in močan. Toda Lionel, ki je bil izboren boksar, se ni dosti vznemiril zaradi nasprotnika, ki ga je smatral za navadnega hotelskega tatu.

Zadal mu je strahovit udarec s pestjo naravnost v prsi, tako da ga je možak pri priči izpustil.

Toda v tem trenutku se je drzna temna postava izluščila iz teme in podstavila yachtmanu nogo, da je padel na preprogo. Banditoma je priskočil še tretji na pomoč in z združenimi močmi so naskočili Lionela. Ta je hotel zaklicati na pomoč, toda že ni več utegnil. Zamašili so mu usta in obenem je začutil nekaj vlažnega na obrazu, zaduhal je sladki neprijetni vonj kloroforma in izgubil je zavest.

Roparji niso izgubili trenutka. Delali so brezdvomno po načrtu, preiskali so svojo žrtev in ne zanimajoč se za bankovce in čeke, ki so bili v listnici, so se polastili samo pisanja profesorja Parkerja in nekaterih papirjev, na katerih so stale opazke.

Ne da bi zinili besedice, so ti čudni vlomilci prav tako misteriozno izginili kot so bili prišli.

Onesveščeni Lionel Brady je še vedno ležal na preprogi poleg ognja. Obraz mu je bil bled in na njegovih prsih se je na mestu srca bleščal v zadnjih zubljih pojemajoče žerjavice ogromen pajek.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Več let je imel Lionel Brady v svoji službi Indijca, ki ga je bil privedel seboj iz Bengalije in na čegar poštenost je lahko popolnoma računal. Imenoval se je Tolliam. Lionel ga je bil potegnil iz reke Gange ob obrežju, kjer je kar mrgolelo gavijalov, in Indijec je bil svojemu rešitelju večno hvaležen.

Bil je vedno oblečen v dolgo satenasto obleko in pokrit je bil z belim turbanom. Bil je velik, mišičast in spreten, obraz mu je bil svetlorjav, pravilno oblikovan in kazal je najčistejši tip. Njegovo obličje je odkrivalo milino in inteligenco.

Tollian je vedno mislil le na eno stvar: kako bi najbolje zadovoljeval svojega gospoda, in Lionel Brady je gojil do tega izrednega služabnika pravo prijateljstvo. Lahko si predstavljamo obup zvestega Indijca, ko je stopil naslednji dan zgodaj zjutraj v studio in našel svojega gospodarja v položaju, v katerem so ga zapustili banditi. Najprvo je mislil, da je mrtev: potem pa je opazil, da mu žila slabo utriplje in začel ga je buditi. Dal mu je duhati močnih soli in končno se je mladi mož prebudil.

Njegova prva beseda je bila, da je zahteval pijače. Silna žeja ga je pekla v grlu, s slastjo, je izpil dva polna kozarca citronade.

Preplašeno se je oziral okoli sebe, med tem ko je zvesti Tolliam skrbno pazil na vsak njegov gib.

Ne morem se spomniti, kaj se mi je pripetilo... Vse sem pozabil. Moj spanec je bil podoben smrti.

— Ali se počutite bolje?

— Samo strašno truden sem. Ves sem zbit in zdi se mi, kakor da imam svinčen obroč okoli senc.

— Toda snoči? je vprašal Indijec spoštljivo.

— Zelo zgodaj sem se vrnil, sédel sem v ta naslanjač, — to je vse, kar morem reči. Zdi se mi, kot bi bila temna luknja v mojem spominu.

Pri belem dnevu je bil videti studio spet intimen in prijazen. Tolliam je bil odprl okna in čimbolj so se razgubljale dušeče pare kloroforma, tembolj je bolnik občutil, da se vrača k življenju.

— Nič ni hudega, je dejal se dvignil in napravil nekaj korakov, kakor bi hotel preizkusiti svoje moči. Oslabelost, ki si je ne morem razlagati, kmalu izgine!

Čimbolj se mu je vračal spomin, tembolj je razmišljal o čudnem dogodku.

— Ali nisi opazil ničesar posebnega? je vprašal Indijca.

— Da, gospodar, ko sem vstopil, je vladal tu čuden neokusen vonj kot po jabolkih. Le malo močno poduhajte, še sedaj se čuti.

Pri teh besedah je Lionel takoj spoznal, kaj se je zgodilo.

— Kloroform! je zaklical. Sedaj razumem vse... Nekdo se je danes ponoči splazil v moje stanovanje in me je kloroformiral, da me okrade.

Mladi mož je naglo zagrabil za svojo listnico in v trenutku opazil, da so mu izginili papirji.

To bi bil pač lahko vnaprej vedel, je jezno zaklical. Vzeli so mi pisanje profesorja Parkerja in druge važne beležke.

— Gotovo niso bili navadni tatovi, je pripomnil Tolliam. Ničesar se niso dotaknili, ničesar niso odnesli, ničesar spravili v nered. Ali ne sumite nikogar?

Lionel ni odgovoril; nenadoma se je spomnil Misterije in načina, kako vsiljivo ga je izpraševala.

— Zame je to jasno kot beli dan, je zamrmral. Edino Misterija se je mogla polastiti dokumenta. Toda s kakšnim namenom? Ali mi hoče zabraniti, da odpotujem?

— Mislim, ga je prekinil indijski služabnik, da vas hočejo oni, ki so vas okradli, prehiteti in se polastiti pred vami zaklada svetišča Aztekov.

Lionel Brady je zmignil z ramami.

Če je stvar taka, so tatje vsekakor izgubili svoj čas, kajti k sreči sem bil tako previden, da sem izbrisal označbo zemljepisne dolžine.

— Toda vaše beležke?

— Da, res je, a stalo jih bo dosti truda, preden se bodo spoznali v teh mojih beležkah. Naj bo kakorkoli že, dogodek te noči je svarilo, ki mi bo poslej dobro služilo.

— Zakaj ne bi poskusili, je dejal Tolliam, prisiliti to žensko, da vam vrne vaše papirje?

— To bi bilo zaman. Ti ne poznaš Misterije. Vse bi odkrito tajila in ker nimam niti najmanjšega dokaza...

V tem hipu je zbudil Lionelovo pozornost čuden predmet, ki je ležal poleg njega na preprogi in ki ga je v svoji skrbi za gospodarja celo Tolliam prezrl. Stvar je bila kakor velik pajek. Kot gotove japonske gračke z celuloida ali ebonita, je bila na videz živa.

Lionel je prijel žival in jo pozorno ogledoval.

— Ne vem, kaj pomeni ta umetna živalica... Če so jo pozabili vlomilci, je treba reči, da se zabavajo z otročarijami.

Toda Indijec Tolliam se ni smejal.

— Ta pajek, je izjavil zelo resno, ima morda simboličen pomen. To je pretnja proti vam in znači, da se nikar ne ustavljajte načrtom onih, ki so vam ukradli papirje.

Lionel se je jezno zganil.

— Če mislijo, da me preplašjo, je zaklical, se motijo. Sklenil sem, da grem profesorju Parkerju na pomoč in nič me ne bo moglo zadržati; odpotujem še danes.

— Premislite dobro, gospod, je dejal Tolliam s skoraj prosečim glasom. Kar se vam je dogodilo, je zelo čudno. Mogočne sovražnike imate...

— Prekosim jih na ta način, je dejal veselo Lionel, da jih prehitim. Izgubili bodo mnogo časa s tem, da bodo iskali zemljepisno dolžino. Ko jo najdejo, bom jaz morda že zdavnaj na cilju.

Razprodaja.

Zaradi hišne prodaje, se oddajo po izjemnih cenah: **manufakturno blago, stelaže** z ali brez predalov, **premikalna okna, trgovske mize** in **vozički, decimalna tehtnica** z uteži, **stojala za petrolej, registrirna blagajna, pohištvo** itd.

Vprašati pri **E. Hofmanu v Kočevju.**

Nikar! Ne kupujte prej jesenske ali zimske obleke, predno si ne **Nikar!** ogledate mojo zalogo raznega manufakturnega blaga: dublne od najboljše do najcenejše vrste, fine kamgarne, češko sukno, blago za damske plašče, kakor tudi vsakovrstne barhente, flanele, šifone, kontenine, hlačevine in žamet iz prvovrstnih tu- in inozemskih tovarn. 5540-a

Pri odjemu čez D 500 je 5% popusta!

Krojači in šivilje popust pri vsaki svoti!

Podružnica: **Ljubljana** Sv. Petra cesta 23 — **Ivan Kos** **Šiška** Celovška 63 — Podružnica: **Gorenjsko** Srednjavas 2

Stavbeni tehnik - dober risar

po možnosti z daljšo prakso v stavbeni stroki se sprejme pri tvrdki »Slograd« Ljubljana-Šiška, Frankopanska 21.

Specijalna mehanična delavnica

za popravo pisalnih in računskih strojev

L. BARAGA, LJUBLJANA, Šelenburgova ulica št. 6/I.

Telefon št. 980. Telefon št. 980.

Lep lokal za modno in manufakturno trgovino v sredini letovišča Bled z zalogo vred **se takoj odda.**

Dopisi na **A. Wölfling,** Bled.

Polir

samostojen, energičen, vešč železobetonskih del

se sprejme

takoj za Ljubljano.

Naslov pove uprava „Jutra".

Svetovna panorama v Mariboru

Od 29. IX. do 7. X.

Krasna razstava! Buffalo z slapovi reke Niagara v Ameriki.

5735-a

Brinjevo olje

kupuje po najvišjih cenah

drogerija A. KANC, Židovska ulica

Priznano najboljše in garantirano pristne

KRANJSKE KLOBASE

razpošilja tvrdka

K. JARC. Ljubljana, Hradeckega vas 35.

5523a

Ako potrebujete **sveže** ali **suhe vence, šopke** in **aranžmaje,** pokličite telef. št.

341 5705-a

cvetličarna KORSIKA,

Aleksandrova cesta.

Naročila se pošiljajo na dom.

Importerji! Eksporterji!

Kupčijske zveze, zastopstva trgovskih hiš, tovarn in tvrdk vseh panog v Italiji dobite najlažje in najceneje potom

oglasov

v najvažnejših italijan. dnevnikih, ki so:

Il Corriera della Sera, Milano; La Sera, Milano; La Giustizia, Milano; Edinost, Trieste; La Sera, Trieste; Il Popolo di Trieste; Goriška Straža, Gorizia; Il Mondo di Roma; La Tribuna di Roma; Il Secolo XIX, Genova; Il Corriere Mercantile, Genova; Il Mezzogiorno di Napoli; La Vedetta d'Italia, Fiume itd.

Proračune stroškov po originalnih časopisnih cenah dobavlja po navedbi oglasnega teksta in prostora takoj italijansko zastopstvo dnevnika „JUTRO"

PUBBLICITA G. CEHOVIN

Trieste, Viale XX Settembre 65/I

Podružnica v Milanu, Via Solferino N 11.

Zahvala.

Ob težkih urah, ki nam jih je bilo doživeti ob tako nepričakovani izgubi našega nadvse ljubljenega sina in brata

GOJMIRA

nam je došlo toliko dokazov iskrenega sučutja, da nam ni mogoče zahvaliti se vsakemu posebej.

Osobito zahvalo smo dolžni „Sokolu" in „Orjuni" na Viču, ki sta z mnogobrojnimi dokazi človekoljubja oskrbela mrtvaški oder v Sokolskem domu in nepozabnemu rajniku na zadnji poti izkazala na tako svečan način poslednjo čast.

Iskrena zahvala g. pevcem za tolažeče petje, br. Borštniku in br. Petretu za v srce segajoči nagrobni govor.

Dalje izrekamo prisrčno zahvalo mnogobrojnemu uradništvu računovodstva delegacije min. financ, katastra in zavarovalnice „Jugoslavija", za udeležbo pri pogrebu.

Končno naša iskrena zahvala vsem onim, ki so blagega umrlega obsuli z venci in cvetjem in vsem onim, ki so prišli od blizu in daleč, da počaste s svojim spremstvom nepozabnega nam rajnika.

Žalujoča rodbina kat. nadzornika Verbliča.

✝

Tužnim srcem naznanjamo, da je naš nepozabni oče in ded, gospod

KAROL FRANKE

okr. orožniški stražmojster v pokoju

danes 30. septembra t. l. ob 9. uri zvečer po dolgi in mučni bolezni, 82 let star, previden s sv. zakramenti, za vedno zaspal.

Pogreb pokojnika se vrši v petek, 2. oktobra, iz hiše žalosti Rimska cesta št. 23 ob 4. pop. na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 30. septembra 1925.

Žalujoči ostali.

✝

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani javlja žalostno vest, da je njen dolgoletni in zvesti uslužbenec, gospod

Vinko Šuligoj

nanadoma preminul.

Pogreb se vrši danes, dne 2. oktobra 1925. ob 4. pop. iz Trdinove ulice štev. 8 na pokopališče pri Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1925.

Roman

La Dame de Monsoreau

(Zvestoba do groba)

ki so ga „Jutrovi" čitatelji čitali z izredno napetim zanimanjem

je izšel

Naroča se ga v upravi „Jutra" v Ljubljani, Prešernova ul. 4

Broširan stane ..... Din 45.—
Vezan v polplatno ..... Din 55·—
Vezan v platno ..... Din 65·—

Kaj piše kritik o knjigi:

Roman je poln divne stare romantike, ki je ni več v moderni literaturi. Toda modri njen cvet še vedno dehti, še vedno se pri takšnem čtivu orose nežne oči, in tudi debelokožneši bralec ne more knjige odložiti neprebrane. Slovenski prevod bo v današnji dobi, ko je tako malo zares dobrega čtiva, trikrat dobrodošel, tembolj, ker je za obširno, pa zelo okusno izdelano in bogato ilustrirano knjigo cena prav nizka.

Prijatelji dobre knjige, naročite si jo in izpopolnite svoje domače knjižnice!

✝

Prijateljem in znancem javljamo tužno vest, da je naš ljubi sin, brat in svak

DANILO

dne 30. septembra ob 4. uri nenadoma preminul.

Pogreb se vrši v petek ob pol 16. uri iz mrtvašnice javne bolnice na pokopališče v Pobrežje.

Maribor, dne 30. septembra 1925.

Ivan in **Amalija Kojžar,** starši,
Ivanka Randl, sestra, **Mirko,** brat, **Alojz Randl,** svak
in ostali sorodniki.

Brez posebnega obvestila.

✝

Potrti globoke žalosti naznanjamo tužno vest, da je naš srčno ljubljeni soprog, oče, gospod

VINKO SULIGOJ

uslužbenec Kmetske posojilnice

včeraj ob 18. uri nenadoma preminul. — Pogreb se vrši danes, 2. oktobra ob 16. iz hiše žalosti Janez Terdinova ulica 8 na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 2. oktobra 1925.

Žalujoča soproga in hčerka.

Razpis

zgradbe vodovoda v občini Dol pri Hrastniku.

Občina Dol pri Hrastniku namerava oddati zgradbo 1100 metrov dolgega vodovoda. Načrt in troškovnik sta na vpogled v občinski pisarni ali pa pri županu na Dolu.

Občina si pridržuje pravico, oddati gradbena dela ne glede na višino ponudbe.

Zupanstvo občine Dol pri Hrastniku,
dne 30. septembra 1925.

5717a Župan: **Jakob Draksler.**

Urejuje dr. Albert Kramer. Izdaja za Konzorcij «Jutra» Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno dd. kot tiskarnarja Fran Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.